



T.C

OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

**VELİLERİN DİJİTAL EBEVEYNLIK FARKINDALIK
DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARININ EĞİTİMİNE
KATILIMI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Nursedat DOĞAN

OSMANİYE / 2024

T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

VELİLERİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK
DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARININ EĞİTİMİNE KATILIMI
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NURSEDA DOĞAN

Prof. Dr. Müjdat AVCI

OSMANİYE-2024

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

“Velilerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Düzeyleri İle Çocuklarının Eğitimine Katılımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışma, jürimiz tarafından Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof.Dr. Müjdat AVCI

(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Oğuzhan ÇOLAKKADIOĞLU

Üye: Doç. Dr. Sezai DEMİR

ONAY

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../.../2024

Prof.Dr. Eyyup TEL

Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.



T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK BEYANI FORMU

FORM
TEZLİ YL-27

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Osmaniye

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım; Velilerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Düzeyleri İle Çocuklarının Eğitimine Katılımı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi başlıklı Yüksek Lisans Tez çalışmamda;

- Sunulan verilerin; gerekli izinleri alınmış ve denetimli laboratuvar koşullarında tarafımdan veya ilgili görevlilerce elde edildiğini ya da izin belgesine dayalı olarak ve kaynak göstermek suretiyle kullanıldığını,
- Kullanılan veriler üzerinde herhangi bir değişiklik veya eksiltme yapılmaksızın etik kurallara uygun olarak işlenip sunulduğunu,
- Maddi veya manevi destek sağlamış olan Kurum, Kuruluş ve kişilere destek türü de belirtilerek, varsa proje protokol numarası ile yoksa ismen Ön Söz/Teşekkür Bölümlerinde yer verildiğini,
- Yararlanılan kaynaklara Tez metni içinde atıf göstermek suretiyle değinildiğini ve bunların Kaynaklar Bölümüne eklendiğini,
- Teknik/Bilimsel Eser niteliği taşıyan Tezin özgün parçalarının bir başka ortamdan kopyalanarak alınmadığını ve bu parçaların bir başka Kurum/Kuruluş bünyesinde akademik amaç veya unvan almak amacıyla hiçbir suretle kullanılmadığını ve bir başkasının kullanmasına izin verilmediğini,
- Burada belirttiğim hususların aksinin tespit edilmesi halinde tüm yasal sorumluluğun şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

04/12/2024

İmza
Nurseda DOĞAN

ÖĞRENCİ NO	2121301106
ANABİLİM/ ANA SANAT DALI	AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
PROGRAMI (VARSA)	AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ BİLİM DALI
ENSTİTÜ KAYIT TARİHİ	15/09/2021

ÖZET

VELİLERİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARININ EĞİTİMİNE KATILIMI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Nurseda DOĞAN

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Yüksek Lisans, Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Müjdat AVCI

Aralık, 2024, 104 Sayfa

İçinde bulunduğumuz dijital çağda aile içi iletişim, velinin dijital çağa uyumu ve eğitime olan katkısı arasında önemli bağlantılar bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumu ve velinin eğitim sürecine katılımı arasındaki ilişkileri belirlemektir. Buna ilave olarak çalışmada, ebeveynlerin öğrenim gören çocuklarının ekran kullanım sürelerinin ve amaçlarının belirlenmesi; ebeveynlerin dijital ebeveynlik tutumlarının ebeveynlerin ve çocukların çeşitli özelliklerine göre ve dijital ebeveynliğin, aile içi iletişim ve velinin eğitime katılımı üzerine etkisi dahilinde değişip değişmediğinin araştırılmasıdır.

Bu araştırmada, ilkokul çağında çocuğu olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik düzeyi ile ve velinin dijital eğitime katılımı arasındaki ilişkiyi açıklamak amaçlanmıştır. Hatay'ın Dört Yol ilçesinden yaşayan 25-55 yaş aralığındaki 243 kadın 106 erkek katılımcının katkısı ile online olarak veriler toplanmıştır. Araştırmaya katılan velilere “Kişisel Bilgi Formu”, “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği” ve “Veli Katılım Ölçeği” uygulanmıştır. Sonuçlar SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın sonucunda Dört Yol ilçesinde yaşayan ilkokul çağında çocuğu olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile veli katılım düzeyi arasında anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Katılımcıların dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri arttıkça veli katılım düzeylerinin yükseldiği söylenebilir. Ayrıca çalışma sonucunda bazı demografik değişkenlerin dijital ebeveynlik farkındalığı ile veli katılım düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital ebeveynlik, dijital ebeveynlik konusunda farkındalık, dijitalleşme ve aile kavramı bağlamı



ABSTRACT

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' DIGITAL PARENTING AWARENESS LEVELS AND THEIR PARTICIPATION IN THEIR CHILDREN'S EDUCATION

Nurseda DOĞAN

Osmaniye Korkut Ata University, Institute of Graduate

Department of Family Counseling Supervisor: Prof. Dr. Müjdat AVCI

December, 2024, 104 Pages

In the current digital age, there are important links between family communication, parental adaptation to the digital age and parental contribution to education. The main purpose of this study is to determine the relationships between parents' digital parenting attitudes and parental involvement in the educational process from the perspective of family communication. In addition, the study aims to determine the screen usage time and purposes of parents' children who are studying; to investigate whether parents' digital parenting attitudes change according to various characteristics of parents and children and whether digital parenting varies within the impact of digital parenting on family communication and parental involvement in education.

In this study, it is aimed to explain the relationship between intra-family communication and parental involvement in digital education from the perspective of digital parenting of parents with primary school-age children. Data were collected online with the contribution of 243 female and 106 male participants between the ages of 25-55 living in Dörtöyl district of Hatay. "Personal Information Form", "Digital Parenting Awareness Scale" and "Parent Involvement Scale" were applied to the parents who participated in the study. The results were analyzed using SPSS program.

As a result of the study, a significant relationship was obtained between the digital parenting awareness levels of parents with primary school-age children living in Dörtöyl district and the level of parental involvement. It can be said that as the participants' digital parenting awareness levels increase, the level of parental involvement increases. In addition, as a result of the study, it was concluded that some demographic variables affect the level of digital parenting awareness and parental involvement.

Keywords: Digital Parenting, Awareness About Digital Parenting, Digitalization And The Context Of The Concept Of Family



ÖN SÖZ

Lisans eğitimim yıllarında kendime bir hedef olarak belirlediğim akademik yaşamımdaki ilk aşama olan tezli yüksek lisans sürecinin heyecanını duyuyorum. Lisansüstü eğitim sürecine başlamamla birlikte tanışma fırsatı bulduğum bilimsel bilgi ve becerileri ile yardımcı olan, akademik ve sosyal yaşamım boyunca örnek alacağım çok kıymetli hocalarım, tez danışmanım Prof.Dr.Müjdat AVCI'ya, Prof.Dr.Oğuzhan ÇOLAKKADIOĞLU'na, Doç.Dr.Sezai DEMİR'e, Doç.Öğr.Üyesi Zeynep TEKİN BABUÇ'a ve Doç.Dr. Ayşe İnel MANAV'a teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans yolculuğuna başladığım gün varlığını öğrendiğim ve süreç içerisinde dünyaya gelen canım kızım, ilham ve neşe kaynağım Eylül DOĞAN'a, bugünleri görmesini çok istediğim rahmetli annem Nursan ÇİNİCİ'ye, tüm aileme ve bana destek olan yakınlarıma teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT.....	v
ÖN SÖZ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Sayıtlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Dijital Kavramı	7
2.2. Dijital İletişim	9
2.3. Dijital Okuryazarlık	10
2.4. Dijital Bağımlılık	10
2.5. Dijital Ebeveynlik, Dijital Hikâye ve İletişim	11
2.5.1. Dijital Ebeveyn Tanımı.....	13
2.5.2. Dijital Çağda Ebeveynlik.....	14
2.5.3. Dijital Çağda Çocukluk	21
2.5.4. Ebeveynin Dijitalleşmeye Karşı Farkındalığı.....	24
2.5.5. Ebeveynin Kontrol Denetimi	25
2.5.6. Dijital Ebeveyn Eğitimi	26
2.6. Aile İçi İletişim	27
2.7. Aile İçi İlişkiler ve Çocuk Üzerindeki Etkisi.....	28

2.8. Okul Öncesi Dönemde Ebeveynlerin Rolü ve Önemi	29
2.8.1.Okul Öncesi Dönemde Ebeveynin Sosyal Becerilere Etkisi	30
2.8.2. Okul Öncesi Dönemde Ebeveynin Zekaya ve Bilişsel Gelişime Etkisi	32
2.9. Dijital Ebeveynlikte Anne ve Babanın Dijital Medya Okuryazarlığı Eğitimi Alma Gerekliliği	33

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	36
3.2. Evren ve Örneklem	36
3.3. Veri Toplama Araçları	38
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	38
3.3.2. Veli Katılım Ölçeği (VÖK)	38
3.3.2. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (DEFÖ).....	39
3.4. Verilerin Toplanması	39
3.5. Verilerin Analizi	39

BÖLÜM IV

BULGULAR

41

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Demografik Değişkenler Açısında İncelenmesi Sonucu Ortaya Çıkan Sonuçların Tartışılması ve Yorumu	68
5.2. Veli Katılım Ölçeğinin Demografik Değişkenler Açısında İncelenmesi Sonucu Ortaya Çıkan Sonuçların Tartışılması ve Yorumu	70

BÖLÜM VI

SONUÇ

6.1. Sonuç.....	76
6.2. Öneriler	80

KAYNAKÇA.....	81
EKLER	99
Ek-1. Kişisel Bilgi Formu (Kbf)	99
Ek-2. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (Defö).....	100
Ek-3. Veli Katılım Ölçeği (Vkö).....	101
ÖZGEÇMİŞ	104



KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	: Aktaran
Ed.	: Editör
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BT	: Bilişim Teknolojileri
DELSA	: İstihdam, Çalışma ve Sosyal İşler Direktörlüğü
EDU	: Eğitim Direktörlüğü
FOSI	: Aile Çevrim-içi Güvenlik Kurumu
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
PIAAC	: İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Program Otoritesi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
WHO	: Dünya Sağlık Örgütü

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Demografik Değişkenler	37
Tablo 2. Veli Katılım ve Dijital Ebeveynliğe Ait Betimsel İstatistikler	41
Tablo 3. Veli Katılım ve Dijital Ebeveynlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	43
Tablo 4. Veli Katılımının, Cinsiyet Açısından İncelenmesi	44
Tablo 5. Veli Katılımının, Yaş Açısından İncelenmesi	46
Tablo 6. Veli Katılımının, Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi	48
Tablo 7. Veli Katılımının, Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi	51
Tablo 8. Veli Katılımının, Çocuğun Sınıf Kademesi Açısından İncelenmesi	53
Tablo 9. Veli Katılımının, Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi	55
Tablo 10. Veli Katılımının, Meslek Açısından İncelenmesi	56
Tablo 11. Dijital Ebeveynliğin, Cinsiyet Açısından İncelenmesi	58
Tablo 12. Dijital Ebeveynliğin, Yaş Açısından İncelenmesi	59
Tablo 13. Dijital Ebeveynliğin, Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi	60
Tablo 14. Dijital Ebeveynliğin, Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi	61
Tablo 15. Dijital Ebeveynliğin, Çocuğun Sınıf Kademesi Açısından İncelenmesi	62
Tablo 16. Dijital Ebeveynliğin, Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi	63
Tablo 17. Dijital Ebeveynliğin, Meslek Açısından İncelenmesi	64

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

XXI. yüzyılda dijital teknolojilerin hızla yayılması ve internetin hayatın merkezine yerleşmesi, toplumsal, ekonomik ve eğitimsel alanlarda köklü değişimlere neden olmuştur. Bilgiye erişim ve iletişim biçimleri, dijital ortamların etkisiyle yeniden şekillenmiş ve özellikle çocuklar, bu teknolojilerin en yoğun kullanıcı grubu haline gelmiştir. Çocukların dijital dünyada geçirdikleri süre ve bu dünyaya olan bağımlılıkları arttıkça, çevrimiçi ortamda karşılaşılabilecekleri potansiyel riskler de önem kazanmıştır. Siber zorbalık, kişisel bilgilerin güvenliği, uygunsuz içerik ve sosyal medya bağımlılığı gibi dijital riskler, çocukların fiziksel ve psikolojik sağlığını tehdit eden unsurlar arasında yer almaktadır.

Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarının dijital dünyadaki deneyimlerini yönetme ve güvenliğini sağlama sorumluluğu ön plana çıkmaktadır. Ebeveynlerin dijital okuryazarlık düzeylerinin artması ve çocuklarının internet kullanımlarını bilinçli bir şekilde yönlendirebilmeleri, çocukların dijital ortamdaki risklerden korunmaları açısından kritik öneme sahiptir. Dijital ebeveynlik kavramı, bu sorumluluk çerçevesinde ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarını izleme, yönlendirme, sınırlama ve onlarla sağlıklı bir iletişim kurma süreçlerini ifade etmektedir. Dijital ebeveynlik, sadece çocukların güvenliğiyle sınırlı kalmayıp, aile içi iletişimin kalitesini de etkileyen bir faktör haline gelmiştir.

Ebeveynlerin çocuklarıyla olan iletişimleri, dijital eğitim sürecinde de önemli bir rol oynamaktadır. Teknolojinin eğitime entegrasyonu ile, ebeveynlerin dijital eğitim süreçlerine katılımı kaçınılmaz hale gelmiştir. Velilerin eğitim sürecine aktif olarak katılmaları, çocukların eğitim başarısını artırmakla kalmayıp, dijital dünyada güvenli ve bilinçli bireyler olarak yetişmelerine de katkı sağlamaktadır. Aile içi iletişimin güçlü olması, çocukların dijital eğitim süreçlerindeki başarılarını ve güvenliklerini pekiştirici bir rol oynayabilir. Bu nedenle, dijital ebeveynliğin hem aile içi iletişim üzerindeki etkilerini hem de velilerin dijital eğitime katılım süreçlerine olan katkılarını incelemek, bu alanlardaki eksiklikleri ve geliştirilmesi gereken noktaları anlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, velilerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeylerinin çocuklarının eğitime katılımı arasındaki ilişki kapsamlı bir şekilde incelenecektir. Özellikle ailelerin dijital dünyada çocuklarının karşılaşabileceği risklere karşı bilinçli olup olmadıkları, bu süreçte ebeveynlerin nasıl bir rol oynadığı ve dijital eğitim süreçlerine nasıl dahil oldukları ele alınacaktır. Araştırma, ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarıyla sağlıklı bir iletişim kurma ve eğitim süreçlerine aktif olarak katılma becerilerinin, çocukların eğitim süreçlerine ve çevrimiçi ortamlardaki güvenliklerine nasıl katkıda bulunduğunu analiz etmeyi hedeflemektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Dörtöyöl ilçe merkezinde yaşayan ve ilkököl çağında çocuğı olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Dijital ebeveynlik farkındalık düzeyi ile velinin eğitime katılımı arasında doğrusal bir ilişki olup olmadığı ile ilgili araştırma yaparak konuyla ilgili yapılacak çalışmalar ile literatüre katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Bu araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. İlkokul çağında çocuğı olan ve Dörtöyöl’da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır ?
2. İlkokul çağında çocuğı olan ve Dörtöyöl’da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı cinsiyete göre farklılık göstermekte midir ?
3. İlkokul çağında çocuğı olan ve Dörtöyöl’da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı yaş grubuna göre farklılık göstermekte midir ?
4. İlkokul çağında çocuğı olan ve Dörtöyöl’da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı meslek grubuna göre farklılık göstermekte midir ?
5. İlkokul çağında çocuğı olan ve Dörtöyöl’da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı çocuğun sınıf düzeyine göre farklılık göstermekte midir ?

6. İlkokul çağında çocuğu olan ve Dörtöyol'da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı gelir düzeyine göre farklılık göstermekte midir ?
7. İlkokul çağında çocuğu olan ve Dörtöyol'da yaşayan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri ile velinin eğitime katılımı eğitim düzeyine göre farklılık göstermekte midir ?

1.3. Araştırmanın Önemi

Dijital teknolojilerin olağanüstü bir hızla yayılması ve internetin bireylerin yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmesi, XXI. yüzyılın en belirgin toplumsal değişimlerinden biridir. Bilgiye erişimin sınırlarını ortadan kaldıran internet, bireylerin eğitimden iletişime, iş hayatından sosyal ilişkilerine kadar pek çok alandaki davranış ve etkileşim biçimlerini yeniden tanımlamıştır. Özellikle çocuklar, dijital dünyanın getirdiği yeniliklerden en fazla etkilenen ve bu dünyaya en çok maruz kalan gruptur. Ancak, dijital teknolojilerin sunduğu fırsatlar kadar, bu teknolojilerin potansiyel riskleri de kaçınılmazdır. Siber zorbalık, uygunsuz içerik, dijital bağımlılık, kişisel bilgilerin güvenliği gibi pek çok tehdit, çocukları dijital dünyada savunmasız kılmaktadır. Bu bağlamda, dijital ebeveynlik kavramı, ebeveynlerin çocuklarının dijital ortamda güvenliğini sağlamadaki sorumluluklarını ve bu ortamlarda çocuklarına rehberlik etmeleri gereken rolünü ortaya koymaktadır.

Ebeveynlerin çocuklarının dijital araçlarla olan etkileşimlerini yönetme sorumluluğu, yalnızca onları çevrimiçi tehlikelerden korumayı değil, aynı zamanda onların dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmeyi ve dijital kaynakları bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlamayı da kapsar. Dijital ebeveynlik, ebeveynlerin dijital medyayı sorumlu bir şekilde yöneterek çocuklarının eğitim süreçlerini desteklemelerini, internetin sunduğu riskleri fırsata dönüştürmelerini ve bu süreçte aktif bir rol oynamalarını gerektirir. Bu çerçevede ebeveynlerin, dijital araçların etkin ve güvenli bir şekilde kullanımı noktasında oynadığı rol kritik bir öneme sahiptir. Araştırmanın odak noktası, ebeveynlerin bu dijital sorumluluklarının aile içi iletişim, çocuk gelişimi ve eğitim üzerindeki etkilerini derinlemesine incelemektir.

Bu araştırma, dijital ebeveynlik kavramının kapsamlı bir analizini yaparak, ebeveynlerin çocuklarıyla olan dijital etkileşimlerini ve bu süreçte karşılaştıkları

zorlukları anlamayı hedeflemektedir. Dijital ebeveynlik becerilerinin gelişmesi, yalnızca çocukların dijital dünyadaki güvenliklerini sağlamaya yönelik bir adım değil, aynı zamanda onların dijital dünyada yaratıcı ve üretken bireyler olmalarını sağlayan bir süreçtir. Ebeveynlerin dijital medya kullanımına dair farkındalıklarının artırılması, çocukların güvenli dijital deneyimler yaşamaları ve eğitsel başarılarını desteklemek açısından hayati önemdedir.

Araştırmanın önemi, dijital ebeveynlik kavramının toplumsal bir mesele olarak ele alınmasına katkı sağlamakla birlikte, dijital çağda ebeveynlerin çocuklarının gelişimine olan etkilerinin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını amaçlamaktadır. Dijital ebeveynlik yalnızca bireysel aile dinamiklerini değil, aynı zamanda toplumun genel refahını ve eğitim sisteminin başarısını doğrudan etkileyen bir unsurdur. Dijital okuryazarlık becerilerinin çocuklar üzerinde nasıl geliştirilebileceğine yönelik yapılacak analizler, eğitim politikalarının ve dijital eğitim programlarının geliştirilmesine önemli katkılar sunacaktır. Aynı zamanda, dijital ebeveynliğin aile içi iletişimi güçlendirdiği ve ebeveynlerin çocuklarıyla daha anlamlı ilişkiler kurmalarına yardımcı olduğu bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ebeveynlerin, dijital dünyanın sunduğu riskleri azaltarak fırsatları en üst düzeye çıkarma sorumluluğu vardır. Bu bağlamda, çocukların interneti bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlama görevi, yalnızca bireysel bir sorumluluk değil, aynı zamanda toplumsal bir gerekliliktir. Araştırma, ulusal ve uluslararası düzeyde güvenli internet kullanımı konusunda farkındalık oluşturmaya hedefleyerek, dijital ebeveynliğin toplum üzerindeki etkilerini gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır. Dijital ebeveynliğin çocukların dijital medya kullanımı üzerindeki etkilerini anlayarak, bu alanda bilinçli politikalar geliştirmek, gelecek nesillerin dijital dünyada güvenle büyümesine katkı sağlayacaktır.

Sonuç olarak, bu araştırma, dijital ebeveynliğin eğitimdeki rolünü, aile içi iletişimdeki yerini ve çocuk gelişimine olan katkılarını kapsamlı bir şekilde ele alarak, hem akademik literatüre hem de uygulamaya önemli katkılar sunmayı hedeflemektedir. Dijital ebeveynlik, yalnızca ebeveynler için değil, çocukların gelecekte dijital dünyada başarılı bireyler olmalarını sağlamak için de kritik bir kavramdır. Bu nedenle, bu çalışmanın bulguları, dijital eğitimin ve ebeveyn rehberliğinin daha iyi anlaşılmasına ve geliştirilmesine yönelik somut veriler sunacaktır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar şu şekilde sıralanabilir:

- 1) Araştırmanın sonuçları, Veli Katılım Ölçeği ve Dijital Ebeveynlik Farkındalık ölçeklerinin ölçtüğü nitelikler ile sınırlılık göstermektedir.
- 2) Araştırma, Hatay ilinin Dört Yol ilçesinde bulunan 349 ebeveyn ile sınırlıdır. Bu sebepten dolayı araştırma sonuçları yalnızca bu çalışma grubu çerçevesinde ele alınabilir.
- 3) Araştırmanın çalışma grubunda 243 kadın katılımcı ve 106 erkek katılımcı ile sınırlıdır.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada ebeveynlerin araştırma için uygun olan ölçekleri ve kişisel bilgi formunu objektif olarak cevapladığı varsayılmaktadır.

Dört Yol ilçesinde 243 kadın 106 erkek ebeveyn ile yapılan bu çalışmanın evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Dijital Vatandaş

İnternet ortamını anlayan, kavrayan, internet ortamında ekonomik imkanlara sahip olabilen kişilerdir (Mossberger, Tolbert ve McNeal, 2008, s. 1).

Dijital Ebeveyn

Dijital ebeveynler; dijital çağın ihtiyaçlarına göre hareket etme, temel işlemleri gerçekleştirmek için dijital araçları kullanma, dijital ve sınırsız ortamın olanaklarını anlama ve çocuklarını bu risklerden koruma hakkına sahip bireylerdir (Kabakçı Yurdakul vd., 2013, s. 88).

Aidiyet

Üyelik, "aidiyet, bağlantı" anlamına gelen Arapça bir kelimedir (Şentürk ve Gülersoy, 2019, s. 146)

İletişim:

Duyguların, düşüncelerin, bilgilerin, mesajların, duyguların, düşüncelerin, bilgilerin, mesajların kişiden kişiye akla gelebilecek her şekilde değiş tokuşudur (Orta, 2009, s. 8).



BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde dijital ebeveynlik becerileri, en iyi uygulamalar, aile iletişimi ve ebeveynlik becerilerinin dijital çağda dijital ebeveynlik sürecini nasıl etkilediği tartışılmaktadır.

2.1. Dijital Kavramı

Teknolojideki gelişmeler insanların ihtiyaçlarını karşılamak için yapılmıştır. Bu teknolojik gelişmelerden biri olan bilgisayar, internet ile birlikte günlük hayatımıza girmiş ve onu daha fazla aktifleştirmiştir. İnternet, iletişim araçlarını bir arada birleştirebilen bir elektronik iletişim ağı haline gelmiştir. Bunun sonucunda, elektronik teknoloji altyapısının dijital karşılığı olan dijitalite kavramı yaygınlaşmaya başlamıştır (Yeşilorman ve Koç, 2014). Dijital, elektronik ortamda işlenen verilerin belirli teknolojiler kullanılarak tasarlanması ve görüntülenmesi sürecidir. Sayısallaştırma, bilgisayarların kullandığı 1 ve 0 rakamlarından oluşan benzersiz bir dilsel yapı kullanılarak kaynakların saklanması ve korunmasıyla sağlanmıştır. Dijitalleşme sayesinde farklı iletişim araçları kullanılmakta, daha fazla kişiye ulaşılmakta ve internet aracılığıyla yayılmaktadır. Bu gelişmeler, bireylerin bilgiye ve iletişime daha hızlı ve verimli bir şekilde ulaşmalarını sağlamıştır. Dijitalleşme, toplumsal dönüşümün önemli bir bileşeni haline gelmiştir.

Günlük hayatın dijitalleşmesiyle ortaya çıkan yaşam tarzı, yaş ve teknolojik yenilikler, toplumu dijital bir kültüre doğru şekillendirmiştir (Özdigen, 2013). Dijitalleşme, yalnızca bireylerin yaşamlarını kolaylaştırmakla kalmamış, aynı zamanda toplumsal yapıda da köklü değişimlere neden olmuştur. İnternet ve dijital araçların yaygın kullanımı, insanların sosyalleşme ve iletişim kurma biçimlerini değiştirmiştir. Geleneksel iletişim araçlarının yerini alan dijital medya, bilgiye ulaşmayı daha hızlı ve erişilebilir kılarken, aynı zamanda bireylerin yaşamlarını dijital bir dünyada daha fazla zaman geçirmeye teşvik etmiştir. Bu süreç, teknolojik yeniliklerin toplumsal yapıya ne denli derinlemesine nüfuz ettiğini göstermektedir.

Günümüzde medya, klasik medya ve dijital medya olarak ikiye ayrılmaktadır. Klasik medya; gazete, dergi, radyo, analog televizyon gibi geleneksel araçlardan oluşurken, dijital medya; akıllı telefon, tablet, dijital televizyon ve bilgisayar gibi dijital cihazlar aracılığıyla internet tabanlı içeriklerin erişimine olanak sağlar. Dijital medya terimi, insanların bilgisayar ve benzeri cihazlar kullanarak dijital ve elektronik olarak iletişim kurma şeklini tanımlamaktadır. Bu anlamda dijital medya tanımına elektronik kitle iletişim araçlarının her türü dahil edilmektedir. Geleneksel medya çoğunlukla analog teknolojiye dayalıyken, yeni medya kavramları ağırlıklı olarak dijital teknolojiye dayanmaktadır. Dijital medya, bilgisayar tabanlı medya olarak tanımlanmıştır ve etkisi her geçen gün daha belirgin hale gelmiştir. Medyanın dijitalleştirilmesini ve dağıtımını mümkün kılan internet teknolojisidir (Gül ve Okçu, 2018). Dijital medya, geleneksel medyadan farklı olarak, iki yönlü iletişim imkânı sağlamaktadır. Bu, bireylerin dijital dünyada daha aktif rol almasına olanak tanır ve medya tüketim alışkanlıklarını dönüştürür.

Sosyal hayatı dönüştüren dijital medya, geleneksel analog medyadan benzersiz şekillerde farklılık göstermektedir. Dijital medya, bireylerin yalnızca bilgiye erişimlerini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda sosyal ilişkilerini de yeniden tanımlar. "Dijital teknoloji, tek yönlü iletişim yerine iki yönlü iletişimi mümkün kılmaktadır." Bu iki yönlü iletişim yeteneği, bireylerin çevrelerindeki insanlarla daha fazla etkileşim kurmasına olanak tanır. Dijital medyanın sunduğu bu olanaklar, bireylerin medya kullanım alışkanlıklarını da köklü bir şekilde değiştirmiştir. Dijital medyanın bu kadar yaygın hale gelmesinde internetin küresel bir bilgi ve iletişim ağı olarak işlev görmesi önemli rol oynamaktadır. İnternet, bireylerin bilgiye hızlı ve kolay erişimini sağlarken, toplumsal yapı üzerinde de derinlemesine etkiler yaratmaktadır.

Günümüzde dijital medya araçları, insanların yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Bu araçlara erişim, dijitalleşme sürecinin hızlanmasıyla daha kolay hale gelmiştir. Kablosuz ağların yaygınlaşmasıyla birlikte, bireylerin medya araçlarına daha fazla erişimi sağlanmış ve bu araçlarla geçirilen zaman artmıştır. Dijital medya araçları, bireylerin yalnızca eğlence ve bilgiye erişimlerini kolaylaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda onların yaşam tarzlarını ve sosyal ilişkilerini de etkilemiştir. Dijital medya araçlarının bu denli yaygınlaşması, bireylerin yaşamlarını dijital dünyaya daha fazla entegre etmelerine yol açmıştır (Gül ve Okçu, 2018). Dijital medya, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal yaşamlarına dair derin değişikliklere yol açan önemli bir bileşen haline gelmiştir.

2.2. Dijital İletişim

Dijital ortamda işe yarayacak iletişim araçları ve uyulması gereken nedenleri içermektedir. İletişim kurulması için gereken maddeler şunlardır; (Karaduman, 2011):

- 1) İletişimlerinizde başkalarına saygılı davranmalısınız.
- 2) İletişimlerinizde küfürlü, aşağılayıcı, yalancı veya küçük düşürücü bir dil kullanmamalısınız.
- 3) Din, dil, ırk veya siyaset hakkında saldırgan veya aşağılayıcı sözlerden kaçınmalısınız.
- 4) Konu yanıltıcı ise, bu tarz tartışmalı konularda dijital iletişim yerine yüz yüze iletişime öncelik verilmelidir.
- 5) Kişisel veya şirket bilgilerini izinsiz kullanmayın veya yayınlamamalısınız.
- 6) Siber zorbalık durumunda, dijital iletişim araçlarına gönderilen mesaj, video veya kayıt gibi kanıtları silmeyiniz veya ilgili makamlarla paylaşmayınız.

E-posta, yazılı mesajlar, sohbetler, iletişim, ağ sitelerini içermektedir (Subrahmanyam ve Greenfield, 2008):

- 1) E-posta; metin, resim, ses ve diğer multimedya dosyalarını içeren mesajları eşzamansız olarak yazabilen, gönderebilen, alabilen ve depolayabilen dijital ortamı ifade eder.
- 2) Anlık mesajlaşma özel mesajların (genellikle metin) aynı anda başka bir kullanıcıyla değiş tokuş edildiği bir ortamı ifade eder.
- 3) E-posta, kablosuz cihazlar ile telefonlara gönderilen kısa mesajlara denilmektedir.
- 4) Sohbet odası, birden çok kullanıcının aynı anda açık veya özel olarak iletişim kurabildiği ve katılabileceği dijital bir ortamdır.
- 5) Blogunuz metin, resimler vb. En son paylaşılanlar en üstte görüntülenir. İçeriğin yayınlandığı ve blog yazarlarının veya yetkili kişilerin bu içeriğe müdahale edebildiği web sitelerini ifade eder.
- 6) Sosyal ağ; kullanıcılar kendileri için özel bir profil oluşturabilir, bunu bir arkadaş ağı oluşturmak için kullanabilir ve kullanıcı tarafından oluşturulan

fotoğraflar, videolar, metinler ve daha fazlasını oluşturabilir. İçerik yayınlayarak etkileşimde bulunabileceğiniz bir web sitesini ifade eder.

- 7) Birden çok kullanıcı için çevrimiçi bilgisayar oyunları aynı anda birden fazla kişi tarafından oynanabilen çevrimiçi bir oyundur.

2.3. Dijital Okuryazarlık

Dijital okuryazarlık, dijital araçlara yaşam boyu erişebilme ve uygun şekilde kullanabilme becerisini ifade etmektedir (Karabacak ve Sezgin, 2019). Dijital yeteneklere sahip kişilerden aşağıdaki beceriler beklenmektedir (Hamutoğlu vd., 2017):

- 1) Günlük görevleri tamamlamak için akıllı telefonları, tabletleri ve bilgisayarları kullanabilmelidir.
- 2) Dijital ortamdan bilgi alabilmelisiniz.
- 3) Sosyal ağınızın güvenlik ve gizlilik ayarlarına giriş yaparak ve profil bilgilerinizi kimlerin görebileceğini ve paylaşabileceğini kısıtlayarak bilgi güvenliğini sağlayabilmelisiniz
- 4) Akıllı telefonlar, tabletler ve bilgisayarlar kullanarak dijital içerik oluşturabilmelisiniz.
- 5) Oluşturduğunuz dijital içeriği istediğiniz formata çevirebilmelisiniz
- 6) Ortaya çıkan dijital medya sorunlarına çözümler geliştirebilmelisiniz.

2.4. Dijital Bağımlılık

Bağımlılık kavramı, uzun yıllar boyunca yalnızca uyuşturucu ya da madde kullanımı ile sınırlı bir anlam taşıyordu. Ancak, modern toplumların yaşam dinamiklerinin değişmesiyle birlikte bağımlılık anlayışı da genişlemiştir. Bilimsel araştırmalar, kumar, internet kullanımı, dijital oyunlar ve akıllı telefon bağımlılığı gibi davranışsal bağımlılıkların da aynı oranda ciddiyet taşıdığını ortaya koymuştur. Teknoloji ve dijital araçların günlük yaşamın her alanında yaygınlaşması, bireylerin bu araçlara olan bağımlılıklarını artırmıştır. Özellikle teknoloji bağımlılığı, akıllı telefon ve internet bağımlılığı gibi terimler akademik yazında sıkça yer almaya başlamıştır (Demirci, Orhan, Demirdaş, Akpınar ve Sert, 2014; Kwon vd., 2013; Lee, 2006). Teknolojinin bireyler

üzerindeki bu etkileri, yalnızca bilgiye erişim ya da iletişim olanaklarını artırmakla kalmamış, aynı zamanda bireylerin sosyal ve psikolojik yapılarını da derinlemesine etkilemiştir. Bu bağlamda, teknoloji bağımlılığı sadece bireyin bireysel hayatını değil, toplumsal düzeydeki sosyal ilişkilerini ve işlevselliğini de olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Teknoloji bağımlılığı, özellikle genç nüfus arasında endişe verici bir seviyeye ulaşmıştır. Akıllı telefon, tablet ve bilgisayar kullanımının yaygınlaşması, bireylerin bu cihazlarla geçirdikleri zamanı artırmış ve bu da bağımlılık riskini doğurmuştur. Park (2011) tarafından yapılan çalışmada, dijital yeterliliğin bir alt boyutu olarak inovasyon bilgisi vurgulanmış ve bireylerin dijital yetkinliklerinin gelişiminde inovasyonun önemli bir rol oynadığı belirtilmiştir. Dijital yeterlilik, bireylerin dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanma kapasitelerini içerirken, bu kapasitenin inovasyon ve teknolojiye dair bilinçle ilişkili olduğu varsayılmaktadır. Bu doğrultuda, dijital araçları verimli ve sorumlu bir şekilde kullanma becerisi geliştirmek, dijital bağımlılıkların önlenmesinde önemli bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle dijital yeterliliğe sahip bireylerin, dijital araçların sınırlarını ve bu araçların getirdiği riskleri daha iyi anladıkları varsayılmaktadır.

2.5. Dijital Ebeveynlik, Dijital Hikâye ve İletişim

İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren insanlar, bilgi, gelenek ve kültürlerini hikâye anlatımı yoluyla aktarmışlardır. Hikâye anlatımı, toplumlar arasındaki iletişimi güçlendiren ve bilgi birikimini nesiller boyu taşıyan bir araç olarak kullanılmıştır (Kulla-Abbott, 2006). İlk çağlardan itibaren eğitim sürecinin önemli bir parçası olan hikâye anlatımı, sözlü kültürün en temel unsurlarından biri haline gelmiştir. Hikâyeler aracılığıyla toplumların değerleri, inançları ve yaşam biçimleri sonraki kuşaklara aktarılmış ve bu süreç, toplumların kültürel sürekliliğini sağlamıştır. Modern dünyada, teknolojinin hızla gelişmesi ve dijitalleşmenin hayatın her alanında etkisini göstermesiyle birlikte hikâye anlatımı da dijital bir dönüşüm geçirmiştir. Günümüzde dijital hikâye anlatımı, sadece bir eğitim aracı olmaktan çıkarak hem çocuklar hem de yetişkinler için önemli bir öğrenme aracı haline gelmiştir (Özpınar, 2017; Duman ve Göcen, 2015). Dijital dünyadaki bu dönüşüm, hikâye anlatımının sadece kültürel aktarım değil, aynı zamanda pedagojik bir yöntem olarak da kullanılmasına olanak sağlamıştır.

Dijital hikâye anlatımı, eğitimde öğrencilerin öğrenme sürecine daha aktif katılmalarını sağlayan bir yöntem olarak kabul edilmektedir. Geleneksel öğretim yöntemlerinin aksine, dijital hikâye anlatımı, öğrencilerin öğretim sürecinde daha fazla sorumluluk almalarına ve bilgiyi kendi deneyimleriyle harmanlamalarına olanak tanır. Bu süreçte öğrenciler, dijital araçlar kullanarak hikâyeler oluşturur, bu hikâyeleri paylaşır ve değerlendirme süreçlerine dâhil olurlar. Öğrencilerin dijital hikâye anlatım sürecine aktif katılım göstermeleri, onların eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Yıldız Durak, 2019). Bu süreçte teknoloji, yalnızca bir araç değil, aynı zamanda öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının yaratılmasına katkı sağlayan bir katalizör işlevi görmektedir. Dijital hikâye anlatımının eğitime entegre edilmesiyle, öğrenme süreçleri daha dinamik ve katılımcı hale gelmiştir (Doğan ve Robin, 2008).

Öğrenme süreçlerinde çocuklar ile yetişkinlerin farklı öğrenme tarzlarına sahip oldukları bilinmektedir. Knowles (1980), çocuklar ile yetişkinler arasındaki öğrenme farklarını vurgulamış ve bu farkların dikkate alınarak farklı eğitim yöntemlerinin kullanılmasının önemine dikkat çekmiştir. Çocukların öğrenme süreçlerinde daha fazla yönlendirme ve rehberlik ihtiyaçları bulunurken, yetişkinlerin öğrenme süreçlerinde bağımsızlık ve özerklik ön plandadır. Bu nedenle, yetişkin eğitiminde "androjen" kavramı kullanılmaktadır. Yunanca kökenli bu kavram, "insan" anlamına gelmekte olup, yetişkinlerin öğrenme süreçlerini ifade eden "yetişkin bilimi" ya da "yetişkin eğitimi sanatı" olarak tanımlanır (Duman, 2000). Yetişkin öğrenmesi, bireyin kendi deneyimlerine dayalı olarak bilgi edinmesini içerir ve bu süreçte sorumluluk duygusu, bağımsız karar verebilme ve içsel motivasyon önemli rol oynar.

Androjeni, yetişkin eğitiminde kullanılan bir kavram olarak, bireyin kendi öğrenme sürecini yönetmesine vurgu yapar. Yetişkinlerin eğitiminde başarıyı artırmak için bağımsızlık ve sorumluluk gibi duyguların güçlendirilmesi gerektiği görülmektedir. Yayla (2009), yetişkinlerin öğrenme süreçlerinde özerkliklerine değer veren eğitim biçimlerinin daha başarılı olduğunu belirtmiştir. Bu süreç, yetişkinlerin hem öğrenme süreçlerine katılımını hem de öğrenme motivasyonunu artırmaktadır. Yetişkinlerin eğitimi, yalnızca bilginin aktarılması değil, aynı zamanda bireyin kendi öğrenme sürecini aktif bir şekilde yönetmesine olanak sağlayan bir süreç olarak görülmelidir.

Dijital hikâye anlatım teknolojisinin yetişkin eğitiminde kullanımı, bu doğrultuda bireylere özerklik tanıyan ve onların sorumluluk duygusunu güçlendiren bir yöntem olarak değerlendirilmektedir. Dijital hikâye anlatımı, yetişkinlere yalnızca dijital

beceriler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların eleştirel düşünme, yaratıcı problem çözme ve kendini ifade etme gibi becerilerini de geliştirmeye yönelik bir araç olarak işlev görür. Yetişkin eğitiminin temel ilkeleriyle uyumlu bir şekilde, dijital öyküleme teknolojisi, bireylerin kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerine olanak tanır ve eğitim sürecine katılımı güçlendirir. Bu nedenle, dijital öyküleme teknolojisinin yetişkin eğitiminde kullanımı, eğitim sürecine daha derin ve etkili bir katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

2.5.1. Dijital Ebeveyn Tanımı

Ebeveynlik kavramı, geniş anlamıyla aile terimi içerisinde değerlendirilen ve öz ya da evlat edinilmiş çocuklara temel bakım ve koruma sağlayan anne ve babaları ifade eden bir tanımdır. Ebeveynler, evli, bekar ya da boşanmış olsunlar, çocuklarının fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemekle yükümlüdürler (Luster ve Okagaki, 2006). Bu süreçte ebeveynler, çocuklarını dış dünyaya hazırlamak, onların temel becerileri edinmelerine yardımcı olmak ve sosyal-psikolojik gelişimlerini sağlamak adına önemli bir rol oynamaktadırlar. Aynı zamanda çocuklarını dış dünyada karşılaşılabilecekleri potansiyel tehlikelerden koruma sorumluluğu da ebeveynlere aittir (Manap, 2020). Günümüz dünyasında ebeveynler için en önemli sosyal gerçeklerden biri de dijital medyanın yaygınlaşması ve bu ortamda bilgiye erişimdir (Karaboğa, 2019). Dijital çağın bir sonucu olarak, günümüz çocukları dijital cihazlarla dolu bir ortamda büyümekte ve çoğu zaman teknolojiye dair ebeveynlerinden daha fazla bilgiye sahip olmaktadır. Bu durum, çocukların teknoloji kullanımıyla ilgili fırsatlar sunarken, yaşlarına bağlı olarak ciddi risklerle karşı karşıya kalmalarına da neden olmaktadır (Yay, 2017).

Rode (2009), dijital ebeveynlik kavramını "ebeveyn arabuluculuğu" olarak tanımlamaktadır. Ebeveyn arabuluculuğu, ebeveynlerin çocuklarının medya ile nasıl etkileşimde bulunduğunu izlemeleri, kontrol etmeleri ve düzenlemeleri sürecini ifade eder. Dijital dünyanın çocuklar üzerindeki etkilerini düzenlemek adına ebeveynlerin müdahalesi, dijital medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte daha da önemli hale gelmiştir. İnternetin yaygın kullanımı, ebeveynlerin çocuklarına dijital nesneleri nasıl kullanacaklarını öğretme, çevrimiçi ortamda nasıl güvenli bir şekilde hareket edeceklerini belirleme ve uygun arabuluculuk stratejileri geliştirme sorumluluğunu beraberinde

getirmiştir (Mascheroni, Pante ve Jorge, 2018). Ebeveynlerin bu süreçte kısıtlayıcı stratejilerin yanı sıra, faydalı arabuluculuk yöntemlerini de devreye sokarak, çocuklarının çevrimiçi dünyada karşılaşabilecekleri riskleri en aza indirmeleri gerekmektedir.

Dijital ebeveynlik kavramı, ebeveynlerin dijital çağın gereksinimlerine duyarlılık göstermesini, dijital araçlar hakkında temel bilgiye sahip olmasını ve dijital ortamın hem fırsatlarını hem de risklerini doğru bir şekilde yönetmelerini gerektirir. Dijital ebeveynler, çocuklarını çevrimiçi ortamda karşılaşabilecekleri potansiyel tehlikelerden korurken, aynı zamanda mahremiyet haklarının korunmasına da özen göstermelidirler (Yurdakul vd., 2013). Bu bağlamda, dijital ebeveynler yalnızca teknolojiyi kullanan kişiler olmaktan öte, dijital ortamda çocuklarına rehberlik eden, onların güvenliğini sağlayan ve dijital vatandaşlık bilinci geliştirmeye çalışan bireyler olarak tanımlanabilirler. Dijital ortamda güvenli davranışların öğretilmesi, çocukların teknolojiyi bilinçli bir şekilde kullanmalarına olanak sağlar ve uzun vadeli dijital güvenlik stratejileri geliştirilmesine katkı sunar (Livingstone ve Byrne, 2018). Bu nedenle, dijital ebeveynlik yalnızca teknolojiyi denetleme değil, aynı zamanda çocuklara dijital dünyada doğru rehberlik sağlama sürecini de içermektedir.

2.5.2. Dijital Çağda Ebeveynlik

Dijital ebeveynlik kavramının yanı sıra ailelerin özellikleri ve bilgi düzeyleri üzerine yapılan araştırmalar, dijital dünyada en büyük risk gruplarını çocuklar ve gençlerin oluşturduğunu göstermektedir. Middlebrook (2016), dijital dünyanın yaratıcılığı artırmanın olumlu etkilerine sahip olduğunu vurgularken, çocukların dijital ortamda karşılaşabilecekleri risklerden korunmaları gerektiğini de belirtmektedir. Ebeveynlerin, dijital dünyayı tam olarak algılayamayacak kadar deneyimsiz olan çocukları koruma sorumluluğu oldukça büyüktür. Parmar (2017), bu bağlamda dijital dünyada ailelerin sorumluluklarının ve rollerinin genişlediğini ifade etmektedir. Yay (2017) ve Yurdakul vd. (2013) de ailelerin dijital ebeveynlik sürecinde üstlendikleri rolün, çocukların güvenliği açısından önemine dikkat çekerken, Rode (2009) ise dijital ebeveynliğin çocukları dijital dünyada güvende tutmada kilit bir unsur olduğunu savunmaktadır.

Aile yapısının, aile-çocuk ilişkilerinin ve aile içindeki etkileşimlerin, çocukların duygusal, davranışsal ve bilişsel sorunlarıyla olan ilişkisinin önemi, birçok araştırma ve teori ile desteklenmiştir. Corsini ve Wedding (2015), aile sistemleri yaklaşımının,

çocukların eğitim, sağlık ve gelişiminde aktif bir rol oynadığını belirtirken, Nazlı (2016) ise bu yaklaşımın davranış ve bilişsel yaklaşımlar ile birlikte toplumun en önemli yapı taşı olduğunu vurgulamaktadır. Aile, çocukların gelişiminde temel bir destek mekanizması sağlar ve çocuk ya da ergen sorunlarının ebeveynlerinden bağımsız ele alınamayacağını savunur. Yavuzer (2000) ve Yıldız (2004), bu bağlamda ebeveynlerin çocukların gelişiminde oynadığı rolün altını çizmektedir. Austin ve Sciara (2015) de bu görüşü destekleyerek, aile ve çocuk arasındaki ilişkinin çocukların sağlıklı gelişimi açısından kritik öneme sahip olduğunu belirtmektedir.

Dijital ebeveynlik kavramı ilk kez Rode (2009) tarafından literatüre kazandırılmıştır. Rode, dijital dünyada çocukların korunmasının ebeveyn sorumluluğu olduğunu vurgulamaktadır. Dijital ebeveynlik, anne ve babaların çocuklarını internet ortamında karşılaşılabilecekleri risklere karşı korumak, sosyal medya kullanımını izlemek ve çevrimiçi zorbalık gibi olumsuz etkilerle mücadele etmek amacıyla geliştirilmiş bir kavramdır. Huang vd. (2008), geleneksel ebeveynlik rollerine ek olarak dijital ebeveynlerin çocuklarını uygunsuz içeriklerden korumak ve dijital platformlarda güvenli bir deneyim yaşamalarını sağlamak amacıyla birtakım standartlar geliştirmeleri gerektiğini savunmaktadır. Yurdakul vd. (2013), dijital ebeveynlik süreçlerinde farkındalık ve dijital okuryazarlığın önemini vurgularken, bu çağın gereksinimlerine uygun hareket etmenin zorunlu olduğunu belirtmektedir.

Schwacher (2004) ve Vaillancourt (2015), dijital annelik kavramını feminist bir bakış açısıyla ele alarak, anneliğin görevlerini ve sorumluluklarını dijital dünyada incelemişlerdir. Anne ve babaların dijital yaşamla olan ilişkileri, çocukların dijital dünyada nasıl yer alacaklarını belirlemede önemli bir rol oynamaktadır. Haddon (2006), ebeveynlerin çocuklarının teknoloji kullanımında etkili bir rol oynadığını belirtirken, Livingstone ve Helsper (2008) de ebeveyn arabuluculuğunun dijital dünyada sınırlı fakat olumlu etkiler yarattığını ileri sürmektedir. Ebeveynlerin çocuklarının dijital dünyada geçirdiği süreyi kontrol etmesi, çocuklara güvenli bir çevrimiçi deneyim sunmak açısından önemlidir.

Aileler, çocuklarının zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerinden sorumlu olan en temel rehberlerdir. Teknolojinin hızla gelişmesi ve toplumların bu gelişmelere paralel olarak dönüşmesi, ebeveynlik rollerinin de yeniden tanımlanmasına neden olmuştur (EU Kids Online II Türkiye, 2010). Dijital çağın getirdiği yeni zorluklar ve fırsatlar, ebeveynlerin çocuklarını sadece fiziksel olarak değil, aynı zamanda dijital dünyadaki tehlikelerden koruma sorumluluğunu da artırmıştır. Dijital medya kullanımı

ve internetin yaygınlaşması, ebeveynlerin, çocuklarının karşılaşabileceği dijital riskler konusunda daha dikkatli olmalarını gerektirmektedir. Bu riskler arasında internet bağımlılığı, sosyal medya platformlarında karşılaşılan tehditler ve çevrimiçi zorbalık gibi unsurlar öne çıkmaktadır (Liu vd., 2012). Bu bağlamda ebeveynlerin görevlerinden biri, çocuklarını dijital dünyada rahat ettirmek, onları potansiyel tehlikelerden korumak ve dijital fırsatları güvenli bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır (Clark, 2011; Appel vd., 2014).

Ebeveynler, çocuklarının interneti güvenli bir şekilde kullanmalarını sağlamak adına internetin olumlu yönlerini çocuklarına anlatmalı ve bu süreçte onların farkındalığını artırmalıdır. İnternetin güvenli ve verimli kullanımı, ebeveynlerin çocuklarına dijital okuryazarlık kazandırmalarıyla mümkündür. Vidgor ve Ladd (2010), Palfrey ve Gasser (2013) ile Livingstone ve Bulger (2014) tarafından yapılan araştırmalar, ebeveynlerin çocuklarına yönelik olumlu dijital davranışlar kazandırmalarının, çocukların interneti daha güvenli bir şekilde kullanmalarına katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Dijital teknolojilerin çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek adına ebeveynlerin, dijital araçlar üzerinde sürekli gözetim ve rehberlik sağlaması gerektiği vurgulanmaktadır (Canbek ve Sağıroğlu, 2007). Dijital sistemlerin etkisi yalnızca aileleri değil, küresel ölçekte tüm dünyayı kapsamaktadır ve bu durum, çocukların teknolojiye ve internete uyum sağlamalarını kaçınılmaz hale getirmektedir.

Ancak, yapılan araştırmalar, internet ortamında bulunan risklerin çocuklar için tehlike barındırdığını göstermektedir. Anne ve babaların çocuklarını dijital ortamda koruma ve rehberlik etme sorumlulukları giderek artmakta, var olan ebeveynlik rollerine yeni sorumluluklar eklenmektedir. Dijital teknolojiler, çocukların yaşamında büyük bir yer kaplamakta ve bu teknolojilerin çocukların gelişimi üzerindeki etkisi giderek daha fazla sorgulanmaktadır (Yaman vd., 2016). Ebeveynler, dijital ortamın gelişimini, internetin kullanımını ve çocuklarının bu ortamlardaki rol modellerini yakından takip etmek durumundadırlar. Dijital cihazlarla çevrili bir dünyada büyüyen günümüz çocukları, teknolojiyi hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline getirmiştir ve bu durum, ebeveynlerin de teknoloji meraklısı bireyler haline gelmelerine yol açmıştır. Ancak teknolojinin sunduğu faydalar kadar olumsuz yönlerinin de bulunduğu unutulmamalıdır.

Dijital cihazların çocukların sosyal, fiziksel, psikolojik ve zihinsel gelişimleri üzerindeki etkileri üzerine yapılan çalışmalar, bu cihazların sorumlu bir şekilde kullanılmasının önemini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, dijital ebeveynlik kavramı geliştirilmiş ve çocukların dijital dünyadaki ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir terim

haline gelmiştir (Yay, 2019). Dijital ebeveynlik, çocuklarına rehberlik eden, onları dijital risklerden koruyan ve onların dijital araçları sorumlu bir şekilde kullanmalarını sağlayan bir ebeveynlik biçimidir (Kohn, 2018). Dijital ebeveynlerin, dijital çağın gereksinimlerine göre hareket ederek, dijital araçlara ilişkin temel bilgilere sahip olmaları ve dijital ortamın sunduğu sonsuz fırsatları tanıyarak çocuklarını bu ortamın risklerinden korumaları gerekmektedir (Kabakçı Yurdakul vd., 2013).

Ebeveynlerin dijital okuryazarlık geliştirme ve çocuklarına rehberlik etme sorumluluğu, internet bağımlılığı ve çevrimiçi riskler gibi tehlikelerle mücadele etmek açısından büyük önem taşımaktadır. İnternet bağımlılığı, bireylerin internet kullanımı üzerinde kontrol kaybı yaşamasıyla ortaya çıkan ve aşırı internet kullanımının iş, sosyal ve aile yaşamında sorunlara yol açtığı bir durum olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, anne ve babaların çocuklarını dijital ortamın risklerinden korumak için daha dikkatli olmaları gerektiği açıktır. Ebeveynlerin çocuklarına yönelik bu sorumluluklarını kapsayan dijital ebeveynlik terimi, dijital çağın getirdiği yeni ebeveynlik rollerini ifade etmektedir (Sırakaya ve Seferoğlu, 2018). Teknolojinin hızla gelişmesi, interneti hayatın vazgeçilmez bir unsuru haline getirmiş ve bu durum, ebeveynlerin çocuklarını dijital dünyadan uzak tutma konusunda kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olmuştur (Altun, 2019). Dijital çağda sadece dijital eğitim değil, aynı zamanda çocuk yetiştirme biçimi de değişmektedir.

Dijital dünyada çocukların güvenliğini sağlamak, her yaştan çocuk için dijital ortamın sunduğu fırsatların doğru bir şekilde değerlendirilmesi ve risklerin yönetilmesi anlamına gelir. Çocukların dijital dünyada karşılaşabilecekleri tehlikelerden korunmaları için dijital eğitim gereklidir. Özellikle çocukların okula başladıkları andan itibaren teknolojilere erişimlerinin artması, ebeveynlerin çocuklarının dijital araçları kullanma sorumluluğunu daha karmaşık ve çok yönlü hale getirmektedir. Bu nedenle, dijital çağda ebeveynler, çocuklarının dijital teknolojileri güvenli, etkili ve sorumlu bir şekilde kullanmalarını sağlamaktan sorumlu bireyler olarak ön plana çıkmaktadırlar. Bu sorumluluk, ebeveynlerin çocuklarına yönelik rehberlik rolünü yeniden şekillendirmektedir. Çocuklarını dijital bir yaşam için eğitmek zorunda olan ebeveynler belirli beceriler gerektirmektedir. Bu bağlamda aşağıda numaralandırılmış noktalar dijital ebeveynlerin sahip olması gereken yeterlilikleri ve göstergeleri göstermektedir (Yaman vd. 2020)

- 1) Çocuklara hem dijital ortamda hem de gerçek hayatta etik davranmaları öğretilmelidir.
- 2) Dijital ortamımızda bıraktığımız ayak izlerinin dijital ayak izleri olduğunun farkına varmalı ve çocuklarımızın neler paylaştığına dikkat etmeliyiz.
- 3) Çocukların kullanabilecekleri medyaları kullanma becerisi öğretilmelidir.
- 4) Çocuklar, güvenliklerine saygı gösterirken temel insan haklarından biri olan dijital araçlara erişmeye ihtiyaç duymaktadır.
- 5) Dijital ortamda alışveriş yaparken kişisel bilgilerinizi korumanız ve dijital bir bütçe oluşturmanız gerekmektedir.
- 6) İnternet ortamında bulunan haklarınızı farkında olabilmek önemlidir.
- 7) Dijital ortamda gizlilik ve güvenlik sağlayabilmelidir.
- 8) Dijital ortamdan kaynaklanabilecek fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarından çocuklarınızı ve kendinizi korumaya özen göstermelisiniz.

Ebeveyn öz yeterliliği, anne ve babaların, ebeveynlik rollerini ne derece başarılı bir şekilde yerine getirdiklerine dair kendi düşüncelerini ve inançlarını kapsamaktadır. Bu kavram, ebeveynlerin çocuklarının ihtiyaçlarını ne kadar iyi karşılayabildiklerine olan güvenlerini yansıtır. Öz yeterliliği yüksek olan ebeveynler, çocuklarının gelişiminde ve uyum sağlamalarında daha başarılı olma eğilimindedirler. Buna karşın, ebeveyn öz yeterliliğinin düşük olduğu durumlarda, çocuklar problem davranışları daha sık sergileyebilir ve sosyal ya da duygusal açıdan daha fazla zorluk yaşayabilirler (Songur, 2019). Bu bağlamda, ebeveyn öz yeterliliği, çocukların davranışları üzerinde doğrudan bir etkiye sahip önemli bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

Valcke vd. (2010), ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşimde teknolojiyi nasıl kullandıklarına bağlı olarak ebeveynlik stillerini otoriter, demokratik, ve ihmalkâr olarak sınıflandırmıştır. Otoriter ebeveynler, çocuklarının dijital cihazlardan uzak durmasını tercih eder ve sıkı kurallar koyarlar. Bu kurallar, ebeveynler tarafından belirlenir ve değişmez nitelikte olup, çocuklara dijital dünya konusunda çok az esneklik tanınır. Otoriter ebeveynlik yaklaşımında, kurallar sıkı bir şekilde uygulanır ve çocukların dijital araçlara erişimi minimumda tutulur. Buna karşın, demokratik ebeveynler, dijital cihaz kullanımı konusunda çocuklarıyla birlikte karar alır ve kuralları ortaklaşa uygularlar. Demokratik ebeveynler, çocuklarının dijital dünya ile etkileşimlerini sınırlandırmaktan ziyade, onlara rehberlik ederek dijital araçları bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlarlar.

İhmalkâr ebeveynler ise, çocuklarının dijitalleşmesine yönelik herhangi bir kontrol veya yönlendirme sağlamaz, onları bu konuda serbest bırakır (Akt. Yaman vd., 2020).

Kanada'da yapılan bir Dijital Refah araştırması, ebeveynlerin dijital teknolojiyi kullanırken "Kendi kurallarına uymaktan ve çocuklarımı korumaktan sorumluyum" ifadesini kullanmalarının, otoriter ebeveynlik tarzıyla ilişkilendirildiğini göstermiştir. Bu yaklaşım, dijital teknolojilerde sıkı kurallar koymayı ve çocukları bu kurallar doğrultusunda yönlendirmeyi ifade eder. Eğitim bilimciler, ebeveyn-çocuk ilişkisine ve bu ilişki çerçevesinde ebeveynin sorumluluklarını belirleyerek dört farklı ebeveynlik stilini birbirinden ayırmaktadır. Dijital bağlamda bu ebeveynlik stilleri, çevrimiçi içeriğin denetlenmesi ve davranış kurallarının uygulanmasına odaklanır. Media Smarts araştırmasına göre, dijital eğitimde kuralların önemli bir yer tuttuğu, ancak bu yaklaşımın aşırıya kaçtığına otoriter bir yapıya dönüştüğü görülmektedir. Bu bağlamda, ebeveynlerin dijital teknolojinin risklerini azaltırken çocuklarına sunabilecekleri fırsatlar arasında bir denge kurma arayışı içinde oldukları gözlemlenmiştir (Brisson-Boivin, 2018).

Teknolojinin sürekli gelişimi ve dijital araçların giderek daha yaygın hale gelmesi, aileler için yeni zorluklar ve sorunlar doğurmaktadır. Çocukların internet ve sosyal medya kullanımıyla ilgili güvenlik endişeleri, aile içindeki etkileşimleri ve iş-özel yaşam dengesini etkileyen bir dizi çatışmaya yol açmaktadır. Bu süreç, çocukların özel yaşamlarını olumsuz etkileyebilir ve aile üyeleri arasında iletişim sorunlarına neden olabilir. Dijital teknolojilerin, aile hayatında yarattığı bu olumsuz etkiler, çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine zarar verebilir. Bununla birlikte, dijital teknolojinin doğru bir şekilde kullanılması halinde, aileler için pozitif sonuçlar doğurması da mümkündür. Bu nedenle, ailelerin evde sağlıklı bir iletişim kurmayı öğrenmeleri, dijital dünyanın getirdiği sorunlarla başa çıkmada kritik bir öneme sahiptir. Teknolojinin ev ortamında doğru kullanılması, aile üyeleri arasındaki bağları güçlendirebilir ve çocukların dijital becerilerini güvenli bir ortamda geliştirmelerine katkı sağlayabilir (Hazer, 2020).

Dijital teknolojiler, hem aileleri hem de bireyleri derinden etkileyen bir olgu haline gelmiş ve bu durum aile içindeki ebeveynlik rollerini de yeniden şekillendirmiştir. Ebeveynlerin çocuklarını dijital dünyadaki risklerden koruma sorumlulukları giderek artmakta, aynı zamanda onların dijital araçları verimli ve güvenli bir şekilde kullanmalarına rehberlik etme gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu süreçte, ebeveynlerin dijital okuryazarlıklarını geliştirmeleri ve dijital dünyadaki fırsatları çocuklarına doğru bir şekilde sunmaları önem kazanmaktadır. Ebeveynler, çocuklarına hem dijital beceriler

kazandırmalı hem de onların dijital dünyada karşılaşabilecekleri tehlikeler karşısında bilinçli bir şekilde hareket etmelerini sağlamalıdır. Dijital ebeveynlik, bu bağlamda yalnızca çocukların dijital teknolojiyi kullanma becerilerini geliştirmekle kalmaz, aynı zamanda onların güvenli ve sorumlu bir dijital vatandaş olmalarına da katkı sunar. European Children Online (EU Children Online) (2010) projesinin bir parçası olarak, 9 ila 16 yaşları arasındaki 1.018 çocuk ve bir ebeveyn, kentsel ve kırsal alanlara rastgele tayin edilmiş ve doğrudan evlerinde mülakat yapılmıştır. Türkiye'den gelen kanıtlar şunu göstermektedir (EU Kids Online, 2010):

- 1) Araştırmaya katılan tüm çocuklar interneti kullanmaktadır. Bu çocukların kendi bilgisayarları var, ancak dokuz bilgisayarı diğer aile üyeleriyle paylaşıyorlar, ancak interneti yalnızca ebeveynleri kullanmaktadır. Ebeveynler arasında internet kullanımının düşük olmasına rağmen, birden fazla kişi internetin zor durumlarda çocuklara yardımcı olabileceğine inanmaktadır. Ebeveynler "çocuklara interneti güvenli bir şekilde nasıl kullanacakları konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır. Çocuklara yalnızca rahatsız durumlarda ne yapmaları gerektiğini öğretmektedir."
- 2) Yapılan çalışmada yaşları 9 ila 16 olan çocukların internette günde ortalama olarak 1 ila 1,5 saat zaman geçirmeleri istenmiştir.
- 3) Sosyal medya hesabı oluşturma eşiği 13'tür, ancak yapılan araştırmalar, sosyal medya hesaplarında anket yapılan çocukların üçte birinin bu yaştan küçük olduğunu göstermektedir. Facebook Hesapları Ebeveynlerin yarısından fazlası çocuklarının kişisel bilgilerinin internette paylaşılmasını yasaklıyor ve herkese açık hesaplar kullanmaktadır. Çocukların %8'inin adres bilgileri ve %6'sının telefon numaraları paylaşımında bulunmaktadır. Avrupa ülkelerine oranla türk çocukları daha az risk altındadır.
- 4) Ebeveynlerin çoğu çocuklarının internet ortamından iyi anladığını söylemektedir. Avrupa ülkelerine oranla Türkiye daha az anti-spam programı kullanıldığı gözlemlenmiştir.
- 5) Ev ortamında bilgisayar kullanımını kontrol altında tutmak çocukların internet çevresinde bulunan tehlikelerden uzak tutmaya yardımcı olacaktır. Çocuklarını koruyabilmeleri için ebeveynlerinde dijital dünyayı tanıyıp ona göre hareket etmeleri gerekmektedir.

Yukarıdaki tüm çalışmaların sonuçlarına dayanarak, Hazer'i (2020) Yeni medya ve iletişim teknolojileri uzaydan gelecek, çekirdekleyecek ve zamanla Türk yerleşim hayatını işgal edilecektir. Türk aile yapısında günlük yaşam, aile yaşamını çeşitlendirmekte ve kişilerarası iletişim için bir ara yüz haline gelmektedir.

2.5.3. Dijital Çağda Çocukluk

En fazla bilinen tanımıyla çocuklar, fiziksel, psikolojik, finansal ve sosyal olarak başkalarının bakım ve korumasına bağımlı olan (özellikle ebeveynleri, sevdikleri veya kurumları başarısız olduğunda) birbirine bağımlı bireylerdir (Ayan, 2010). Her toplumda ve kültürde çocuk faktörü vardır. Çocuk kavramı hem biyolojik hemde psikolojik bir kavramdır.

Fiziksel olarak gelişip büyüyüp bilişsel yeteneklerin ortaya çıktığı çocukluk döneminde çocuklara herşey oyun gibi gelmektedir. Herşeyin eğlenceli olduğunu her şeyin oyundan ibaret olduğunu sanmaktadırlar. Hayal güçlerini oldukça iyi kullanırlar. Hayali arkadaşlar edinirler onlarla zaman geçirmekten hoşnut olurlar. Çocuklar öncelikle kendilerine yakın olanlarla ilişki kurmaya başlarlar. Daha sonra gün geçtikçe çevrelerini geliştirmeye başlarlar böylece saydı temeli oluşmaya başlar (Onur, 2019: 17). (Akt. Onur,2019) Loreman 'dan aktardığı çocukluk saygı anlayışının temel unsurları şunlardır:

- 1) Çocuklarınızla değerli zaman geçirin. Özellikle her anın kıymetini bilin,
- 2) Çocukların sevinçlerini geliştirin,
- 3) Çocuklarla ve başkalarıyla olan ilişkilerimize değer verin,
- 4) Çocuğun aileye ve topluma katkısını değerlendirin,
- 5) Çocuklarınızı övün

Teknolojinin ebeveynler üzerindeki etkilere bakacak olursak dijital çocuk ve dijital ebeveyn gibi kavramların ortaya çıkması oldukça olağandır. Ebeveynler ve çocuklar sıklıkla dijital deneyimlere maruz kalmaktadır. 21. yüzyılda ebeveynliğin en önemli yönlerinden biri, çocuklarımızın dijital sağlığı ile ilgilenmemizdir. Küçük yaşlardan itibaren ekrana maruz kalıyor olmanın çocuklar üzerinde çeşitli etkileri bulunmaktadır.

Wen'in araştırması, teknolojiye ve araçlara erken maruz kalmanın hem olumlu hem de olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir. Çocukları teknolojiden ayırmanın mümkün

olmadığını, bu konuda anne babalara ve velilere önemli sorumluluk düştüğünü söylemektedir (Tanrıkulu vd. , 2015)

Teknolojinin yarattığı olumsuz durumlar öncelikle çocukları etkilemektedir. Sosyalleşememe, okula gitmeme, ders çalışmama, öfke sorunu yaşama, içe kapanma, aileyle olan bağlarını koparma vb. zararlar sağlamaktadır. Çocukların eğlenmesine ve yaratıcılıklarını geliştirmesine yardımcı olan çeşitli olanaklar bulunmaktadır. Oyun kavramı çocukların günlük yaşatlarının bir parçası konumundadır, kaybetme-kazanma duyguları oyunlar sayesinde kavrayabilmektedirler. "Oynayarak öğrenme" zihniyeti, ebeveynlerin, özellikle de küçük çocukların sevdiği uygulama ve oyunların sayısını büyük ölçüde artırmıştır. Işıkoğlu Erdoğan'ın (2019) belirttiği gibi, dijital oyunlar dünya çapında giderek daha popüler hale geliyor ve gelecekte daha fazla kullanımı tahmin edilmektedir.

Çocukların dijital araçları, özellikle de çevrimiçi kullanımı risklidir. Bu bağlamda Çetinkaya ve Sütçü (2016), ebeveynlerin bilgi teknolojileri ve uygulamalarına getirdiği kısıtlamaları ve bu kısıtlamaların nedenlerini belirlemek için yükseköğretim kurumlarına giren çocuklara yönelik bir anket gerçekleştirmiştir. Bu ankete katılanlar, annelerin çocuklarına daha fazla engel koyduğunu belirtmişlerdir. Kısıtlamaların esas olarak kızlar ve küçükler için geçerli olduğunu, cep telefonlarının en sık engellenen teknoloji olduğunu ve web tabanlı uygulamaların, özellikle ebeveyn uygulamalarının ana kısıtlamalara neden olduğunu söylenmiştir. Sosyal ağların kullanımı engellenmiştir. Bu kısıtlamaların temel nedeni, çocukların bilişim teknolojilerinde geçirdikleri zamanın okul, iş, ödev, aile ilişkileri ve sosyal hayatı aksatabileceği korkusudur.

Kadll, Kumba ve Kanamad (2010) tarafından yapılan araştırmada, çoğu çocuğun interneti kullanırken arkadaşlarından bilgi alma olasılığının, ebeveyn ya da eğitim rehberliğinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çocukların, dijital teknolojilere erişim sağlama süreçlerinde yalnızca kendi bilgi ve deneyimlerine veya arkadaşlarının yönlendirmelerine başvurmaları, çevrimiçi ortamlarda karşılaşılabilecekleri riskleri artırabilir. Ebeveynlerin çocuklarına internet ve bilgisayar sağlama sorumluluğu, hem akademik başarıyı desteklemek hem de modern yaşamın gereksinimlerine uyum sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır (Canbek ve Sağıroğlu, 2007; Cömert ve Kayıran, 2007; Kabakçı ve Çoklar, 2007). Dijital teknolojilerin sunduğu fırsatlar, çocukların akademik başarılarını artırma potansiyeline sahip olmakla birlikte, bu teknolojilere erişimin sağlanması tek başına çocukların dijital dünyada başarılı olmasını garanti etmemektedir.

Çocukların dijital dünyada güvenli ve etkin bir şekilde hareket edebilmeleri için, ebeveynlerin rehberliği ve gözetimi büyük bir rol oynamaktadır. Ebeveynler, çocuklarının dijital teknolojilere erişiminden sorumlu oldukları kadar, bu teknolojilerin güvenli, etkili ve uygun bir şekilde kullanımını da sağlamakla yükümlüdürler. Dijital dünya, çocuklar için sayısız fırsat sunarken aynı zamanda ciddi riskler de barındırmaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin çocuklarının dijital cihazları ve interneti kullanırken karşılaşılabilecekleri tehlikelere karşı daha bilinçli olmaları gerekmektedir. Ancak, Huang vd. (2009) ve Lou vd. (2010) tarafından yapılan araştırmalar, birçok ebeveynin dijital dünyada çocuklarına rehberlik etme konusunda bilgi eksikliği yaşadığını ve kendilerini güvensiz hissettiklerini ortaya koymuştur. Çoğu ebeveynin bu süreçte yeterli önlemler almadığı ve daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduğu belirtilmektedir.

Bu durum, ebeveynlerin çocuklarının dijital dünyada karşılaşılabileceği riskler hakkında daha bilinçli hale gelmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır. Ebeveynler, yalnızca çocuklarına dijital cihazlar sağlamakla kalmamalı, aynı zamanda bu cihazların kullanımını yönlendirmeli ve çocuklarına dijital okuryazarlık kazandırma sürecinde aktif bir rol oynamalıdır. Dijital teknolojilerin sağladığı avantajlar kadar, bu teknolojilerin bilinçsiz kullanımı da çocukların gelişiminde olumsuz sonuçlara yol açabilir. Ebeveynlerin dijital teknolojiler konusundaki bilgi eksiklikleri, çocukların çevrimiçi dünyada karşılaşılabilecekleri tehlikeleri artırmaktadır.

Ayrıca, dijital dünyada güvenli davranışlar sergileme ve dijital araçları bilinçli bir şekilde kullanma becerileri, çocukların gelişiminde kritik bir öneme sahiptir. Çocuklara sunulan teknolojiler, onların dijital dünyada başarılı olmalarını garanti etmez; bu süreçte ebeveynlerin rehberliği ve dijital dünyada bilinçli bir tutum sergilemeleri gerekmektedir. Araştırmalar, ebeveynlerin daha fazla bilgi ve rehberliğe ihtiyaç duyduklarını ve dijital dünyada çocuklarını koruma konusunda yetersiz kaldıklarını ortaya koymaktadır. Bu eksikliklerin giderilmesi, çocukların dijital dünyada daha güvenli bir şekilde varlık göstermelerine katkı sağlayacaktır. Günümüz ebeveylere bakılacak olursa çocuklarını hayata hazırlarken (etik davranış, sosyal beceri kazanımı, mesleki gelişim vb.) dijital medya okuryazarlığı ile donatma sorumluluğuna sahiptir. Hızla değişen internet tabanlı dijital hayat, ev hayatına gerçek hayattan daha önce girmiştir. Tanık olduğumuz hızlı değişimlerle birlikte, ebeveynlerin özellikle ebeveynlik için yeni beceriler öğrenmesi gerekmektedir.

2.5.4. Ebeveynin Dijitalleşmeye Karşı Farkındalığı

Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte internet, ailelerin evde çocuklarıyla vakit geçirme biçimlerinde önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Günümüzde internet, sadece bir bilgi kaynağı olmanın ötesinde, aile içi iletişimi şekillendiren ve ebeveyn-çocuk ilişkilerini etkileyen bir araç haline gelmiştir (Yay, 2017: 16). Özellikle çocuklara yönelik yaşlarına uygun dijital ortamlar sağlanması, onların hem eğlenmelerini hem de gelişimlerine katkı sağlayacak içeriklerle etkileşime girmelerini mümkün kılmaktadır. Ancak bu süreç, aynı zamanda birtakım güvenlik risklerini de beraberinde getirmektedir. Ailelerin çocuklarına dijital dünyada rehberlik etmesi, onların güvenli bir şekilde interneti kullanmalarını sağlamaları açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde gezinmelerini sağlamak amacıyla çeşitli teknik güvenlik önlemleri alınmaktadır. Antivirüs programları, filtreleme yazılımları, internet servis sağlayıcılarının sunduğu güvenlik hizmetleri ve arama motoru filtreleri, çocukların zararlı içeriklerden korunmasına yardımcı olan başlıca teknik araçlardır (Canberk ve Sağıroğlu, 2007). Bu teknik önlemler, çocukların çevrimiçi etkileşimlerinde daha güvenli bir ortam yaratmak amacıyla kullanılmaktadır. Bununla birlikte, dijital oyunlar, sosyal medya platformları ve diğer çevrimiçi etkileşimler, çocukların fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerini doğrudan etkileyebilmektedir. Çocukların oyun oynarken ya da çevrimiçi ortamda vakit geçirirken maruz kaldıkları içerikler, onların sosyal becerilerinin gelişimi ve psikolojik sağlıkları üzerinde uzun vadeli sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle, çocukların internet kullanımını yalnızca teknik önlemlerle sınırlamak yeterli olmayabilir; ebeveynlerin çocuklarına rehberlik ederek onları bilinçli bir şekilde yönlendirmeleri de gereklidir.

Ailelerin, çocuklarının dijital dünyada karşılaşılabileceği riskler ve fırsatlar konusunda farkındalık geliştirmeleri büyük bir sorumluluk gerektirir. Ebeveynlerin, çocuklarına hangi içeriklerin uygun olduğunu ve hangi içeriklerin zarar verici olabileceğini bilmeleri, onların dijital dünyadaki deneyimlerini daha güvenli hale getirebilir. Yurdakul vd. (2013), ailelerin dijital ortamların riskleri konusunda bilinçli olmalarının, çocukların güvenliği açısından son derece önemli olduğunu vurgulamaktadır. Dijital teknolojilerin hızla geliştiği bir dönemde, ebeveynlerin dijital güvenlik önlemleri konusunda bilgi sahibi olmaları ve çocuklarına bu süreçte rehberlik etmeleri, dijital dünyanın olumsuz etkilerinden korunmalarını sağlayabilir.

Sonuç olarak, dijital dünyada çocukların güvenliğini sağlamak, yalnızca teknik önlemler almakla sınırlı değildir. Ebeveynlerin, çocuklarına yönelik dijital içerikleri yakından takip etmeleri, onların interneti nasıl kullandıklarını gözlemlemeleri ve dijital dünyada karşılaşabilecekleri tehlikelere karşı bilinçli olmaları gerekmektedir. Dijital dünyada rehberlik sağlayan aileler, çocuklarının sağlıklı bir şekilde büyümesine ve dijital teknolojileri sorumlu bir şekilde kullanmalarına katkıda bulunacaktır. Ebeveynler, yalnızca çocukların çevrimiçi güvenliğini sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda onların dijital dünyada karşılaşabilecekleri fırsatları doğru bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olmalıdır.

2.5.5. Ebeveynin Kontrol Denetimi

Dijital ebeveynlik bilinciyle hareket eden ebeveynlerin en önemli görevlerinden biri, çocuklarının internet kullanımını kontrol altına almaktır. Ebeveynler, dijital dünyada çocuklarını korumak ve rehberlik etmek için çeşitli stratejiler geliştirmelidirler. Bu süreçte, sınırların belirsiz olduğu internet ortamında çocukların yalnız bırakılmaması, yaşlarına uygun içeriklere erişimlerinin kısıtlanması ve neden bu sınırlamaların yapıldığının çocuklara açıklanması gerekmektedir. Ayrıca, çocukların dijital dünyada ne kadar vakit geçirecekleri ve hangi içeriklerle etkileşimde bulunacakları konusunda uygun zaman sınırları belirlemek, kullanılan filtrelerin çocukların yaşına ve ilgi alanlarına uygun olmasını sağlamak büyük önem taşımaktadır. Ebeveynler, çocuklarının sosyal medya kullanımını da gözlemlemeli ve onların çevrimiçi etkileşimlerini yakından takip etmelidir (Yay, 2017). Bu tür önlemler, çocukların dijital dünyada daha güvenli bir deneyim yaşamalarına yardımcı olurken, aynı zamanda onların dijital araçları bilinçli bir şekilde kullanmalarını sağlamaktadır.

Dijital ortamın çocuklar için oluşturabileceği riskler sınırlı olsa da, ebeveynler bu ortamın sunduğu fırsatları göz ardı etmemelidir. Çocukların dijital dünyada karşılaşabileceği riskler kadar, bu dünyada kazandıkları beceriler de dikkate alınmalıdır. Dijital teknolojiler, çocuklara eğitimsel ve sosyal fırsatlar sunarken, aynı zamanda sorumlu bir şekilde kullanılmadığında potansiyel tehlikeler de barındırmaktadır. Bu nedenle, dijital ortamda hem riskleri hem de fırsatları dikkate alarak bir denge sağlanmalı ve buna uygun bir yol izlenmelidir (Çelen vd., 2011). Bu süreçte, ebeveynlere büyük sorumluluk düşmektedir; çocukların dijital dünyada güvenle gezinmeleri için kurallar ve sınırlar net bir şekilde belirlenmelidir (Yurdakul vd., 2013). Kuralların belirlenmesi ve

uygulanması, çocukların dijital araçları sorumlu bir şekilde kullanmalarını sağlamanın yanı sıra, onların çevrimiçi ortamda karşılaşılabilecekleri tehlikeleri en aza indirmek için kritik bir adımdır.

Bununla birlikte, birçok ebeveyn teknolojik yeniliklerin hızına ayak uyduramamaktadır. Dijital dünyada ebeveynlerin “geri kalmadıklarını” düşünmeleri yaygın bir durum olsa da, hızla değişen dijital inovasyonlar karşısında geride kaldıkları ve bu konuda yetersiz kaldıkları görülmektedir. Dijital ebeveynlik, sürekli olarak yenilenen ve gelişen teknolojik araçlarla başa çıkmayı gerektirdiği için ebeveynler kendilerini bu süreçte zaman zaman zorlanmış hissetmektedir. Ebeveynlerin, çocuklarına dijital araçlar konusunda rehberlik edebilmesi için teknolojiye dair bilgi eksikliklerini gidermeleri gerekmektedir. Dijital dünyada ne yapılması gerektiğini bilmeyen ebeveynler, bu belirsizlikle başa çıkmakta zorlanabilirler ve bu durum, çocukların dijital ortamlarda güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlamakta yetersiz kalmalarına neden olabilir (Manap, 2020). Bu nedenle, ebeveynlerin dijital dünyada bilinçli ve dikkatli davranmaları, çocuklarının güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır.

2.5.6. Dijital Ebeveyn Eğitimi

Anne ve babalar, çocuklarının gelişiminde en önemli rolü oynayan temel unsurlardır. Aile, çocuğun yaşamında hem fiziksel hem de duygusal anlamda büyük bir öneme sahiptir. Çocukların kişisel, sosyal ve akademik gelişimlerinde ebeveynlerin sağladığı destek, onların yaşam becerileri kazanmasında ve dünyaya hazırlanmalarında kritik bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, hızla değişen ve gelişen teknoloji çağında, anne ve babaların da bu değişime ayak uydurması gerekmektedir. Özbey & Tezel Şahin (2007), ailelerin çocukların sağlıklı gelişimini desteklemek için aile eğitim programlarından faydalanmalarının gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Bu tür programlar, ebeveynlerin hem çocuklarına daha iyi rehberlik edebilmesi hem de değişen dünyaya uyum sağlamaları açısından büyük önem taşımaktadır.

Dijital ebeveynlik kavramı, ilk kez Rode (2009) tarafından yazılan bir makalede ele alınmıştır ve bu kavram, ebeveynlerin dijital dünyada çocuklarına rehberlik etme ve onların güvenliğini sağlama sorumluluğuna işaret eder. Dijital ebeveynliğin temel görev ve sorumlulukları arasında, teknolojik gelişmelere ayak uydurmak, çocukların dijital ihtiyaçlarını karşılamak ve onları dijital risklerden korumak yer almaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmayı öğrenmeleri ve dijital dünyada

çocuklarına rehberlik edebilmeleri için eğitilmeleri büyük bir gerekliliktir. Dijital dünyanın karmaşıklığı ve hızlı değişimi, ebeveynlerin sürekli olarak yeni beceriler geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda, dijital becerilerin geliştirilmesi, ebeveynlerin çocuklarına daha bilinçli ve etkin bir rehberlik sağlamaları açısından kritik bir önem taşımaktadır.

Durmuş ve Manap (2020) tarafından yapılan çalışmada, dijital eğitimde yetişkinlerin rolü ve sorumlulukları üzerinde durulmuş ve yetişkinlerin hayat boyu öğrenme sürecinin bir parçası olarak dijital becerilerini geliştirmeleri gerektiği belirtilmiştir. Dijital ebeveynlik, yalnızca çocukların internet kullanımını denetlemekle sınırlı kalmayıp, ebeveynlerin dijital teknolojiler konusunda yeterli bilgiye sahip olmalarını da gerektirir. Ebeveynlerin teknolojik gelişmelere uyum sağlaması ve çocuklarının dijital dünyada güvenli bir şekilde varlık göstermelerine yardımcı olmaları hem çocukların gelişimi hem de aile içindeki dijital uyum açısından büyük bir önem arz etmektedir.

2.6. Aile İçi İletişim

Aile içi iletişim eşlerin birbirleri ile, annenin ve babanın çocukları ile, çocuğun anne ve babasıyla, kardeşlerin birbirleri ile kurduğu iletişim olarak tanımlanabilir. Aile içi iletişim çocuğun gelişiminde etkili olmaktadır.

Cüceloğlu (2002)' şu şekilde belirtmiştir. Aile içi iletişimde çocuğun varlığının kabul edildiğini ona hissettirebilmek için çocuğun duyguları olduğu gibi kabul edilmeli, çocuğun kendini olumlu bir varlık olarak algılayabilmesi için yakın çevresinden kendilik değerini destekleyici tavırlar görebilmesi, sınırlarına o izin vermedikçe girilmemesi, sınırlarına girilecekse izin alınması, tercihlerine saygı gösterilmesi, bedeni üzerindeki haklarına saygı gösterilmesi, başarısızlıklarından fazla başarılarına odaklanılması, istenmeyen bir davranışta bulunduğu anda kişiliğinin değil davranışının eleştirilmesi gibi öğelere dikkat edilmesi gerekmektedir (Önder, 2003;akt: Şahin & Aral 2019)

Toplumu şekillendirmede kilit bir yapı olan temas, insanların diğer bireylerle kurdukları bağlar aracılığıyla sosyal aktörler haline gelmelerini sağlamaktadır. Ebeveynler, çocuklar veya kardeşler arasındaki kişisel veya toplu iletişime aile teması denilmiştir. Aile içi iletişim, diğer aile üyelerinin kendilerini rahat ifade edebilmelerinde

önemli rol oynamaktadır (Şahin&Aral,2019).Bu iletişim, ailelerin yapmak isteyebilecekleri olumlu eylemlere erişimi kolaylaştırmaktadır (Küçükali, 2010).

2.7. Aile İçi İlişkiler ve Çocuk Üzerindeki Etkisi

Aile içi ilişkiler çocuğun gelişimi için büyük önem taşımaktadır. Aile ilişkilerini gözlemlemek, çocukların kişilerarası ilişkileri öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle anne babalar çocuklarının duygularını nasıl kontrol edeceklerine, olumlu insani algılar oluşturacaklarına, duyguları ifade edeceklerine ve aktif olarak nasıl dinleyeceklerine dair örnekler vermelidir (Özmert, 2006.). Aile içi barışçıl ve demokratik görüş alışverişi, sağlıklı aile yapısının ön koşullarından biridir.

Aile üyelerinin çocuklara küçük yaşlardan itibaren gösterdikleri sevgi ve sıcaklık, temel güvenin kazanılmasında önemli rol oynamaktadır (Senemoğlu,1994). Sevgi ve aile bağları, çocuğun en önemli ihtiyacı olan sevgi ve güvenlik karşılandığında gelişmektedir. Onu zihinsel olarak dirençli bir insan yapan bu aile sevgisidir. Bu, hayatının ilerleyen dönemlerinde olumsuz duygularla başa çıkmasına yardımcı olacak ve durumun neden olduğu olumsuz duygular, aile bağlarını zayıflatmayacaktır.

Anne babaların çocuklarıyla doğrudan iletişim kurmalarında ve ihtiyaçlarını anlamalarında en önemli etkenlerden birinin çocuğun gelişimsel özellikleri, yakın çevre ile etkileşimleri, uygun alışkanlıklar ve davranış kalıpları olduğunu savunulmaktadır. Genelde çocuklarının bu mekânsal özelliklerini tanımayan aileler zor durumlara yol açabilmektedir (Erdoğan & Zelyurt, 2016).

Aile içi iletişim sorunları çocuklarda gelişim geriliğine yol açabilmektedir. Bu sorunlar, insanların kendilerini ifade etmekten veya farklı düşünmekten korktukları durumları, kuşak farklılıklarından dolayı iletişimin kesildiği durumları ve kişinin duygu ve düşüncelerinin yansıtıldığı ve iletildiği durumları içermektedir (Şahin S. &Aral N.,2019). Aile ilişkileri, bir kişinin stresi yönetmesine, daha sağlıklı davranışlar benimsemesine, benlik saygısını artırmasına ve mutluluğu artırmasına yardımcı olacak kaynaklar sağlamaktadır. Ancak kötü ilişkiler, ebeveynlik sorunları ve sevdiklerinize sadakatsizlik, sağlığı etkileyen stres faktörleridir. Aile ilişkileri de yaşam boyunca değişir, farklı düzeylerde romantik destek ve yakınlık paylaşır, gerektiğinde bakım sağlar, yaşamda farklı yükler taşır ve yaşamın farklı zamanlarında bakım gerektirmektedir (Thomas PA, Liu H, Umberson D.,2017).

Sağlıklı bir ebeveyn-çocuk ilişkisinin temeli, anne ve baba arasındaki iyi ilişkidir. Ebeveynler ve çocuklar arasındaki iletişim; annelerle iletişim babaları, babalarla iletişim anneleri etkilemektedir. Ebeveynler arasında olumlu bir bağlanma kararı olarak çocuklara karşı kabul edici, ilgili ve tutarlı bir tutum sergilenmektedir. Bu durum ailede sevgi ve şefkatin hakim olduğu, demokratik ve güvene dayalı bir ortamın oluşmasına katkı sağlamaktadır. Ebeveynler, çocukların duyamayacağı bir ortamda birbirleriyle konuşmalıdır. Aksine sevgi, ilgi ve şefkat mesajlarını benimseyerek olumlu bir rol model olmak daha faydalıdır.

2.8. Okul Öncesi Dönemde Ebeveynlerin Rolü ve Önemi

Aile, çocuğun koruma, barınma, sevgi, bakım, beslenme, eğitim, manevi ve psikolojik destek gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı en önemli toplumsal kurumdur. Aynı zamanda çocuğun sosyalleşmesi, kültürel değerlerin anlaşılması, entelektüel gelişim ve okul başarısı gibi alanlarda da kritik bir rol üstlenir. Çocuğun doğumundan itibaren tüm temel ihtiyaçlarının karşılandığı ortam olan aile, bu bağlamda toplumun en temel yapı taşı olarak kabul edilmektedir (Kılıçduran, 2007; Şahin & Karaaslan, 2006). Çocuk doğduğu andan itibaren öğrenme süreci başlar ve bu öğrenme sürecinin en önemli kaynağı ailedir. Aileler, çocuklarının akademik başarısı, davranış gelişimi ve sosyalleşmesinde rehberlik eden bir rol modelidir (Kılıç, 2010). Çocuklar, ilk sosyal ilişkilerini aileleriyle kurarlar ve bu ilişkiler aracılığıyla sosyal ve kültürel tutumları öğrenirler. Bu süreç, çocukların gelecekteki yaşam biçimlerinin şekillenmesine ve kimliklerinin oluşmasına temel oluşturan etkili bir sistemdir (Özbey, 2010).

Ailenin tüm bireyleri, çocuğun fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişiminde etkili olur ve bu gelişimi destekler. Özellikle ebeveynler, çocuklarının gelişim süreçlerinde en büyük paya sahiptirler. Aile içindeki olumlu iletişim, çocukların sağlıklı bir şekilde büyümelerine katkı sağlar ve onların sosyal becerilerini geliştirir (Erkan ve Durmuşoğlu, 2006). Ailedeki bireyler, çocukların gelişim sürecini hem doğrudan etkileyen hem de yönlendiren bir role sahiptirler. Ailedeki her bireyin bu gelişimde sorumluluk üstlenmesi, çocukların sağlıklı bir gelişim göstermesi açısından hayati bir öneme sahiptir.

Günümüzde sosyal yaşamda meydana gelen değişiklikler, çocukların gelişimini etkileyen birçok faktörü de beraberinde getirmiştir. Bu faktörler arasında, ebeveyn

sorumlulukları ve ebeveynlik becerileri önemli bir yer tutmaktadır. Ebeveynlerin kendi yaşamlarındaki değişimler ve aile rollerindeki farklılıklar, çocukların gelişim süreçlerini doğrudan etkileyebilir. Geleneksel aile yapısının modern yaşamla uyum sağlama sürecinde yaşadığı zorluklar, özellikle Türkiye gibi toplumlarda psikolojik desteği gerektiren bir durum olarak değerlendirilmektedir. Türkiye'de geniş aile yapısı, ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme süreçlerinde destek alabilecekleri gayri resmi kaynaklara erişimlerini artıran bir model olarak karşımıza çıkmaktadır (Kılıç, 2010). Bu model, çocukların eğitime katkıda bulunma açısından da önemli bir rol oynamaktadır.

Ebeveynlerin çocukları üzerindeki sorumlulukları, onların yetiştirilmesinde kendilerini güvensiz ve yetersiz hisseden ebeveynlerden farklı olarak daha olumlu ve başarılı tutumlar geliştirmelerini sağlar. Ebeveynlerin kendilerini çocuklarının gelişiminden sorumlu hissetmeleri, onların çocuklarına karşı daha yapıcı bir tutum benimsemelerine yardımcı olur. Ayrıca, ailedeki çocuk sayısı, cinsiyet ve bireysel özelliklerden duyulan memnuniyet gibi faktörler de ebeveynlerin tutumlarını etkileyen önemli değişkenler arasında yer almaktadır (Yavuzer, 2019). Bu faktörlerin aile içindeki dinamikleri şekillendirdiği ve ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumlarında belirleyici olduğu söylenebilir.

2.8.1.Okul Öncesi Dönemde Ebeveynin Sosyal Becerilere Etkisi

En geniş anlamıyla aile, anne, baba ve çocuk rollerinden oluşan ve bu roller arasındaki sınırların şeffaf olup olmamasına bağlı olarak şekillenen, toplumun temel yapı taşlarından biridir. Aile, bireylerin koruma, barınma, sevgi, bakım, beslenme, eğitim, manevi ve psikolojik destek gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı ilk sosyal ortamdır. Kılıç Duran (2007) ve Erkan ve Durmuşoğlu (2006) aileyi çocukların doğumlarından itibaren sağlıklı bireyler olarak gelişim göstermeleri için en önemli destek kaynağı olarak tanımlamışlardır. Bu nedenle, çocukların hem duygusal hem de sosyal gelişimlerinde ailenin sunduğu güvenli ortamın büyük bir rolü vardır.

Sağlıklı bir aile yapısında çiftler, evlilik rollerinde uyumlu olup, ortak değer ve hedefleri paylaşır. Gençtan (2020) bu bağlamda, çiftlerin evliliklerinde yaşadıkları çatışmaları çözmek için birlikte çalıştıklarını ve birbirlerine destek olduklarını belirtmektedir. Bu tür bir uyumlu aile yapısı, yalnızca çiftlerin mutluluğunu artırmakla kalmaz, aynı zamanda çocukların sağlıklı bir şekilde büyümeleri ve olumlu ilişki modelleri geliştirmeleri açısından da büyük önem taşır. Uyumlu ve destekleyici bir aile

ortamı, çocukların kendilerini güvende hissetmelerine ve sorumluluk sahibi bireyler olarak gelişmelerine katkı sağlar

Ebeveynlerin çocuklarına sunduğu sevgi ve ilgi, onların güvenli ve özgüvenli bireyler olarak yetişmelerine olanak tanır. Brooks (2012) ve Güngör (2010) tarafından yapılan çalışmalar, ailelerin çocukların sorumluluk duygusunu geliştiren ve onlara güvenli bir ortam sunan bir rol üstlendiklerini vurgulamaktadır. Bu tür bir ortam, çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklerken, onların gelecekte bağımsız ve kendine güvenen bireyler olarak toplumda yer almalarına olanak tanır. Dolayısıyla, ailelerin çocuklarının gelişimi üzerindeki rolü, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kritik bir öneme sahiptir.

Ebeveynlerin kişilik özellikleri, tutumları ve değerleri, çocukların sosyal becerilerini kazanmasında önemli bir rol oynar. Alisinanoğlu ve Özbey (2011), Göktaş (2015) ve Gürsoy ve Coşkun (2006) tarafından yapılan araştırmalar, çocukların erken çocukluk döneminde ebeveynlerini model alarak sosyal beceriler geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu süreçte dürüst ebeveynlerin çocukları, onların davranışlarını taklit ederek dürüst ve sorumlu bireyler olma eğilimi gösterir. Yani, çocuklar ebeveynlerinden öğrendikleri davranışlarla sosyal uyumlarını geliştirir ve bu, yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde de sosyal başarılarına katkıda bulunur.

Sosyal uyumun gelişmesinde motivasyon eksikliği önemli bir engel olabilir. Yavuzer (2019), çocukların sosyal uyumlarını etkileyen motivasyon eksikliğinin temel nedeninin, erken yaşta ev içi ve ev dışı sosyal deneyimlerin yetersizliği olduğunu savunmaktadır. Ancak, büyüme yıllarında çocukların sosyal uyum motivasyonları genellikle güçlüdür ve bu süreçte ebeveynlerin rehberliği kritik bir rol oynar. Ebeveynlerin çocuklarına sosyal becerileri kazandırmak için doğru rehberlik sağlaması, onların sosyal yaşamlarında başarılı bireyler olmalarına yardımcı olur. Bu bağlamda, ebeveynlerin desteği ve rehberliği, çocukların sosyal uyum süreçlerinde büyük önem taşır.

Toplumsal değişimlerin, ebeveyn-çocuk ilişkileri üzerinde de etkili olduğu bilinmektedir. Çağdaş ve Şahin Seçer (2011) ve Salman ve Uzunboylu (2011), geleneksel aile yapısının dönüşümüne dikkat çekerek, “çalışan anne” kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte ailedeki rollerin değiştiğini belirtmektedirler. Bu değişim, babaların da çocuk bakımına daha fazla katılmalarına yol açmıştır. Brooks (2012), babaların çocuklarının bakımında aktif bir rol oynamalarının, çocukların duygusal ve sosyal gelişimleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını vurgulamaktadır. Aile içinde rollerin paylaşılması, çocukların

hem anneleri hem de babalarıyla sağlıklı ilişkiler kurmalarına ve bu ilişkilerden öğrendikleri becerilerle gelişmelerine katkı sağlamaktadır.

Karaca, Gündüz ve Aral'ın (2011) okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal davranışlarını inceledikleri çalışmada, eğitim seviyesinin çocukların davranışlarını nasıl etkilediği gösterilmiştir. Alisinanoğlu ve Kesicioğlu (2010), Günindi (2008) ve diğer araştırmacılar da ebeveynlerin eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarda ilişkisel saldırganlık düzeylerinin arttığını belirlemiştir. Eğitim düzeyi ile çocukların sosyal davranışları arasında bir ilişki olduğu söylenebilir, çünkü ebeveynlerin eğitim düzeyi çocuklarına karşı uyguladıkları disiplin ve eğitim yöntemlerini de şekillendirmektedir.

Ebeveynlerin sosyoekonomik durumları, çocukların sosyal davranışları üzerinde doğrudan etkili olabilir. McLoyd (1998), Connor (2002) ve Holland (2003) gibi araştırmacılar, düşük sosyoekonomik statüye sahip ailelerin çocuklarının, daha varlıklı ailelerin çocuklarına göre daha fazla yaramazlık ve duygusal sıkıntı sergilediğini ortaya koymuşlardır. Bu bulgular, ebeveynlerin ekonomik durumlarının çocuklarının psikolojik ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkilerini göstermektedir. Daha iyi ekonomik şartlar, çocukların daha sağlıklı ve dengeli bir şekilde gelişmelerine katkıda bulunurken, ekonomik zorluklar yaşayan ailelerin çocukları daha fazla sorunla karşılaşabilmektedir.

2.8.2. Okul Öncesi Dönemde Ebeveynin Zekaya ve Bilişsel Gelişime Etkisi

Bir çocuğun zekâsı, annenin rahimdeki deneyimlerinden ve alışkanlıklarından etkilenmektedir. Annenin doktor tavsiyesi olmadan aldığı ilaçlar, alkol ya da tütün tüketimi, röntgen filmleri, korku ya da huzursuzluk gibi anne üzerinde aşırı duygusal stres, oksijen eksikliği gibi nedenlerdendir. Annelerde doğum sonrası depresyon ile çocuklarda gecikmiş bilişsel gelişim arasındaki ilişki incelenmiştir. Anne eğitim düzeyi, erkek ve kadın sorunları, babada psikiyatrik hastalık öyküsü ve sosyoekonomik düzey gibi faktörlerin çocukların zekasını etkilediği sonucuna varılmıştır (Çukur, 1994).

Anne ve babaları tarafından ihmal edilen çocuklarda her alanda gerilemeler başlamaktadır (Yıldız, 1999).

Okul öncesi çocuklarda beslenme çok önemli bir faktördür. Çünkü çocuklar bu dönemde devamlı büyüme ve gelişme süreci yaşamaktadır (Çukur, 1994). Çalışmaları, ikinci, üçüncü ve sonraki çocukların kardeşlerinin, bilişsel ölçeklerde giderek daha düşük puanlar alarak, ilk çocuk için en yüksek puanları aldığı görülmüştür. Bu nedenle, ilk

doğanlar, belirli gelişim alanlarında diğer yavrulara göre belirgin avantajlara sahiptir (Çukur, 1994).

2.9. Dijital Ebeveynlikte Anne ve Babanın Dijital Medya Okuryazarlığı Eğitimi Alma Gerekliliği

Dijital medyanın etkisi ve değişen aile ilişkileri, ebeveynlerin dijital becerileri benimsemesinin ana nedenlerinden biridir. Cep telefonu, televizyon ve bilgisayar ekranı başında vakit geçiren aileler, ev ortamında çok çeşitli multimedya programlama içeriklerini tüketmektedir. Bu durum aileler arası iletişim güçlüklerine, aile bağlarının zayıflamasına, aile içinde tartışılması gereken cevapsız sorulara, empati ve şefkatin ihmaline, bağımlılığın artmasına ve yeni yaşam biçimlerinin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Çocuklar için dijital medya sanal sosyalleşme ideolojik kültürel değerleri, tüketim kültürünü, şiddeti ve cinsiyetçiliği iletebilmektedir. İnternet, TV, cep telefonu sorunları ve kumar bağımlılığı, günümüz çocuklarının hayatlarının gerçekleridir. Dijital medya, çocukların iletişim kurma şeklini, ortamı ve oyun formatını ve bilginin iletilme şeklini etkileyebilmektedir. Medya araçları çocukların becerilerini, hayal güçlerini negatif yönde etkileyebilmektedir.

Çetinkaya ve Sütçü'ye (2016) göre "Bilgi teknolojilerinin gelişmesi ve bu teknolojilerin ulaşılabilir olması aile içi ebeveyn-çocuk ilişkilerini etkilemektedir.

Uzmanlar, televizyon, bilgisayar ve internet kullanımının ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerinde uzun süreli olumsuz etkilerinin olduğuna ve aile bireyleri ile televizyon, bilgisayar, tablet veya internet karşısında kontrolsüz etkileşimlerin iletişime yol açabileceğine dikkat çekmektedir. Aile içindeki olası sorunları göstermektedir. Aile medya ekranlarının engellenmesi, aile üyelerinin iletişim kurmasını zorlaştırabilir ve aile bağlarını zayıflatabilmektedir. Aile birincil ilişkilerin hakimiyetindedir Sosyalleşmenin ilk ve en önemli adımı olan aile, bireyleri birçok yönden korur, ancak dijital teknoloji durumu değiştirmektedir (Batıgün & Kılıç, 2011). Demir'e göre (2016), ``Aşırı araştırma ve internet zamanı kişisel yalnızlığa, sosyal izolasyona, aile ve arkadaşlık bağlarının zayıflamasına neden olur." Hazar (2011) şöyle diyor: Sosyal ağlar insanlara yardım ediyor ve yardım ediyormuş gibi yapmaktadır. Böylece kişisel ilişkiler, arkadaşlar ve daha az samimi ilişkiler kurmalarını ve geliştirmelerini engellemektedir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında yalnız olan insanların daha fazla internetle uğraştıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca internet ve sosyal mecraların insanların yalnızlığa alışmasını sağladığı da görülmüştür. Demir (2016), sosyal ağlar üzerine yapılan araştırmaların, insanların aile ve yakın akrabalarla nasıl iletişim kurduğunu olumsuz etkilediğine dikkat çekmektedir. Demir, sosyal medyanın yoğun kullanımının aile iletişimini ve ilişkilerini bozduğunu tespit etmiştir. Demir'e göre, “Bugün insanlar sabah uyanıyor, akıllı telefonlarından sosyal medya hesaplarını kontrol ediyor ve birbirlerine günaydın diyorlar. Hızla değişen ve gelişen dijital dünya, teknoloji, internet bağımlılığı, iletişim sorunlarıdır”.

Sosyal mecralarının evlilikleri olumsuz etkilediği ve aile yapısını bozduğu güvensizliklere yol açtığı görülmüştür. Boşanmaların artmasına yol açmaktadır. Güleç'e göre (2018), “Sanal dünyanın esnekliği ve karanlığı, sanal sadakatsizlik ve sadakatsizliğin yolunu açmakla kalmayıp, eşler arasında da güvensizlik ve korku yaratmaktadır.” Çocukların internet ve teknolojiyle ilgilenmeleri küçük yaşlardan itibaren başlamaktadır. Böylece çocukların alışkanlıklarını, davranışlarını ve daha birçok şeyin şekillenmesine zemin hazırlamıştır. Günümüz çocukları televizyon ve bilgisayarla yakından bağlantılı bir nesil medya dünyasının içeriği ve kahramanları ile bağlantı kuruyor ve daha okumaya ve yazmaya başlamadan onları dijital dünyaya dokunmaktadır. İletişim teknolojisinin gelişmesiyle birlikte çocukların internet, televizyon, cep telefonu ve kumar bağımlılığı gerçeğe dönüşmekte, çocuklar okuma, spor ve oyun kültüründen uzaklaşmaktadır.

Dijital medya ortamı çocukların yaşam tarzlarını, eğitim hayatlarını etkileyerek çocukları doğadan ve iletişimden uzaklaşmalarını sağlamaktadır (Çakıral, 2016; İnal, 2015; Şirin, 2015).

Dijital ortamlar çocukların asosyal olmalarına yol açıp çocukları doğadan ve iletişim ortamlarından uzaklaştırdığı gözlemlenmiştir. (Çakıral, 2016; İnal, 2015; Şirin, 2015)

Çocukların interneti öğrenmek yerine oyun oynamak ve eğlenmek için kullanması çocuğun eğitim hayatını etkileyebilmektedir. Çetinkaya ve Sütçü (2016), ebeveynlerin çocuklarının dijital medya kullanımını sınırlamaya çalıştıklarına dikkat çekmektedir. Bunun yakın gelecekte çocukların okulunu, işini, ödevlerini, aile ilişkilerini, sosyal hayatını ve sağlığını olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir. Çetinkaya ve Sütçü'ye göre (2016,): Yeni iletişim teknolojilerinde öncüyüz. Ebeveynler, medya ve iletişim kanallarının çeşitliliği ve karmaşıklığıyla ilgili önemli zorluklarla karşı karşıyadır.

İnternetin yaygınlığı ve gençlere sunulan içeriğin zenginliği, ebeveynler için büyük bir endişe kaynağıdır (Çetinkaya & Sütçü, 2016).

Çocuklar telefonlarına, tabletlerine ve bilgisayarlarına o kadar çok güveniyorlar ki onlarsız yaşayamıyorlardır. Çocuğunuzun cep telefonu, tablet ya da bilgisayar kullanımı konusunda ailenizle anlaşmazlıklar ya da pazarlıklar yaşayabilirsiniz. Bazı aileler, çocuklarının ödevlerini ve okul projelerini çevrimiçi yapabilmeleri veya arkadaşları olduğunu düşünerek evde kalmaları için cep telefonu ve tablet satın almaktadırlar. Ancak daha sonra hem kendisi hem de çocuk bu araçları nasıl kullanacağını bilmediğine pişman olmaktadır. Kendinizi oyunlara ve videolara kaptırın, sosyal ağlarda arkadaşlarınıza mesaj gönderin, müzik dinleyin ve ailenizle vedalaşılmalıdır.



BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilkököl çağında çocukları olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik perspektifinden aile içi iletişimin velinin dijital eğitime katılımı arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik betimleyici desende nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Bu model, en az iki değişken arasında birlikte ortaya çıkan değişimin varlığını ya da derecesini ortaya koymaktadır (Karasar, 2019). İlişkisel tarama çalışmaları değişkenler arasındaki ilişkiyi değişkenlere müdahale olmaksızın belirlemeyi amaçlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2019). Bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamasa da bazı ipuçları sağlayarak değişkenler arasında kestirim yapmaya yardımcı olur (Karasar, 2019).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Dörtööl ilçesinde yaşayan ilkököl çağında çocuğu ebeveynler oluşturacaktır. Araştırmanın örneklemini ise ilçenin farklı bölgelerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilecek gönüllü ebeveynlerin oluşturması planlanmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemine göre araştırmayı yapan kişi, evren içinde en hızlı ve pratik bir şekilde ulaşabileceği ögelere yönelerek örneklemini oluşturur. Araştırmacı, ulaşılması daha basit olan ögeleri seçtiği için daha az çaba ve maliyet ile veriye ulaşabilmektedir. (Şahan ve Uyangör, 2021).

Araştırmanın örneklemine ulaşabilmek için Dörtööl İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden, Dörtööl ilçesinde bulunan ilköküllardaki öğrenci sayısı talep edilmiştir. İlkokula giden çocuğu olan ebeveyn sayısı bulunamadığı için , her ebeveynin bir çocuğu olduğu varsayılarak çalışma yürütölmüştür. Ulaşılabilen çalışma grubuna ait demografik bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1.

Demografik Değişkenler

		n	%
Cinsiyetiniz	Erkek	101	30,2
	Kadın	233	69,8
Yaşınız	25-34	119	35,6
	35-44	179	53,6
	45-54	36	10,8
Eğitim Durumu	Herhangi bir okul mezunu değil	7	2,1
	İlkokul	36	10,8
	Ortaokul	46	13,8
	Lise	93	27,8
	Ön lisans	39	11,7
	Lisans	98	29,3
	Yüksek Lisans	15	4,5
Gelir Düzeyi	0-10.000 TL	70	21,0
	10.000-20.000 TL	103	30,8
	20.000-30.000 TL	82	24,6
	30.000-40.000 TL	59	17,7
	40.000 TL üzeri	20	6,0
Çocuğunuzun sınıf kademesi	1.sınıf	83	24,9
	2.sınıf	108	32,3
	3.sınıf	61	18,3
	4.sınıf	82	24,6
Çalışma durumu	Çalışmıyor	171	51,2
	Çalışıyor	163	48,8
Meslek grubu	Esnaf	9	5,5
	Kolluk kuvveti	10	6,1
	Öğretmen	66	40,5
	Sağlık	8	4,9
	Serbest	14	8,6
	Diğer	56	34,4

Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %30,2'si erkek, %69,8'i kadındır. Yaş aralıkları açısından %35,6'sı 25-34 yaş, %53,6'sı 35-44 yaş ve %10,8'i 45-54 yaş grubundadır. Eğitim durumu dağılımında %2,1'i herhangi bir okul mezunu değil, %10,8'i ilkokul, %13,8'i ortaokul, %27,8'i lise, %11,7'si ön lisans, %29,3'ü lisans ve %4,5'i yüksek lisans mezunudur.

Gelir düzeyine göre %21'i 0-10.000 TL, %30,8'i 10.000-20.000 TL, %24,6'sı 20.000-30.000 TL, %17,7'si 30.000-40.000 TL, %6'sı 40.000 TL üzeri gelir seviyesine sahiptir. Çocuğun sınıf kademesi açısından, %24,9'u 1. sınıf, %32,3'ü 2. sınıf, %18,3'ü 3. sınıf ve %24,6'sı 4. sınıf düzeyindedir.

Çalışma durumu değerlendirmesinde, %51,2'si çalışmıyor, %48,8'i çalışıyor. Meslek gruplarına bakıldığında %5,5'i esnaf, %6,1'i kolluk kuvveti, %40,5'i öğretmen, %4,9'u sağlık sektörü çalışanı, %8,6'sı serbest meslek ve %34,4'ü diğer meslek gruplarındandır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Kişisel Bilgi Formu (KBF), ilköğretim düzeyinde çocuğu olan ebeveynler için Veli Katılım Ölçeği (VKÖ) ve Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (DEFÖ) kullanılmıştır.

3.3.1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya aktılacak olan katılımcılar hakkında bilgi toplamak için hazırlanmıştır. Yaş, cinsiyet, meslek grubu, gelir düzeyi gibi bilgileri içermektedir.

3.3.2. Veli Katılım Ölçeği (VÖK)

Şad ve Gürbüzürk (2010) tarafından geliştirilen ölçek ‘‘Okul ve öğretmenlerle iletişim, çocuğun ödev ve çalışmalarını destekleme, katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi, gönüllü aktif katılım, çocukla iletişim, öğrenmeyi destekleyici ev ortamının yaratılması, çocuğun kişilik gelişimini destekleme, çocuğun soyokültürel gelişimini destekleme’’ olarak sekiz boyuta sahiptir. Veli Katılım Ölçeği, 8 alt ölçekten ve 39 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin tamamının toplam varyansı açıklama oranı %60.86’dır. (Gürbüzürk ve Şad, 2010; Şad ve Gürbüzürk, 2013). Yapı geçerli doğrulayıcı faktör analizi ölçeğin geçerli olduğunu göstermiştir.

3.3.2. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği (DEFÖ)

Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeği, Manap tarafından 2020 yılında geliştirilmiştir. 16 maddeli likert tipi bir ölçektir. Ölçekte toplam puanlar değil, alt boyutlara göre puanlar hesaplanmaktadır. Ölçekteki maddeler, 1-5 arasında “hiçbir zaman, nadiren, bazen, sıklıkla ve her zaman” olacak şekilde puanlanmakta olup 4 alt boyut bulunmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Alınan puanlar 4 ile 20 puan arasında değişmektedir. DEFÖ değerlendirilmesinde ölçekten alınan toplam üzerinden değerlendirme yapılmamakta, her bir alt boyut için puan değerleri hesaplanmakta ve alt boyutlar birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Olumsuz model olma alt boyutundan alınan puanlar arttıkça ebeveynin olumsuz model olma düzeyinin yükseldiği, dijital ihmal alt boyutundan alınan puanların yükselmesi ebeveynin dijital ihmal düzeyinin yüksek olduğu, verimli kullanım alt boyutundan alınan puanlar arttıkça ebeveynin verimli kullanım düzeyinin arttığı, risklerden koruma alt boyutu için ise alınan puanlar arttıkça ebeveynin risklerden koruma düzeyinin arttığı yorumu yapılmaktadır. Alt boyutlardan alınan puanlar için; olumsuz model olma ve dijital ihmal puanlarının düşük, verimli kullanım ve risklerden koruma puanlarının yüksek olması dijital ebeveynlik farkındalık düzeyinin yüksek olduğu değerlendirilmesi yapılmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması için Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan izin alınmıştır. Veriler Dörtayol ilçesinin farklı mahallelerinde yaşayan, çocuğu ilköğretim çağında olan gönüllü ebeveynlerden oluşmuştur. Google form üzerinden veriler toplanarak, ebeveynlerin doğru cevap verdikleri varsayılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Analizler SPSS 26,0 programı ile yapılmıştır ve %95 güven düzeyinde çalışılmıştır.

Ölçek puanları için elde edilen çarpıklık ve basıklık değeri +2 ile -2 aralığında olduğundan normallik sağlanmıştır

Analizlerimizde bağımsız gruplar t testi, Tek yönlü ANOVA testi, Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Buna göre ölçek puanlarının 2 gruplu değişkenler açısından incelenmesi Bağımsız gruplar t testi ile 3 ve daha fazla gruplu değişkenler açısından incelenmesi analiz edilmiştir. ANOVA testinde fark çıkması durumunda çoklu karşılaştırma Tukey testi ile analiz edilmiştir. Ölçek puanları arasındaki ilişki ise Pearson korelasyon testi ile analiz edilmiştir.



BÖLÜM IV

BULGULAR

Tablo 2.

Veli Katılım ve Dijital Ebeveynliğe Ait Betimsel İstatistikler

	n	Minimum	Maximum	Ortalama	ss	Çarpıklık	Basıklık	Güvenirlilik
Okul ve Öğretmenle İletişim	334	11,00	40,00	30,59	6,58	-0,44	-0,50	0,89
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	334	12,00	25,00	22,92	2,67	-1,45	1,81	0,78
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	334	6,00	25,00	19,35	4,01	-0,68	0,42	0,78
Gönüllü Aktif Katılım	334	4,00	20,00	10,14	4,16	0,58	-0,38	0,76
Çocukla İletişim	334	16,00	25,00	23,61	1,94	-1,50	1,65	0,76
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	334	11,00	20,00	18,64	1,88	-1,49	1,90	0,73
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	334	11,00	20,00	17,78	2,16	-0,91	0,44	0,69
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	334	4,00	20,00	14,91	3,74	-0,48	-0,45	0,79
Veli Katılım Ölçeği	334	104,00	195,00	157,94	19,23	-0,31	-0,23	0,92
Olumsuz Model Olma	334	4,00	20,00	7,92	3,31	1,05	1,38	0,83
Dijital İhmal	334	4,00	20,00	8,19	3,40	1,05	1,32	0,88
Verimli Kullanım	334	9,00	20,00	17,13	2,54	-0,62	-0,32	0,74

Okul ve Öğretmenle İletişim: Katılımcıların bu boyutta ortalama puanı 30,59 (SS = 6,58) olup çarpıklık değeri -0,44, basıklık değeri -0,50 ve güvenirlilik katsayısı 0,89'dur.

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme: Ortalama puan 22,92 (SS = 2,67), çarpıklık değeri -1,45, basıklık değeri 1,81 ve güvenirlilik katsayısı 0,78'dir.

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi: Ortalama puan 19,35 (SS = 4,01), çarpıklık değeri -0,68, basıklık değeri 0,42 ve güvenirlik katsayısı 0,78'dir.

Gönüllü Aktif Katılım: Ortalama puan 10,14 (SS = 4,16), çarpıklık değeri 0,58, basıklık değeri -0,38 ve güvenirlik katsayısı 0,76'dır.

Çocukla İletişim: Bu boyutta ortalama puan 23,61 (SS = 1,94) olup çarpıklık değeri -1,50, basıklık değeri 1,65 ve güvenirlik katsayısı 0,76'dır.

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması: Ortalama puan 18,64 (SS = 1,88), çarpıklık değeri -1,49, basıklık değeri 1,90 ve güvenirlik katsayısı 0,73'tür.

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme: Ortalama puan 17,78 (SS = 2,16), çarpıklık değeri -0,91, basıklık değeri 0,44 ve güvenirlik katsayısı 0,69'dur.

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme: Ortalama puan 14,91 (SS = 3,74), çarpıklık değeri -0,48, basıklık değeri -0,45 ve güvenirlik katsayısı 0,79'dur.

Veli Katılım Ölçeği: Ortalama puan 157,94 (SS = 19,23), çarpıklık değeri -0,31, basıklık değeri -0,23 ve güvenirlik katsayısı 0,92'dir.

Olumsuz Model Olma: Ortalama puan 7,92 (SS = 3,31), çarpıklık değeri 1,05, basıklık değeri 1,38 ve güvenirlik katsayısı 0,83'tür.

Dijital İhmal: Ortalama puan 8,19 (SS = 3,40), çarpıklık değeri 1,05, basıklık değeri 1,32 ve güvenirlik katsayısı 0,88'dir.

Verimli Kullanım: Ortalama puan 17,13 (SS = 2,54), çarpıklık değeri -0,62, basıklık değeri -0,32 ve güvenirlik katsayısı 0,74'tür.

Tablo 3.

Veli Katılım ve Dijital Ebeveynlik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Olumsuz Model Olma	Dijital İhmal	Verimli Kullanım	Risklerden Koruma
Okul ve Öğretmenle İletişim	r	-,144**	-0,105	,378**	,281**
	p	0,008	0,055	0,000	0,000
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	r	-,206**	-,203**	,398**	,332**
	p	0,000	0,000	0,000	0,000
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	r	-,144**	-,207**	,479**	,354**
	p	0,008	0,000	0,000	0,000
Gönüllü Aktif Katılım	r	0,062	0,004	,262**	,180**
	p	0,257	0,947	0,000	0,001
Çocukla İletişim	r	-,218**	-,142**	,436**	,362**
	p	0,000	0,009	0,000	0,000
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	r	-,184**	-,236**	,317**	,214**
	p	0,001	0,000	0,000	0,000
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	r	-,182**	-,174**	,460**	,334**
	p	0,001	0,001	0,000	0,000
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	r	-0,051	-,123*	,333**	,327**
	p	0,350	0,025	0,000	0,000
Veli Katılım Ölçeği	r	-,165**	-,187**	,532**	,414**
	p	0,002	0,001	0,000	0,000

Olumsuz Model Olma ile Okul ve Öğretmenle İletişim arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,144$); Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,206$); Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,144$); Çocukla İletişim arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,218$); Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,184$); Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,182$); Veli Katılım Ölçeği arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,165$) bulunmaktadır.

Dijital İhmal ile Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,203$); Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,207$); Çocukla İletişim arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,142$); Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,236$); Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,174$); Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme

arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,123$); Veli Katılım Ölçeği arasında negatif yönlü zayıf bir ilişki ($r=-0,187$) bulunmaktadır.

Verimli Kullanım ile Okul ve Öğretmenle İletişim arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,378$); Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,398$); Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,479$); Gönüllü Aktif Katılım arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,262$); Çocukla İletişim arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,436$); Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,317$); Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,460$); Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,333$); Veli Katılım Ölçeği arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,532$) bulunmaktadır.

Risklerden Koruma ile Okul ve Öğretmenle İletişim arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,281$); Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,332$); Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,354$); Gönüllü Aktif Katılım arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,180$); Çocukla İletişim arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,362$); Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki ($r=0,214$); Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,334$); Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,327$); Veli Katılım Ölçeği arasında pozitif yönlü orta bir ilişki ($r=0,414$) bulunmaktadır.

Tablo 4.

Veli Katılımın, Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Cinsiyetiniz		n	Ortalama	ss	t	p
Okul ve Öğretmenle İletişim	Erkek	101	29,38	6,86	-2,232	0,026
	Kadın	233	31,12	6,40		
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	Erkek	101	21,76	2,94	-5,012	0,000
	Kadın	233	23,42	2,38		
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	Erkek	101	18,14	4,54	-3,399	0,001
	Kadın	233	19,88	3,64		
Gönüllü Aktif Katılım	Erkek	101	8,99	4,09	-3,374	0,001

Tablo 4.

Veli Katılımın, Cinsiyet Açısından İncelenmesi (Devam)

	Kadın	233	10,64	4,10		
Çocukla İletişim	Erkek	101	23,10	2,18	-2,996	0,003
	Kadın	233	23,84	1,78		
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	Erkek	101	18,40	1,95	-1,554	0,121
	Kadın	233	18,74	1,83		
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	Erkek	101	17,44	2,20	-1,936	0,054
	Kadın	233	17,93	2,13		
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	Erkek	101	14,42	3,53	-1,596	0,112
	Kadın	233	15,12	3,81		
Veli Katılım Ölçeği	Erkek	101	151,61	20,39	-4,051	0,000
	Kadın	233	160,69	18,07		

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,026$). Kadınların ortalaması ($31,12 \pm 6,40$), erkeklerden ($29,38 \pm 6,86$) daha yüksektir.

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,000$). Kadınların ortalaması ($23,42 \pm 2,38$), erkeklerin ortalamasından ($21,76 \pm 2,94$) daha yüksektir.

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi puanları açısından da cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,001$). Kadınların ortalaması ($19,88 \pm 3,64$), erkeklerin ortalamasından ($18,14 \pm 4,54$) daha yüksektir.

Gönüllü Aktif Katılım puanları açısından kadınların ortalaması ($10,64 \pm 4,10$), erkeklerin ortalamasından ($8,99 \pm 4,09$) anlamlı derecede daha yüksektir ($p = 0,001$).

Çocukla İletişim puanları açısından da cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,003$). Kadınların ortalaması ($23,84 \pm 1,78$), erkeklerin ortalamasından ($23,10 \pm 2,18$) daha yüksektir.

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,121$). Kadınların ortalaması ($18,74 \pm 1,83$), erkeklerin ortalamasından ($18,40 \pm 1,95$) farklı değildir.

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p = 0,054$). Kadınların ortalaması ($17,93 \pm 2,13$), erkeklerin ortalamasından ($17,44 \pm 2,20$) farklı değildir.

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,112$). Kadınların ortalaması ($15,12 \pm 3,81$), erkeklerin ortalamasından ($14,42 \pm 3,53$) farklı değildir.

Veli Katılım Ölçeği puanları açısından ise cinsiyetler arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,000$). Kadınların ortalaması ($160,69 \pm 18,07$), erkeklerin ortalamasından ($151,61 \pm 20,39$) daha yüksektir.

Tablo 5.

Veli Katılımın, Yaş Açısından İncelenmesi

Yaş	n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Okul ve Öğretmenle İletişim	25-34 119	31,91	6,02	3,781	0,024	1>2
	35-44 179	29,83	6,55			
	45-54 36	30,03	7,92			
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	25-34 119	23,36	2,27	5,775	0,003	1>3
	35-44 179	22,88	2,66			2>3
	45-54 36	21,67	3,49			
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	25-34 119	19,87	4,04	1,600	0,203	
	35-44 179	19,08	3,85			
	45-54 36	18,94	4,60			
Gönüllü Aktif Katılım	25-34 119	11,04	4,23	4,612	0,011	1>2
	35-44 179	9,70	4,01			
	45-54 36	9,31	4,23			
Çocukla İletişim	25-34 119	23,91	1,71	3,831	0,023	1>3
	35-44 179	23,56	1,94			
	45-54 36	22,92	2,44			
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	25-34 119	18,61	1,98	0,119	0,888	
	35-44 179	18,63	1,86			
	45-54 36	18,78	1,61			
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	25-34 119	18,08	2,15	2,361	0,096	
	35-44 179	17,68	2,14			
	45-54 36	17,28	2,21			

Tablo 5.

Veli Katılımın, Yaş Açısından İncelenmesi (Devam)

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	25-34	119	15,64	3,70			1>3
	35-44	179	14,64	3,71	4,240	0,015	
	45-54	36	13,86	3,62			
Veli Katılım Ölçeği	25-34	119	162,42	18,62			1>2
	35-44	179	156,01	18,48	5,583	0,004	1>3
	45-54	36	152,78	22,29			

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,024$). 25-34 yaş grubunun ortalaması ($31,91 \pm 6,02$), 35-44 yaş grubuna ($29,83 \pm 6,55$) göre anlamlı derecede daha yüksektir ($1>2$).

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanlarında da yaş grupları arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,003$). 25-34 yaş grubu ($23,36 \pm 2,27$), 45-54 yaş grubuna ($21,67 \pm 3,49$) göre daha yüksek puan almıştır ($1>3$). Ayrıca, 35-44 yaş grubu da ($22,88 \pm 2,66$) 45-54 yaş grubundan anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($2>3$).

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,203$).

Gönüllü Aktif Katılım puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,011$). 25-34 yaş grubu ($11,04 \pm 4,23$), 35-44 yaş grubundan ($9,70 \pm 4,01$) anlamlı derecede daha yüksek puan almıştır ($1>2$).

Çocukla İletişim puanlarında da yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,023$). 25-34 yaş grubu ($23,91 \pm 1,71$), 45-54 yaş grubundan ($22,92 \pm 2,44$) daha yüksek puan almıştır ($1>3$).

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,888$).

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme puanları açısından da yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,096$).

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,015$). 25-34 yaş grubu ($15,64 \pm 3,70$), 45-54 yaş grubundan ($13,86 \pm 3,62$) daha yüksek puan almıştır ($1>3$).

Veli Katılım Ölçeği puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,004$). 25-34 yaş grubu ($162,42 \pm 18,62$), 35-44 yaş grubundan ($156,01 \pm 18,48$) ve 45-54 yaş grubundan ($152,78 \pm 22,29$) daha yüksek puan almıştır ($1 > 2$, $1 > 3$).

Tablo 6.

Veli Katılımın, Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Eğitim durumu		n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Okul Öğretmenle İletişim	Herhangi bir okul mezunu değil	7	26,00	7,62	2,534	0,021	5>6
	İlkokul	36	31,17	6,05			
	Ortaokul	46	31,11	6,66			
	Lise	93	31,23	6,15			
	Ön lisans	39	32,69	6,28			
	Lisans	98	28,97	6,86			
	Yüksek Lisans	15	30,93	6,71			
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	Herhangi bir okul mezunu değil	7	22,57	1,90	3,233	0,004	2>6
	İlkokul	36	23,72	2,35			4>6
	Ortaokul	46	22,80	2,66			
	Lise	93	23,52	2,44			
	Ön lisans	39	23,26	1,98			
	Lisans	98	22,16	3,05			
	Yüksek Lisans	15	21,93	2,79			
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	Herhangi bir okul mezunu değil	7	13,29	2,81	3,857	0,001	1<2,3,4,5,6,7
	İlkokul	36	19,03	4,39			
	Ortaokul	46	18,87	2,98			
	Lise	93	19,94	3,51			
	Ön lisans	39	20,44	3,34			
	Lisans	98	19,14	4,41			
	Yüksek Lisans	15	19,33	5,55			
Gönüllü Katılım	Herhangi bir okul mezunu değil	7	6,43	2,44	4,011	0,001	1<5
	İlkokul	36	9,50	4,64			5>6
	Ortaokul	46	10,00	3,75			
	Lise	93	11,03	4,00			
	Ön lisans	39	11,87	4,19			
	Lisans	98	9,41	3,95			
	Yüksek Lisans	15	8,53	4,47			
Çocukla İletişim	Herhangi bir okul mezunu değil	7	23,86	1,95	3,220	0,004	4>6
	İlkokul	36	24,17	1,21			

Tablo 6.

Veli Katılımın, Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi (Devam)

		Ortaokul	46	23,15	2,40		
		Lise	93	24,03	1,66		
		Ön lisans	39	23,97	1,35		
		Lisans	98	23,19	2,13		
		Yüksek Lisans	15	22,80	2,46		
Öğrenmeyi Destekleyici Ortamının Yaratılması	Ev	Herhangi bir okul mezunu değil	7	17,14	2,54		1<5
		İlkokul	36	18,67	2,03		
		Ortaokul	46	18,30	2,17		
		Lise	93	18,89	1,68	2,221	0,041
		Ön lisans	39	19,21	1,44		
		Lisans	98	18,51	1,89		
		Yüksek Lisans	15	18,07	1,83		
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme		Herhangi bir okul mezunu değil	7	14,43	3,36		1<2,3,4,5,6,7
		İlkokul	36	18,17	1,83		
		Ortaokul	46	17,83	2,00		
		Lise	93	18,10	1,96	4,381	0,000
		Ön lisans	39	18,23	1,74		
		Lisans	98	17,46	2,34		
		Yüksek Lisans	15	17,27	2,25		
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme		Herhangi bir okul mezunu değil	7	9,29	2,56		1<2,3,4,5,6,7
		İlkokul	36	14,25	4,00		
		Ortaokul	46	13,78	4,11		
		Lise	93	15,00	3,68	5,393	0,000
		Ön lisans	39	16,54	3,02		
		Lisans	98	15,23	3,42		
		Yüksek Lisans	15	15,67	3,18		
Veli Ölçeği	Katılım	Herhangi bir okul mezunu değil	7	133,00	16,81		1<2,3,4,5
		İlkokul	36	158,67	16,50		
		Ortaokul	46	155,85	17,66		
		Lise	93	161,73	17,21	4,927	0,000
		Ön lisans	39	166,21	17,22		
		Lisans	98	154,08	20,72		
		Yüksek Lisans	15	154,53	23,17		

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,021$). Ön lisans mezunlarının ortalaması ($32,69 \pm 6,28$), lisans mezunlarından ($28,97 \pm 6,86$) anlamlı derecede daha yüksektir ($5 > 6$).

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanlarında da eğitim durumu grupları arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,004$). İlkokul mezunlarının ortalaması ($23,72 \pm 2,35$) ve lise mezunlarının ortalaması ($23,52 \pm 2,44$), lisans mezunlarından ($22,16 \pm 3,05$) daha yüksektir ($2 > 6$, $4 > 6$).

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi puanları açısından eğitim durumu grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,001$). Okul mezunu olmayanların ortalaması ($13,29 \pm 2,81$), diğer tüm eğitim gruplarına göre daha düşüktür ($1 < 2, 3, 4, 5, 6, 7$).

Gönüllü Aktif Katılım puanlarında da eğitim grupları arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,001$). Okul mezunu olmayanların ortalaması ($6,43 \pm 2,44$), ön lisans mezunlarından ($11,87 \pm 4,19$) anlamlı derecede daha düşüktür ($1 < 5$), ayrıca ön lisans mezunlarının ortalaması lisans mezunlarından daha yüksektir ($5 > 6$).

Çocukla İletişim puanları açısından eğitim durumu grupları arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,004$). Lise mezunları ($24,03 \pm 1,66$), lisans mezunlarına ($23,19 \pm 2,13$) göre daha yüksek puan almıştır ($4 > 6$).

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması puanları açısından da gruplar arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,041$). Okul mezunu olmayanların ortalaması ($17,14 \pm 2,54$), ön lisans mezunlarından ($19,21 \pm 1,44$) anlamlı derecede daha düşüktür ($1 < 5$).

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme puanlarında da anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,000$). Okul mezunu olmayanlar ($14,43 \pm 3,36$), diğer tüm eğitim gruplarına göre daha düşük puan almıştır ($1 < 2, 3, 4, 5, 6, 7$).

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından da anlamlı fark vardır ($p = 0,000$). Okul mezunu olmayanlar ($9,29 \pm 2,56$), diğer tüm eğitim gruplarına göre daha düşük puan almıştır ($1 < 2, 3, 4, 5, 6, 7$).

Veli Katılım Ölçeği puanlarında da anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,000$). Okul mezunu olmayanların ortalaması ($133,00 \pm 16,81$), ilkokul mezunlarına ($158,67 \pm 16,50$), ortaokul mezunlarına ($155,85 \pm 17,66$), lise mezunlarına ($161,73 \pm 17,21$) ve ön lisans mezunlarına ($166,21 \pm 17,22$) göre daha düşüktür ($1 < 2, 3, 4, 5$).

Tablo 7.

Veli Katılımın, Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Gelir düzeyi		n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Okul ve Öğretmenle İletişim	0-10.000 TL	70	30,31	6,29	1,244	0,292	
	10.000-20.000 TL	103	31,18	6,29			
	20.000-30.000 TL	82	30,84	6,34			
	30.000-40.000 TL	59	29,08	7,03			
	40.000 TL üzeri	20	31,90	8,36			
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	0-10.000 TL	70	23,03	2,42	0,887	0,472	
	10.000-20.000 TL	103	23,24	2,59			
	20.000-30.000 TL	82	22,80	2,74			
	30.000-40.000 TL	59	22,47	2,70			
	40.000 TL üzeri	20	22,70	3,48			
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	0-10.000 TL	70	18,91	3,81	0,901	0,463	
	10.000-20.000 TL	103	19,25	3,62			
	20.000-30.000 TL	82	19,84	4,26			
	30.000-40.000 TL	59	19,03	4,23			
	40.000 TL üzeri	20	20,30	4,87			
Gönüllü Aktif Katılım	0-10.000 TL	70	10,09	3,89	0,698	0,593	
	10.000-20.000 TL	103	10,10	4,05			
	20.000-30.000 TL	82	10,72	4,32			
	30.000-40.000 TL	59	9,66	4,21			
	40.000 TL üzeri	20	9,55	4,86			
Çocukla İletişim	0-10.000 TL	70	23,76	1,97	0,609	0,657	
	10.000-20.000 TL	103	23,64	1,84			
	20.000-30.000 TL	82	23,73	2,00			
	30.000-40.000 TL	59	23,31	1,99			
	40.000 TL üzeri	20	23,40	1,98			
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	0-10.000 TL	70	18,51	2,19	1,044	0,385	
	10.000-20.000 TL	103	18,50	1,93			
	20.000-30.000 TL	82	18,93	1,65			

Tablo 7.

Veli Katılımın, Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi (Devam)

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	30.000-40.000 TL	59	18,49	1,69	0,992	0,412
	40.000 TL üzeri	20	19,05	1,73		
	0-10.000 TL	70	17,73	2,29		
	10.000-20.000 TL	103	18,11	1,78		
	20.000-30.000 TL	82	17,70	2,34		
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	30.000-40.000 TL	59	17,53	2,25	4,904	0,001
	40.000 TL üzeri	20	17,40	2,41		
	0-10.000 TL	70	13,67	4,17		
	10.000-20.000 TL	103	14,46	3,71		
	20.000-30.000 TL	82	16,10	3,50		
Veli Katılım Ölçeği	30.000-40.000 TL	59	15,31	2,97	1,028	0,393
	40.000 TL üzeri	20	15,55	3,85		
	0-10.000 TL	70	156,01	19,22		
	10.000-20.000 TL	103	158,48	16,61		
	20.000-30.000 TL	82	160,66	20,54		
	30.000-40.000 TL	59	154,88	19,79		
	40.000 TL üzeri	20	159,85	24,15		

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,292$).

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanları açısından da gelir düzeyi grupları arasında anlamlı fark yoktur ($p = 0,472$).

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi, Gönüllü Aktif Katılım, Çocukla İletişim, Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması, Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme, ve Veli Katılım Ölçeği puanları açısından da gelir düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p > 0,05$).

Ancak, Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,001$). 20.000-30.000 TL gelir düzeyine sahip olanların ortalaması ($16,10 \pm 3,50$), 0-10.000 TL ($13,67 \pm 4,17$) ve 10.000-20.000 TL ($14,46 \pm 3,71$) gelir düzeyine sahip olanlardan daha yüksektir ($1 < 3$, $2 < 3$).

Tablo 8.

Veli Katılımın, Çocuğun Sınıf Kademesi Açısından İncelenmesi

Çocuğunuzun sınıf kademesi		n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Okul ve Öğretmenle İletişim	1.sınıf	83	31,49	6,87	2,764	0,042	1>4
	2.sınıf	108	31,39	6,21			2>4
	3.sınıf	61	30,03	6,10			
	4.sınıf	82	29,04	6,89			
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	1.sınıf	83	22,71	2,63	9,851	0,000	2>4
	2.sınıf	108	23,63	1,99			3>4
	3.sınıf	61	23,54	1,98			
	4.sınıf	82	21,74	3,42			
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	1.sınıf	83	19,72	4,07	1,459	0,226	
	2.sınıf	108	19,64	3,57			
	3.sınıf	61	19,38	3,72			
	4.sınıf	82	18,57	4,62			
Gönüllü Aktif Katılım	1.sınıf	83	10,22	4,56	5,410	0,001	2>3
	2.sınıf	108	11,29	4,17			2>4
	3.sınıf	61	8,97	3,79			
	4.sınıf	82	9,41	3,61			
Çocukla İletişim	1.sınıf	83	23,61	2,15	1,298	0,275	
	2.sınıf	108	23,80	1,77			
	3.sınıf	61	23,75	1,79			
	4.sınıf	82	23,27	2,03			
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	1.sınıf	83	18,33	2,12	1,444	0,230	
	2.sınıf	108	18,68	1,92			
	3.sınıf	61	18,61	1,92			
	4.sınıf	82	18,93	1,46			
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	1.sınıf	83	17,73	2,30	0,322	0,809	
	2.sınıf	108	17,90	2,14			
	3.sınıf	61	17,87	2,07			
	4.sınıf	82	17,61	2,12			
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	1.sınıf	83	15,08	3,64	1,388	0,246	
	2.sınıf	108	15,39	3,59			
	3.sınıf	61	14,48	3,81			
	4.sınıf	82	14,43	3,94			
Veli Katılım Ölçeği	1.sınıf	83	158,90	21,35	3,421	0,018	2>4
	2.sınıf	108	161,70	18,06			
	3.sınıf	61	156,62	16,79			
	4.sınıf	82	153,00	19,31			

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından, çocuğun sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,042$). 1. sınıf ($31,49 \pm 6,87$) ve 2. sınıf ($31,39 \pm 6,21$) velileri, 4. sınıf ($29,04 \pm 6,89$) velilerine göre daha yüksek puan almıştır ($1 > 4, 2 > 4$).

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,000$). 2. sınıf ($23,63 \pm 1,99$) ve 3. sınıf ($23,54 \pm 1,98$) velileri, 4. sınıf ($21,74 \pm 3,42$) velilerinden daha yüksek puan almıştır ($2 > 4, 3 > 4$).

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,226$). Tüm sınıflarda benzer sonuçlar gözlemlenmiştir.

Gönüllü Aktif Katılım puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,001$). 2. sınıf velileri ($11,29 \pm 4,17$), 3. sınıf ($8,97 \pm 3,79$) ve 4. sınıf ($9,41 \pm 3,61$) velilerine göre daha yüksek puan almıştır ($2 > 3, 2 > 4$).

Çocukla İletişim puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,275$). Tüm sınıflar benzer puanlara sahiptir.

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,230$). Tüm sınıflarda benzer ortalamalar gözlemlenmiştir.

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,809$). Tüm sınıflarda benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,246$). Tüm sınıflar arasında benzer ortalamalar bulunmaktadır.

Veli Katılım Ölçeği puanları açısından ise sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,018$). 2. sınıf velileri ($161,70 \pm 18,06$), 4. sınıf velilerinden ($153,00 \pm 19,31$) daha yüksek puan almıştır ($2 > 4$).

Tablo 9.

Veli Katılımın, Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi

Çalışma durumu		n	Ortalama	ss	t	p
Okul ve Öğretmenle İletişim	Çalışmıyor	171	31,13	6,40	1,536	0,126
	Çalışıyor	163	30,02	6,74		
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	Çalışmıyor	171	23,32	2,53	2,789	0,006
	Çalışıyor	163	22,51	2,76		
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	Çalışmıyor	171	19,38	3,76	0,139	0,890
	Çalışıyor	163	19,32	4,27		
Gönüllü Aktif Katılım	Çalışmıyor	171	10,67	3,94	2,399	0,017
	Çalışıyor	163	9,58	4,31		
Çocukla İletişim	Çalışmıyor	171	23,68	1,86	0,680	0,497
	Çalışıyor	163	23,54	2,02		
Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması	Çalışmıyor	171	18,71	1,87	0,697	0,486
	Çalışıyor	163	18,56	1,88		
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme	Çalışmıyor	171	17,84	2,18	0,526	0,599
	Çalışıyor	163	17,72	2,14		
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme	Çalışmıyor	171	14,56	3,95	-1,782	0,076
	Çalışıyor	163	15,28	3,47		
Veli Katılım Ölçeği	Çalışmıyor	171	159,28	18,32	1,303	0,193
	Çalışıyor	163	156,54	20,10		

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,126$).

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanları açısından ise anlamlı bir fark vardır ($p = 0,006$). Çalışmayan velilerin ortalaması ($23,32 \pm 2,53$), çalışan velilerin ortalamasından ($22,51 \pm 2,76$) daha yüksektir.

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi puanları açısından çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,890$).

Gönüllü Aktif Katılım puanlarında çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p = 0,017$). Çalışmayan velilerin ortalaması ($10,67 \pm 3,94$), çalışan velilerden ($9,58 \pm 4,31$) daha yüksektir.

Çocukla İletişim puanları açısından çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,497$).

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması puanları açısından da çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,486$).

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme puanları açısından çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p = 0,599$).

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından anlamlı bir fark yoktur, ancak çalışmayan velilerde daha düşük bir ortalama gözlemlenmiştir ($p = 0,076$).

Veli Katılım Ölçeği puanları açısından da çalışan ve çalışmayan veliler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,193$).

Tablo 10.

Veli Katılımın, Meslek Açısından İncelenmesi

Meslek		n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Okul ve Öğretmenle İletişim	Esnaf	9	31,67	5,29	0,505	0,772	
	Kolluk kuvveti	10	28,30	8,72			
	Öğretmen	66	29,76	7,29			
	Sağlık	8	31,00	6,28			
	Serbest	14	31,86	6,19			
	Diğer	56	29,79	6,19			
Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme	Esnaf	9	22,33	2,45	0,040	0,999	
	Kolluk kuvveti	10	22,80	1,99			
	Öğretmen	66	22,48	2,83			
	Sağlık	8	22,38	2,62			
	Serbest	14	22,64	2,50			
	Diğer	56	22,50	3,01			
Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi	Esnaf	9	19,67	3,12	1,073	0,378	
	Kolluk kuvveti	10	19,30	4,22			
	Öğretmen	66	19,92	4,26			
	Sağlık	8	20,75	2,76			
	Serbest	14	19,43	4,48			
	Diğer	56	18,32	4,52			
Gönüllü Aktif Katılım	Esnaf	9	12,56	3,71	1,418	0,221	
	Kolluk kuvveti	10	9,70	4,03			
	Öğretmen	66	9,61	4,45			
	Sağlık	8	10,88	5,79			
	Serbest	14	9,93	4,97			
	Diğer	56	8,79	3,78			
Çocukla İletişim	Esnaf	9	24,22	1,64	0,686	0,635	
	Kolluk kuvveti	10	23,40	2,07			
	Öğretmen	66	23,35	2,14			

Tablo 10.

Veli Katılımın, Meslek Açısından İncelenmesi (Devam)

			Sağlık	8	22,88	2,30		
			Serbest	14	24,00	2,00		
			Diğer	56	23,66	1,91		
Öğrenmeyi Destekleyici Ortamının Yaratılması	Ev	Esnaf	9	18,67	1,66			
		Kolluk kuvveti	10	18,50	2,12			
		Öğretmen	66	18,67	1,69	0,268	0,930	
		Sağlık	8	19,00	1,85			
		Serbest	14	18,64	2,13			
		Diğer	56	18,36	2,08			
Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme		Esnaf	9	17,67	1,80			
		Kolluk kuvveti	10	17,20	2,39			
		Öğretmen	66	17,73	2,15	0,748	0,589	
		Sağlık	8	18,00	2,07			
		Serbest	14	18,64	1,55			
		Diğer	56	17,54	2,27			
Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme		Esnaf	9	16,67	3,20			4>6
		Kolluk kuvveti	10	16,80	2,04			
		Öğretmen	66	15,24	3,39	2,307	0,047	
		Sağlık	8	17,50	2,73			
		Serbest	14	15,93	3,83			
		Diğer	56	14,36	3,58			
Veli Katılım Ölçeği		Esnaf	9	163,44	16,59			
		Kolluk kuvveti	10	156,00	21,01			
		Öğretmen	66	156,76	20,71	0,778	0,567	
		Sağlık	8	162,38	22,64			
		Serbest	14	161,07	20,56			
		Diğer	56	153,30	19,40			

Okul ve Öğretmenle İletişim puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,772$). Tüm meslek grupları benzer puanlara sahiptir.

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,999$). Her meslek grubu benzer ortalamalar göstermektedir.

Katılım Konusunda Velinin Kendini Geliştirmesi puanları açısından da meslek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,378$). Tüm meslek gruplarının puanları birbirine yakındır.

Gönüllü Aktif Katılım puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,221$). Meslek grupları arasında belirgin bir fark görülmemektedir.

Çocukla İletişim puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,635$). Tüm gruplar benzer puanlara sahiptir.

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,930$). Tüm meslek gruplarında benzer sonuçlar gözlemlenmiştir.

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme puanları açısından da meslek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,589$).

Çocuğun Sosyokültürel Gelişimini Destekleme puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,047$). Sağlık sektöründe çalışan veliler ($17,50 \pm 2,73$), "diğer" meslek grubundaki velilere ($14,36 \pm 3,58$) göre daha yüksek puan almıştır ($4 > 6$).

Veli Katılım Ölçeği puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,567$). Tüm grupların puanları birbirine yakındır.

Tablo 11.

Dijital Ebeveynliğin, Cinsiyet Açısından İncelenmesi

Cinsiyetiniz		n	Ortalama	ss	t	p
Olumsuz Model Olma	Erkek	101	8,95	3,21	3,816	0,000
	Kadın	233	7,48	3,26		
Dijital İhmal	Erkek	101	8,79	3,54	2,127	0,034
	Kadın	233	7,94	3,31		
Verimli Kullanım	Erkek	101	16,32	2,72	-3,952	0,000
	Kadın	233	17,48	2,37		
Risklerden Koruma	Erkek	101	15,13	3,79	-2,822	0,005
	Kadın	233	16,35	3,21		

Olumsuz Model Olma puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,000$). Erkeklerin ortalaması ($8,95 \pm 3,21$), kadınların ortalamasından ($7,48 \pm 3,26$) daha yüksektir.

Dijital İhmal puanları açısından da cinsiyetler arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,034$). Erkeklerin ortalaması ($8,79 \pm 3,54$), kadınların ortalamasından ($7,94 \pm 3,31$) daha yüksektir.

Verimli Kullanım puanları açısından cinsiyetler arasında anlamlı fark bulunmaktadır ($p = 0,000$). Kadınların ortalaması ($17,48 \pm 2,37$), erkeklerin ortalamasından ($16,32 \pm 2,72$) daha yüksektir.

Risklerden Koruma puanları açısından da cinsiyetler arasında anlamlı fark vardır ($p = 0,005$). Kadınların ortalaması ($16,35 \pm 3,21$), erkeklerin ortalamasından ($15,13 \pm 3,79$) daha yüksektir.

Tablo 12.

Dijital Ebeveynliğin, Yaş Açısından İncelenmesi

Yaş		n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Olumsuz Model Olma	25-34	119	7,51	3,20	1,667	0,190	
	35-44	179	8,08	3,33			
	45-54	36	8,50	3,48			
Dijital İhmal	25-34	119	8,00	3,20	0,677	0,509	
	35-44	179	8,21	3,54			
	45-54	36	8,75	3,34			
Verimli Kullanım	25-34	119	17,52	2,32	2,364	0,096	
	35-44	179	16,96	2,66			
	45-54	36	16,69	2,45			
Risklerden Koruma	25-34	119	16,83	3,05	13,163	0,000	1>2
	35-44	179	15,89	3,28			1>3
	45-54	36	13,61	4,28			2>3

Olumsuz Model Olma puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,190$). Tüm yaş grupları benzer puanlara sahiptir.

Dijital İhmal puanları açısından da yaş grupları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,509$). Tüm yaş gruplarının ortalamaları birbirine yakındır.

Verimli Kullanım puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p = 0,096$). Tüm yaş grupları benzer puanlara sahiptir.

Risklerden Koruma puanları açısından yaş grupları arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,000$). 25-34 yaş grubunun ortalaması ($16,83 \pm 3,05$), hem 35-44 yaş grubundan ($15,89 \pm 3,28$) hem de 45-54 yaş grubundan ($13,61 \pm 4,28$) daha yüksektir ($1 > 2$, $1 > 3$). Ayrıca, 35-44 yaş grubunun ortalaması 45-54 yaş grubundan daha yüksektir ($2 > 3$).

Tablo 13.

Dijital Ebeveynliğin, Eğitim Durumu Açısından İncelenmesi

Eğitim durumu	n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Olumsuz Olma	Herhangi bir okul mezunu değil	7	8,29	3,30	2,338	0,032
	İlkokul	36	7,97	4,12		
	Ortaokul	46	6,96	2,32		
	Lise	93	7,56	3,21		
	Ön lisans	39	7,36	3,47		
	Lisans	98	8,76	3,14		
	Yüksek Lisans	15	8,87	4,10		
Dijital İhmal	Herhangi bir okul mezunu değil	7	8,43	3,60	1,144	0,336
	İlkokul	36	8,14	3,86		
	Ortaokul	46	8,46	3,46		
	Lise	93	7,83	3,30		
	Ön lisans	39	7,46	2,64		
	Lisans	98	8,81	3,38		
	Yüksek Lisans	15	7,60	4,29		
Verimli Kullanım	Herhangi bir okul mezunu değil	7	16,14	1,95	3,171	0,005
	İlkokul	36	17,78	2,42		
	Ortaokul	46	17,43	2,18		
	Lise	93	17,57	2,37		
	Ön lisans	39	17,54	2,49		
	Lisans	98	16,39	2,64		
	Yüksek Lisans	15	16,20	3,30		
Risklerden Koruma	Herhangi bir okul mezunu değil	7	16,71	3,15	4,417	0,000
	İlkokul	36	17,14	3,30		
	Ortaokul	46	16,43	3,33		
	Lise	93	16,32	3,47		
	Ön lisans	39	17,00	2,84		
	Lisans	98	14,63	3,38		
	Yüksek Lisans	15	15,47	3,56		

Olumsuz Model Olma puanları açısından eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,032$). Ortaokul mezunlarının ortalaması ($6,96 \pm 2,32$), lisans mezunlarına göre ($8,76 \pm 3,14$) daha düşük puan almıştır ($3 < 6$).

Dijital İhmal puanları açısından eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,336$). Tüm gruplar benzer sonuçlar göstermektedir.

Verimli Kullanım puanları açısından eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,005$). Lise mezunlarının ortalaması ($17,57 \pm 2,37$), lisans mezunlarına ($16,39 \pm 2,64$) göre daha yüksektir ($4 > 6$).

Risklerden Koruma puanları açısından da eğitim durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,000$). İlkokul ($17,14 \pm 3,30$), ortaokul ($16,43 \pm 3,33$), lise ($16,32 \pm 3,47$), ve ön lisans mezunları ($17,00 \pm 2,84$), lisans mezunlarına ($14,63 \pm 3,38$) göre daha yüksek puan almıştır ($2,3,4,5 > 6$).

Tablo 14.

Dijital Ebeveynliğin, Gelir Düzeyi Açısından İncelenmesi

Gelir düzeyi		n	Ortalama	ss	F	p	Çoklu fark
Olumsuz Model Olma	0-10.000 TL	70	7,54	3,40	3,410	0,009	2<4
	10.000-20.000 TL	103	7,19	2,85			2<5
	20.000-30.000 TL	82	8,24	3,39			
	30.000-40.000 TL	59	8,83	3,02			
	40.000 TL üzeri	20	9,00	4,67			
Dijital İhmal	0-10.000 TL	70	7,66	3,09	0,974	0,422	
	10.000-20.000 TL	103	8,00	3,30			
	20.000-30.000 TL	82	8,57	3,42			
	30.000-40.000 TL	59	8,51	3,56			
	40.000 TL üzeri	20	8,60	4,27			
Verimli Kullanım	0-10.000 TL	70	17,53	2,33	1,602	0,173	
	10.000-20.000 TL	103	17,42	2,34			
	20.000-30.000 TL	82	16,73	2,85			
	30.000-40.000 TL	59	16,88	2,57			
	40.000 TL üzeri	20	16,65	2,62			
Risklerden Koruma	0-10.000 TL	70	16,63	3,05	2,087	0,082	
	10.000-20.000 TL	103	16,19	3,36			
	20.000-30.000 TL	82	15,90	3,43			
	30.000-40.000 TL	59	14,95	3,64			
	40.000 TL üzeri	20	15,95	4,12			

Olumsuz Model Olma puanları açısından gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,009$). 10.000-20.000 TL gelir düzeyine sahip olanların ortalaması ($7,19 \pm 2,85$), 30.000-40.000 TL ($8,83 \pm 3,02$) ve 40.000 TL üzeri ($9,00 \pm 4,67$) gelir düzeyine sahip olanlara göre daha düşüktür ($2 < 4$, $2 < 5$).

Dijital İhmal puanları açısından gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,422$). Tüm gruplar benzer ortalamalara sahiptir.

Verimli Kullanım puanları açısından da gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,173$). Her grupta benzer puanlar gözlemlenmiştir.

Risklerden Koruma puanları açısından da gelir düzeyi grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,082$). Tüm gelir gruplarında benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 15.

Dijital Ebeveynliğin, Çocuğun Sınıf Kademesi Açısından İncelenmesi

Çocuğunuzun sınıf kademesi	n	Ortalama	ss	F	p	
Olumsuz Model Olma	1.sınıf	83	7,63	3,18	0,360	0,782
	2.sınıf	108	7,93	3,27		
	3.sınıf	61	8,16	3,51		
	4.sınıf	82	8,04	3,38		
Dijital İhmal	1.sınıf	83	8,46	2,83	0,241	0,868
	2.sınıf	108	8,12	3,52		
	3.sınıf	61	8,02	3,47		
	4.sınıf	82	8,16	3,74		
Verimli Kullanım	1.sınıf	83	17,05	2,78	0,727	0,537
	2.sınıf	108	17,37	2,36		
	3.sınıf	61	17,21	2,26		
	4.sınıf	82	16,84	2,71		
Risklerden Koruma	1.sınıf	83	16,00	3,50	0,379	0,768
	2.sınıf	108	16,19	3,54		
	3.sınıf	61	16,00	3,13		
	4.sınıf	82	15,66	3,50		

Olumsuz Model Olma puanları açısından çocuğun sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,782$). Tüm sınıf kademeleri benzer puanlara sahiptir.

Dijital İhmal puanları açısından da sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,868$). Her sınıf kademesi benzer ortalamalar göstermektedir.

Verimli Kullanım puanları açısından da sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,537$). Tüm sınıflar arasında benzer puanlar elde edilmiştir.

Risklerden Koruma puanları açısından da sınıf kademeleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,768$). Tüm sınıf kademelerinde benzer sonuçlar gözlemlenmiştir.

Tablo 16.

Dijital Ebeveynliğin, Çalışma Durumu Açısından İncelenmesi

Çalışma durumu		n	Ortalama	ss	t	p
Olumsuz Model Olma	Çalışmıyor	171	7,38	3,36	-3,107	0,002
	Çalışıyor	163	8,49	3,16		
Dijital İhmal	Çalışmıyor	171	8,04	3,49	-0,879	0,380
	Çalışıyor	163	8,36	3,30		
Verimli Kullanım	Çalışmıyor	171	17,44	2,40	2,324	0,021
	Çalışıyor	163	16,80	2,64		
Risklerden Koruma	Çalışmıyor	171	16,32	3,32	1,873	0,062
	Çalışıyor	163	15,62	3,53		

Olumsuz Model Olma puanları açısından çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p = 0,002$). Çalışanların ortalaması ($8,49 \pm 3,16$), çalışmayanlardan ($7,38 \pm 3,36$) daha yüksektir.

Dijital İhmal puanları açısından çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,380$). Her iki grup benzer puanlar göstermektedir.

Verimli Kullanım puanları açısından ise çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark vardır ($p = 0,021$). Çalışmayanların ortalaması ($17,44 \pm 2,40$), çalışanlardan ($16,80 \pm 2,64$) daha yüksektir.

Risklerden Koruma puanları açısından çalışma durumu grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,062$).

Tablo 17.

Dijital Ebeveynliğin, Meslek Açısından İncelenmesi

Meslek		n	Ortalama	ss	F	p
Olumsuz Model Olma	Esnaf	9	6,89	2,67	1,225	0,300
	Kolluk kuvveti	10	7,40	2,91		
	Öğretmen	66	8,82	3,24		
	Sağlık	8	8,13	4,26		
	Serbest	14	9,57	4,01		
	Diğer	56	8,34	2,71		
Dijital İhmal	Esnaf	9	7,22	2,22	1,436	0,214
	Kolluk kuvveti	10	8,70	3,95		
	Öğretmen	66	8,12	3,05		
	Sağlık	8	6,88	2,90		
	Serbest	14	10,07	4,55		
	Diğer	56	8,55	3,24		
Verimli Kullanım	Esnaf	9	17,56	2,30	1,452	0,209
	Kolluk kuvveti	10	16,90	2,81		
	Öğretmen	66	16,50	2,60		
	Sağlık	8	18,25	2,19		
	Serbest	14	17,93	2,34		
	Diğer	56	16,54	2,76		
Risklerden Koruma	Esnaf	9	16,89	2,42	1,467	0,203
	Kolluk kuvveti	10	15,80	2,53		
	Öğretmen	66	14,79	3,44		
	Sağlık	8	15,75	2,82		
	Serbest	14	16,79	3,98		
	Diğer	56	16,05	3,81		

Olumsuz Model Olma puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,300$). Tüm meslek grupları benzer puanlara sahiptir.

Dijital İhmal puanları açısından da meslek grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p = 0,214$). Her meslek grubunun ortalamaları birbirine yakındır.

Verimli Kullanım puanları açısından meslek grupları arasında anlamlı fark bulunmamaktadır ($p = 0,209$). Meslek grupları arasında belirgin bir fark gözlenmemiştir.

Risklerden Koruma puanları açısından da meslek grupları arasında anlamlı bir fark yoktur ($p = 0,203$). Tüm meslek grupları arasında benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların demografik özelliklerine göre karşılaştırma sonuçları incelendiğinde,

Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edildi ($p<0,06$). Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal için kadınların puanlarının erkeklere göre daha düşük olduğu tespit edildi. Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanları için kadınların puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu tespit edildi.

Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım puanlarının katılımcıların yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,06$). Ancak Risklerde Korunma için istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edildi ($p<0,05$). Farklılık gösteren grupları tespit edebilmek için yapılan çoklu karşılaştırma testine göre 25-34 yaş arasındaki ve 35-44 yaş arasındaki kişilerin puanlarının 45 yaş üzerindeki kişilerin puanlarına göre daha yüksek olduğu tespit edildi.

Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edildi ($p<0,06$). Farklılık gösteren grupları tespit edebilmek için yapılan çoklu karşılaştırma testine göre, Olumsuz Model Olma için lisans mezunu olan kişilerin puanları lise mezunu olanlara göre daha yüksektir. Dijital İhmal için lisans mezunu olan kişilerin puanları lise mezunu olanlara göre daha yüksektir. Verimli Kullanım için lisans mezunu bireylerin puanları ilkokul, ortaokul, lise ve ön lisans mezunu olan kişilerin puanlarına göre düşük puan aldığı tespit edildi. Risklerden Korunma için lisans mezunu bireylerin puanları ilkokul, ortaokul, lise ve ön lisans mezunu olan kişilerin puanlarına göre düşük puan aldığı tespit edildi

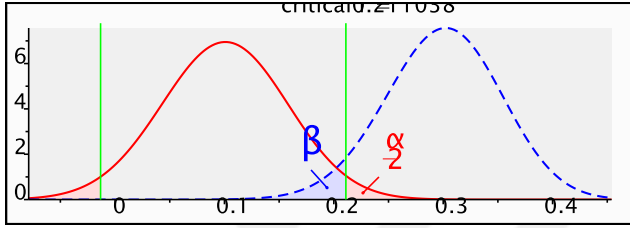
Dijital İhmal, Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,06$). Ancak Olumsuz Model Olma alt boyut puanları için gelir düzeyi 30000-40000 TL arasında olan kişilerin puanları gelir düzeyi 10000-20000 TL arasında olanlara göre daha yüksektir.

Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların çocuğun sınıfına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,06$).

Dijital İhmal, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,06$). Ancak Olumsuz Model Olma, Verimli Kullanım, puanlarının katılımcıların çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edildi ($p<0,06$). Olumsuz Model Olma için çalışanların puanları çalışmayanlara göre daha yüksek iken; Verimli Kullanım için çalışmayanların puanları çalışanlara göre daha yüksektir.

Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım, Risklerden Korunma puanlarının katılımcıların mesleğine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edildi ($p>0,06$).

Güç analizi (priori)



[16] -- Saturday, February 03, 2024 -- 18:59:28

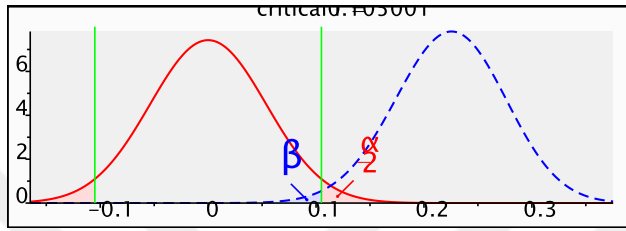
Exact - Correlation: Bivariate normal model

Options:	exact distribution
Analysis:	A priori: Compute required sample size
Input:	Tail(s) = Two
Correlation ρ H1	= 0.3
α err prob	= 0.05
Power (1- β err prob)	= 0.95
Correlation ρ H0	= 0.10
Output:	Lower critical r = -0.0132502
Upper critical r	= 0.2110380
Total sample size	= 300
Actual power	= 0.9505957

Araştırmada 7-11 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerinin Veli Katılımı ve Dijital Ebeveynliği arasındaki ilişki incelenecektir. Amaç doğrultusunda kullanılan iki ölçüm

aracı aynı anda bir çalışmada daha önce bulunmamaktadır. Bu nedenle orta etki büyüklüğü kullanılarak güç analizi yapılmıştır. Araştırmada “G. Power-3.1.9.2” programı kullanılarak, %95 güven düzeyinde örneklem büyüklüğü veri toplama aşamasından önce hesaplanmıştır. Buna göre ölçüm araçları arasındaki ilişki hedef alınarak, alfa değeri 0.05; etki büyüklüğü 0.30; çalışmanın gücü %95 alındığında ve çalışmanın minimum örneklem sayısı toplam 300 olarak hesaplanmıştır.

Post-hoc güç:



[18] -- Saturday, February 03, 2024 -- 19:02:33

Exact - Correlation: Bivariate normal model

Options: exact distribution

Analysis: Post hoc: Compute achieved power

Input: Tail(s) = Two

Correlation ρ H1 = 0.224

α err prob = 0.05

Total sample size = 349

Correlation ρ H0 = 0.000

Output: Lower critical r = -0.1050010

Upper critical r = 0.1050010

Power (1- β err prob) = 0.9887857

Araştırmada 7-11 yaş grubu çocuğu olan ebeveynlerinin Veli Katılımı ve Dijital Ebeveynliği arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada çalışanın gücü ölçüm araçları arasındaki ilişki katsayısı üzerinden hesaplanmıştır. Buna göre ölçüm araçları arasındaki ilişki hedef alınarak, alfa değeri 0.05; etki büyüklüğü 0.224; 349 kişi ile ve çalışmanın gücü %98,8 olarak hesaplanmıştır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın bulgularına göre ortaya çıkan sonuçlar literatür çerçevesinde tartışılarak değerlendirilmiştir.

5.1. Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Demografik Değişkenler Açısında İncelenmesi Sonucu Ortaya Çıkan Sonuçların Tartışılması ve Yorumu

Katılımcıların demografik özelliklerine göre Olumsuz Model Olma, Dijital İhmal, Verimli Kullanım ve Risklerden Korunma puanlarının karşılaştırma sonuçları incelendiğinde, ebeveynlerin öğrenim durumunun yükselmesiyle birlikte dijital ihmal düzeylerinde belirgin bir düşüş olduğu, buna karşın risklerden korunma düzeylerinin arttığı ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu, dijital ebeveynlik alanında yapılan önceki araştırmalarla paralellik göstermekte olup, alanyazında da benzer sonuçlara ulaşan çalışmalara rastlanmaktadır. Öğrenim düzeyi yüksek olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıklarının daha gelişmiş olduğu, çocuklarına internet üzerindeki güvenli davranışları öğretmede daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır (Türkel, 2021). Bu sonuç, öğrenim seviyesinin artmasıyla dijital okuryazarlık düzeyinin de artması gerektiği düşüncesiyle desteklenmektedir. Buna ek olarak, bazı çalışmalarda öğrenim durumunun artmasıyla birlikte olumsuz model olma davranışlarının da arttığı; düşük öğrenim düzeyine sahip ebeveynlerin teknoloji kullanım becerilerinin, öğrenim düzeyi yüksek olanlara göre daha iyi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (İkiz vd., 2015; Gencer, 2016; Durak, 2019). Bu bulgu, dijital ebeveynlikte öğrenim seviyesinin tek başına yeterli olmayabileceğini ve diğer faktörlerin de dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çocukların dijital ortamlarda geçirdiği süre ile dijital ebeveynlik farkındalığı alt boyutları arasında önemli ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Ebeveynlerin olumsuz model olma ve dijital ihmal düzeylerinin artmasıyla birlikte çocukların dijital ortamlarda geçirdiği sürenin de arttığı gözlenmiştir. Bu bulgu, çeşitli araştırmalar tarafından desteklenmiş olup, ebeveynlerin dijital araçlarla geçirdikleri sürenin, çocuklarının da bu araçlarla geçirdiği süreyi etkilediği sonucuna varılmıştır. Ebeveynlerin olumsuz rol modeli olması, çocukların dijital cihazlarda geçirdikleri sürenin artmasına neden

olmaktadır. Özellikle, ebeveynlerin dijital araçlarla uzun süreler geçirmesi, çocukların da bu süreleri taklit etmesine yol açmaktadır. Diğer yandan, ebeveynlerin dijital araçları verimli kullanma ve risklerden koruma düzeylerinin artması, çocukların dijital ortamlarda geçirdiği sürenin azalmasıyla ilişkilidir. Bu bulgu, dijital ortamların sınırlı ve verimli kullanımıyla çocukların ekran sürelerinin daha makul seviyelere indirgenebileceğini göstermektedir (Hu vd., 2018). Ebeveynlerin, dijital ortamlarda geçirdikleri süreyi sınırlandırmaları ve dijital araçları daha verimli kullanmaları, çocuklarının dijital bağımlılıklarını kontrol altında tutmada önemli bir rol oynamaktadır.

Çakır (2022) tarafından yapılan çalışmada, erken çocukluk dönemindeki annelerin olumsuz model olma düzeylerinin babalara kıyasla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, annelerin çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmelerine ve bu süreçte dijital araçları çocuklarını oyalamak amacıyla daha sık kullanmalarına bağlanmaktadır. Bu bulgu, dijital ebeveynlik alanındaki cinsiyet farklarına dikkat çekerken, annelerin dijital araç kullanımındaki rol model olma davranışlarının çocuklar üzerindeki etkilerine de ışık tutmaktadır. Aynı şekilde, Kwak ve ark. (2018) tarafından yapılan bir başka araştırma, çocukların ebeveynleri tarafından ihmal edilmelerinin akıllı telefon bağımlılığı riskini artırdığını tespit etmiştir. Patchin ve Hinduja (2018) ise dijital ihmal davranışında bulunan ebeveynlerin çocuklarının ekran bağımlılığı riski altında olduğunu belirtmektedir. Konok ve ark. (2019) tarafından yapılan çalışmalar da ebeveynlerin ihmalkâr davranışlarının çocukların ekran sürelerinde artışa ve ekran bağımlılığına yol açtığını ifade etmektedir. Bu bulgular, dijital ihmalin çocuklar üzerinde ciddi olumsuz sonuçlar doğurabileceğini ortaya koymaktadır.

Manap (2020) tarafından yapılan çalışmalarda dijital ebeveynlik farkındalığı alt boyutlarından olan dijital ihmal kavramı geliştirilmiştir. Dijital ihmal, ebeveynlerin çocuklarının ekran kullanım davranışlarına yeterli düzeyde dikkat göstermemeleri, herhangi bir kontrol mekanizması oluşturmamaları ve bu durumun sonucunda olumsuz rol model olmalarına yol açan davranışlar sergilemelerini tanımlayan bir kavramdır. Araştırmalar, ebeveynlerin aşırı ekran kullanımı sonucunda çocuklarını ihmal etmeleri durumunda, çocuklarının dijital araçlarla geçirdikleri süreyi kontrol altına almakta başarısız olduklarını göstermektedir (Manap, 2020). Dijital ihmalin, çocuklarda internet bağımlılığı ile pozitif ve anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir. Arslan (2022) tarafından yapılan bir başka çalışmada da dijital ihmalin çocuklarda problemli medya kullanımı ile pozitif yönde ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, dijital

ihmalin, çocuklarda dijital bağımlılık eğilimlerinin güçlenmesine yol açtığını göstermektedir.

Manap (2020) ve Manap ve Durmuş (2021) tarafından yapılan çalışmalarda, dijital ihmalin çocuklarda internet bağımlılığını artırdığı ve ebeveynlerin çocuklarını dijital araçları kullanırken kontrol etmemelerinin çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yarattığı tespit edilmiştir. Aynı çalışmada, ebeveynlerin dijital araçları uzun süre kullanmaları sonucunda çocuklarıyla geçirdikleri zamanın azaldığı, bu durumun ise çocukların dijital araçlarla daha fazla vakit geçirmesine neden olduğu vurgulanmıştır. Dijital ortamda uzun süreler geçiren ebeveynler, çocuklarına yeterli ilgi göstermemekte ve bu da çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Ayrıca, Manap (2020) tarafından yapılan bir diğer çalışmada, olumsuz model olma ve dijital ihmal düzeylerinin kadınlarda erkeklere kıyasla daha düşük olduğu, ancak verimli kullanım ve risklerden korunma düzeylerinin kadınlarda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, cinsiyet farklarının dijital ebeveynlik farkındalığı üzerindeki etkilerini de gözler önüne sermektedir.

Yaman ve ark. (2021) tarafından yapılan bir çalışmada, ebeveynlerin dijital farkındalık düzeylerinin düşük olduğu ve özellikle ilköğretim çağındaki çocukları olan ebeveynlerin bu konuda yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacılar, ebeveynlerin çocuklarını dijital ortamdaki risklerden koruma çabalarının genellikle sözlü iletişimle sınırlı kaldığını, teknik araçların kullanımına yönelik farkındalıklarının ise oldukça düşük olduğunu belirtmiştir. Manap (2020) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise, dijital farkındalık ve verimli kullanım boyutları ile çocuklarda algılanan internet bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, ancak risklerden korunma boyutunun çocuklarda internet bağımlılığını azalttığı belirlenmiştir.

5.2. Veli Katılım Ölçeğinin Demografik Değişkenler Açısında İncelenmesi Sonucu Ortaya Çıkan Sonuçların Tartışılması ve Yorumu

Veli Katılım Ölçeği puanlarının katılımcıların demografik özelliklerine göre karşılaştırma sonuçları incelendiğinde, aile içi iletişim ve ebeveynlerin eğitime katılımı, her ne kadar doğrudan bir ilişki bağlamında ele alınmasa da, literatürde velilerin eğitime katılımının öğrencilerin akademik başarılarına önemli katkıları olduğu konusunda genel bir uzlaşma bulunmaktadır. Bu katkılar, özellikle öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirildiğinde, velilerin okula olan ilgilerinin ve çocuklarının eğitim süreçlerine

yönelik aktif katılımlarının, öğrencilerin eğitim süreçlerine olan motivasyonlarını ve akademik başarılarını büyük oranda artırdığı görülmektedir. Eğitime katılım, yalnızca velilerin çocuklarının akademik başarılarını artırmakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirme, okula karşı olumlu tutumlar sergileme ve okul ortamında daha rahat bir şekilde iletişim kurma gibi çeşitli alanlarda da olumlu etkiler sağlamaktadır (Argon ve Kıyıcı, 2012; Aslanargun, 2007; Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010; Keceli Kayısı, 2008). Bu nedenle, eğitim kurumlarının velilerin eğitime katılımını teşvik edecek programlar geliştirmeleri ve veli-öğretmen iş birliğini artıracak stratejiler üzerinde yoğunlaşmaları büyük önem taşımaktadır.

Tümkaya ve Yeşiloğlu-Uçar (2021) tarafından yapılan bir araştırmada, öğretmenler ve veliler, maddi ve manevi uygun olanaklara sahip olamamanın veli katılımını engelleyen önemli bir faktör olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler, velilerin ekonomik sıkıntılar, çocuklarının eğitsel sorumluluklarına yeterince ilgi göstermemeleri ve çok çocuklu yaşam tarzlarının, veli katılımını engellediğini düşünmektedirler. Veliler ise yoğun çalışma hayatı, zaman darlığı ve ekonomik sorunlar gibi nedenlerle çocuklarının eğitim süreçlerine daha fazla katılamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, maddi yetersizliklerin ve zaman kısıtlamalarının veli katılımı üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Orçan-Kaçan, Kimzan, Güler-Yıldız ve Çağdaş (2019) tarafından yapılan başka bir araştırma, öğretmenlerin zaman sınırlılığı, ulaşım zorlukları, maddi sıkıntılar, diğer çocukların bakımı ve uygun olmayan veli tutum ve davranışlarını veli katılımını engelleyen faktörler olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Veliler ise benzer şekilde, zaman sınırlılığı, maddi sıkıntılar ve öğretmenlerin tutum ve davranışlarını veli katılımını sınırlandıran temel engeller olarak değerlendirmişlerdir. Bu bulgular, öğretmen-veli ilişkilerinin ve velilerin eğitime katılımını etkileyen sosyo-ekonomik faktörlerin, eğitim süreçlerinde dikkate alınması gerektiğini göstermektedir.

Keçeli-Kayısı (2008) tarafından yapılan çalışmada, veli katılımını engelleyen faktörler daha detaylı bir şekilde incelenmiştir ve bu faktörler üç ana başlık altında sınıflandırılmıştır: (a) Okula bağlı engeller: Bu kategori, okul yöneticilerinin veli-okul iletişimde isteksiz veya yetersiz olmaları, okul yönetiminin velilere yeterli bilgilendirmede bulunamaması, öğretmenler ile veliler arasında yeterli düzeyde etkileşimin sağlanamaması ve okul ile ilgili bilgilerin çoğunlukla öğrenciler aracılığıyla velilere iletilmesi gibi sorunları kapsamaktadır. Velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine aktif olarak katılım göstermeleri için okul yönetiminin daha açık ve iş birliğine dayalı bir iletişim stratejisi benimsemesi gerekmektedir. (b) Eve bağlı engeller: Velilerin

çocuklarının eğitimine yeterli zaman ayıramamaları, olumsuz geri bildirim almaktan kaçınmaları, zaman sınırlılıkları ve ulaşım zorlukları gibi nedenler veli katılımını olumsuz etkileyen diğer önemli engeller olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda, velilerin çocuklarına yönelik eğitim süreçlerine ilgisizlik göstermesi ve bu süreçte gerekli bilgilere ulaşamaması da bu kategoriye dahil edilmektedir. (c) Kültüre bağlı engeller: Bu başlık altında, velilerin okul tarafından gönderilen yazıları anlamakta zorluk çekmeleri, dil bariyerleri, kültürel farklılıklar ve okul yönetimi ile veliler arasında yaşanan görüş ayrılıkları yer almaktadır. Bu kültürel farklılıklar, veli katılımını sınırlandırmakta ve okul-aile iş birliğinin zayıflamasına yol açabilmektedir. Bu bağlamda, özellikle dil bariyerleri ve kültürel uyumsuzlukların giderilmesi için okulların çeşitli çözümler üretmeleri ve velilerle etkili bir iletişim ağı kurmaları önemlidir.

Şad ve Gürbüzürk (2013) ile Tümkeya (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar, veli katılımının çocuğun sınıf düzeyi ile ilişkili olmadığına dair bulgular sunmaktadır. Bu araştırmalar, öğrencinin sınıf düzeyinin veli katılımı üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını ortaya koymuştur. Ancak, literatürdeki diğer çalışmalar, öğrencinin sınıf düzeyi arttıkça, velilerin eğitime katılımının azaldığını göstermektedir (Dinç, 2017; Aksu ve Karaçöp, 2015; Aksu, 2014; Ayral vd., 2012). Özellikle öğrenciler ortaokul ve lise seviyelerine ulaştıklarında, velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine olan katılımlarında bir azalma gözlemlenmektedir. Bu durum, öğrencilerin büyüdükçe daha bağımsız hale gelmeleri ve velilerin de çocuklarının eğitimine olan ilgilerinin azalması ile açıklanabilir. Veliler, çocukları büyüdükçe onların sorumluluklarını kendi başlarına üstlenmeleri gerektiğini düşündükleri için eğitime olan katılımlarını azaltma eğilimine girebilirler. Bu bulgular, öğrencilerin yaşları ve sınıf düzeylerinin veli katılımını nasıl etkilediğine dair farklı yaklaşımlar olduğunu göstermektedir.

Öğrenci velilerinin eğitim düzeyi, veli katılımını etkileyen en önemli faktörlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Örneğin, Ertem ve Gökalep (2020) tarafından yapılan bir araştırmada, ilköğretim mezunu velilerin, lise mezunu velilere kıyasla çocuklarının eğitimine daha fazla katılım sağladıkları belirlenmiştir. Bu sonuç, velilerin eğitim seviyelerinin veli katılımını doğrudan etkileyen bir faktör olduğunu göstermektedir. Ancak, bu bulgu, literatürdeki diğer bazı çalışmalarla çelişmektedir. Örneğin, Dinç (2017) tarafından yapılan başka bir çalışmada, fakülte veya yüksekokul mezunu velilerin, daha yüksek düzeyde veli katılımı sergiledikleri görülmüştür. Bu sonuç, eğitim düzeyinin veli katılımını artırıcı bir faktör olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda, Türkay (2017) de yaptığı araştırmada, lise ve üniversite mezunu velilerin, diğerlerine göre çocuklarının

eğitim süreçlerine daha fazla katılım sağladığını belirlemiştir. Yüksek eğitim düzeyine sahip velilerin, çocuklarının eğitimine olan katkılarının, eğitim süreçlerine olan farkındalıkları ve bu süreçlerde daha etkin bir rol oynamalarıyla açıklanabilir. Ancak, bazı çalışmalar eğitim düzeyinin veli katılımı açısından belirleyici bir faktör olmadığını belirtmiştir. Örneğin, Metlilo ve Yıldırım (2021), Karan (2019) ve Şad ve Gürbüzürk (2013), eğitim düzeyinin veli katılımı üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını savunmaktadırlar. Bu bulgular, velilerin eğitim seviyesinin veli katılımını her zaman belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Eğitime katılımın, velilerin çocuklarına olan ilgi düzeyleri, sosyo-ekonomik durumları ve eğitime yönelik tutumlarıyla da yakından ilişkili olduğu düşünülebilir.

Çağdaş, Özel ve Konca (2016) tarafından yapılan bir başka araştırma, 30-42 yaş arası velilerin, 43 yaş üstü velilere kıyasla çocuklarının eğitim süreçlerine daha fazla katılım sağladıklarını ortaya koymuştur. Bu bulgu, velilerin yaşlarının eğitime katılım üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde, Aksu ve Karaçöp (2015) tarafından yapılan çalışmada da 30 yaş ve altındaki velilerin, daha yaşlı velilere göre daha yüksek düzeyde veli katılımı sergiledikleri belirlenmiştir. Ancak, bazı çalışmalar, velilerin yaşının eğitime katılım üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını savunmaktadır (Metlilo ve Yıldırım, 2021; Aykol ve Yıldırım, 2020; Karan, 2019; Aksu, 2014; Özcan ve Erdoğan, 2014). Özellikle, velilerin yaşının eğitim süreçlerine katılım üzerinde farklı sonuçlar doğurabileceği düşünülmektedir. Ertaarakçı ve Akyol (2021) tarafından yapılan bir başka çalışmada, 41-45 yaş grubundaki velilerin, 31-35 yaş grubundaki velilere kıyasla çocuklarının ödev ve çalışmalarına daha fazla destek oldukları bulunmuştur. Bu çelişkili bulgular, velilerin yaşlarının eğitime katılım üzerindeki etkisinin farklı araştırma sonuçlarına göre değişiklik gösterebileceğini ortaya koymaktadır. Velilerin yaşları arttıkça çocuklarına olan eğitim desteği azalıp, daha genç velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine daha aktif katılım sağladıkları gözlemlenmektedir. Ancak, bu bulgular her zaman genel bir eğilimi yansıtmamakta ve araştırmalara göre değişkenlik göstermektedir.

Gelir düzeyi de veli katılımı üzerinde etkili olan önemli faktörlerden biridir. Şad ve Gürbüzürk (2013) tarafından yapılan çalışmada, velilerin gelir düzeylerinin artmasıyla birlikte, çocuklarının sosyal, kültürel ve sanatsal etkinliklere katılımlarını daha fazla destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Gelir düzeyi yüksek olan velilerin çocuklarının eğitimine daha fazla katkıda bulundukları, bu maddi imkânların çocukların eğitim süreçlerinde daha iyi fırsatlar yaratılmasına olanak sağladığı düşünülmektedir. Ancak,

bazı araştırmalar, velilerin gelir düzeyinin, çocuklarının eğitim süreçlerine olan katılımını doğrudan etkilemediğini öne sürmektedir (Ertarakçı ve Akyol, 2021; Metlilo ve Yıldırım, 2021; Aksu, 2014; Kotaman, 2008). Bu bulgular, ekonomik durumun her zaman veli katılımı üzerinde belirleyici bir etken olmadığını göstermektedir. Maddi yetersizliklere rağmen, velilerin çocuklarının eğitimine olan ilgilerinin, maddi imkânların ötesinde etkili olduğu düşünülebilir.

Çocuk sayısı da veli katılımı üzerinde tartışılan bir başka faktördür. Aykol ve Yıldırım (2020) ile Özcan ve Aydoğan (2014) tarafından yapılan çalışmalarda, çocuk sayısının veli katılımı üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, Gönen ve Efilti (2019), Tümkiye (2017) ve Çayak ve Yaşar Ergi (2015) tarafından yapılan çalışmalarda, çocuk sayısı fazla olan velilerin, çocuk sayısı az olan velilere kıyasla eğitime daha az katılım sağladıkları belirlenmiştir. Birden fazla çocuğa sahip olan ailelerin, her bir çocuğun eğitim sürecine aynı seviyede katılım göstermesi zor olabileceği için, çocuk sayısının veli katılımını sınırlandırıcı bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Velilerin eğitim süreçlerine katılımı, sadece akademik başarı üzerinde değil, öğrencilerin sosyal, duygusal ve kültürel gelişimleri üzerinde de büyük bir etkiye sahiptir. Eğitim sürecinde veli katılımı, öğrencilerin okula olan bakış açılarını ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilerken, aynı zamanda öğrencilerin sosyal becerilerini ve okul başarılarını artırıcı bir etkiye sahip olmaktadır (Arnold, Zeljo, Doctoroff, & Ortiz, 2008; Eagle, 1989; Epstein, 2005; Park & Holloway, 2017). Epstein (1995), okul ve aile iş birliğinin sağlanmasının, öğrencilerin eğitim süreçlerine daha fazla motive olmalarına katkı sağladığını belirtmektedir. Velilerin çocuklarının eğitime katılımı, sadece çocukların akademik başarılarını artırmakla kalmaz, aynı zamanda onların sosyal ve duygusal gelişimlerine de olumlu katkılar sağlar. Eğitim sürecinde velilerin aktif katılımının teşvik edilmesi, öğrencilerin eğitim süreçlerine olan ilgilerini artırmak için önemli bir strateji olarak değerlendirilmektedir.

Tabak (2020), velilerin sosyo-ekonomik durumlarının eğitime katılım üzerindeki etkisini vurgulayan bir başka çalışmadır. Velilerin sosyo-ekonomik durumları, çocuklarının eğitim süreçlerine katılım düzeylerini doğrudan etkileyen önemli bir faktör olarak görülmektedir. Özellikle gelir düzeyi yüksek olan velilerin, çocuklarının eğitime olan katkılarının, bu sürecin iyileştirilmesinde etkili olduğu belirtilmiştir. Sanders ve diğerleri (2016) tarafından yapılan bir başka araştırmada, dijital okuryazarlığın artmasıyla birlikte velilerin çocuklarının eğitim süreçlerine daha fazla katılım sağladıkları

belirlenmiştir. Dijital ebeveynlik, modern eğitim süreçlerinde önemli bir faktör haline gelmiş ve velilerin çocuklarının eğitimine daha etkin bir şekilde katılmalarını sağlamıştır. Teknolojinin eğitim süreçlerine entegrasyonu, velilerin çocuklarının eğitim süreçlerini yakından takip etmelerini kolaylaştırmıştır (Walker & Rudi, 2014; Lauricella, Cingel, Leanne Beaudoin-Ryan, & Wartella, 2016).

Mullan ve Chatzitheochari (2019) tarafından yapılan bir başka çalışmada, dijital mobil cihazların aile içi iletişim üzerindeki etkileri incelenmiş ve büyük çocukların, ebeveynleriyle daha az zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Bu araştırma, dijital cihazların aile içi iletişimde önemli bir rol oynadığını ve özellikle genç nesillerin, dijital cihazlarla daha fazla zaman geçirerek aile ile olan etkileşimlerini azalttığını ortaya koymaktadır. Jennings ve Wartella (2012) tarafından yapılan çalışmalar, dijital teknolojilerin aile içi etkileşimleri nasıl etkilediğini ve bu teknolojilerin aile yaşamı üzerinde hem olumlu hem de olumsuz etkiler yaratabileceğini göstermektedir. Dijital teknolojilerin hızlı gelişimi, aile bireylerinin daha fazla iletişimde kalmalarını sağlamış, ancak aynı zamanda bu teknolojiler aile içi ilişkilerde çatışmaların artmasına da neden olabilmektedir. Bu bağlamda, dijital teknolojilerin aile içi iletişim üzerindeki etkilerinin derinlemesine incelenmesi ve bu etkilerin yönetilmesi önemlidir.

Sonuç olarak, veli katılımı, öğrencilerin akademik başarıları ve genel gelişimleri üzerinde büyük bir etkiye sahip olan bir faktördür. Ancak, bu katılımın düzeyi, birçok farklı faktöre bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Velilerin eğitim düzeyi, maddi olanakları, dijital okuryazarlık düzeyleri, çocuk sayısı ve velilerin yaşları gibi çeşitli demografik değişkenler, veli katılımını etkileyen temel unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Bu faktörlerin her birinin veli katılımı üzerindeki etkilerini anlamak ve eğitime katılımı artırmak için okulların, ailelerle iş birliği yaparak çeşitli stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir. Velilerin eğitime katılımını teşvik eden programlar ve veli-öğretmen iş birliğini destekleyen politikalar, öğrencilerin akademik başarılarını artırmak ve okul hayatına olan ilgilerini yükseltmek için etkili bir yol olabilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ

6.1. Sonuç

Dijital teknolojilerin son yıllarda hızla gelişmesi, medya kullanımını yaşamın merkezi haline getirmiş ve bu durum, bireylerin sosyal, duygusal, akademik ve ekonomik yaşamlarına önemli etkilerde bulunmuştur. Dijital medya, özellikle etkileşim temelli yapısı sayesinde bireylere pek çok avantaj sağlamakta; bilgiye hızlı erişim, öğrenme süreçlerinin kolaylaşması, sosyal bağların kuvvetlenmesi gibi faydalar sunmaktadır. Ancak, dijital medya araçlarının bilinçsiz kullanımı, çocuklar ve gençler üzerinde çeşitli olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Bu teknolojilerin sunduğu fırsatlar kadar, içerdiği risklerin de dikkate alınması gerekmektedir. Ebeveynlerin ve çocukların dijital medya konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları, olası risklerin daha ciddi hale gelmesine neden olabilmektedir. Bu bağlamda, dijital medya kullanımını dengelemek ve bilinçli bir şekilde yönetmek son derece kritik bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu araştırma kapsamında sunulan "dijital aile sözleşmesi" önerisi, dijital medya kullanımının aile içinde düzenlenmesi için önemli bir araç olarak öne çıkmaktadır. Dijital aile sözleşmesi, dijital medya araçlarının kullanımını denetleyerek, aile üyeleri arasındaki ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesine katkıda bulunan bir düzenlemeyi temsil etmektedir. Bu sözleşme, aile bireylerinin dijital medya araçlarını nasıl kullanmaları gerektiğini belirleyen kurallar içermekte ve çocukların dijital dünyada karşılaşılabilecekleri risklerden korunmalarını amaçlamaktadır. Ebeveynlerin dijital medya araçlarının kontrolünü ellerinde tutarak çocuklarına daha güvenli bir dijital dünya deneyimi sunmalarını sağlayan bu sözleşme, dijital medya kullanımını bilinçli bir şekilde yönetmek için önemli bir rehber niteliğindedir.

Dijital medyanın sunduğu avantajlar, özellikle çocuklar ve gençler için bilgiye erişim hızını artırmakta, öğrenme fırsatlarını genişletmekte ve sosyal bağlantılar kurma imkânları sağlamaktadır. Eğitim dünyasında dijital medya, öğrencilere daha fazla kaynak sunma ve öğrenme süreçlerini daha etkili bir şekilde yönetme imkânı tanımaktadır. Bu durum, dijital teknolojilerin akademik başarıyı destekleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Dijital araçlar, öğrencilerin öğrenme materyallerine hızlı erişim

sağlamaları, eğitim içeriklerini daha kolay anlamaları ve bireysel öğrenme süreçlerini geliştirmeleri için güçlü bir platform sunmaktadır. Ayrıca, dijital medyanın sunduğu sosyal avantajlar arasında anlık mesajlaşma, grup çalışmaları ve çeşitli dijital platformlar üzerinden bilgi paylaşımı yer almaktadır. Çocuklar ve gençler, dijital medya araçları sayesinde yeni fikirler keşfedebilir, küresel ağlarla bağlantı kurabilir ve eğitim süreçlerini destekleyici materyallere ulaşabilirler.

Ancak, dijital medyanın olumlu etkilerine rağmen, bilinçsiz kullanımının çeşitli olumsuz sonuçlara yol açabileceği göz ardı edilmemelidir. Dijital medya araçlarının yanlış kullanımı, çocuklar ve gençlerde dikkat eksikliği, uyku bozuklukları, öğrenme güçlükleri, depresyon ve sosyal izolasyon gibi problemlere neden olabilmektedir. Özellikle sosyal medya platformları, çocukların uygunsuz içeriklere maruz kalmasına, yanlış bilgiler edinmesine ve duygusal gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine yol açabilir. Bu tür içeriklerin denetimsiz bir şekilde tüketilmesi, çocukların gelişim süreçlerinde önemli riskler oluşturabilir. Örneğin, internet ortamında şiddet içerikli, cinsellik içeren veya yanlış bilgi yayan materyallere erişim, çocukların dünya algısını olumsuz etkileyebilir ve psikolojik sorunların ortaya çıkmasına yol açabilir.

Dijital medya araçlarının aşırı kullanımı, çocukların sosyal ilişkilerini zayıflatmakta ve çevrimdışı sosyal etkileşimlerini azaltmaktadır. Bu durum, dijital bağımlılık olarak adlandırılan bir problem ortaya çıkarmakta ve çocukların gerçek dünyadaki ilişkilerini sekteye uğratmaktadır. Dijital bağımlılık, çocukların sosyal çevrelerinden uzaklaşmalarına ve eğitim süreçlerine olan ilgilerinin azalmasına neden olabilir. Bunun yanı sıra, dijital medya araçlarının aşırı kullanımı, çocukların akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle ders çalışmak yerine uzun saatler boyunca internet kullanmak veya video oyunları oynamak, çocukların öğrenme süreçlerini sekteye uğratabilir ve dikkat dağınıklığına yol açabilir. Bu noktada, dijital medya araçlarının kullanımının sınırlandırılması ve denetlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Dijital medya okuryazarlığı kavramı, bu tür olumsuz etkilerin azaltılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Dijital medya okuryazarlığı, bireylerin dijital içerikleri anlamalarını, eleştirmelerini, değerlendirmelerini ve bu içeriklere uygun tepkiler geliştirmelerini sağlayan bir dizi beceriyi kapsar. Dijital medya okuryazarlığı, hem çocuklar hem de ebeveynler için dijital dünyada güvenli bir şekilde hareket etmeleri açısından son derece önemlidir. Ebeveynlerin dijital medya okuryazarlığı becerilerine sahip olmaları, çocuklarının medya içeriklerini bilinçli bir şekilde tüketmelerini

sağlamada kritik bir rol oynar. Ancak dijital medya okuryazarlığı konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan ebeveynler, çocuklarının medya tüketimlerini kontrol etmekte zorlanabilir ve bu durum çocukların zararlı içeriklere maruz kalma olasılığını artırabilir. Dolayısıyla, ebeveynlerin dijital medya okuryazarlığı becerilerini geliştirmeleri, çocuklarına sağlıklı medya alışkanlıkları kazandırmaları açısından büyük bir önem taşımaktadır.

Ebeveynlerin medya içeriklerini evde aşırı tüketmeleri, aile içi ilişkiler üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Cep telefonları, televizyonlar ve bilgisayarlar gibi dijital cihazların aşırı kullanımı, aile bireyleri arasında iletişimin azalmasına ve ilişkilerin zayıflamasına yol açabilir. Dijital cihazların aşırı kullanımı, aile bireyleri arasındaki samimiyeti ve yakınlığı azaltarak, duygusal kopukluklara neden olabilir. Bu durum, zamanla yalnızlık, depresyon ve hatta boşanma gibi ciddi sosyal sorunlara yol açabilir. Aile içinde medya araçlarının aşırı kullanımı, çocukların aile bireyleriyle olan ilişkilerini zayıflatabilir ve aile bağlarının çözülmesine neden olabilir. Dolayısıyla, dijital medya araçlarının aşırı kullanımının sınırlandırılması, aile içi ilişkilerin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi açısından kritik bir öneme sahiptir.

Dijital medya okuryazarlığı, bireylerin dijital dünyada karşılaştıkları içerikleri sorgulamalarına, eleştirmelerine ve bu içeriklere uygun tepkiler geliştirmelerine olanak tanır. Bu becerilerin geliştirilmesi, çocukların dijital dünyada karşılaşılabilecekleri risklerden korunmaları ve daha bilinçli medya kullanıcıları olmaları açısından son derece önemlidir. Ebeveynlerin dijital medya okuryazarlığı konusunda bilgi sahibi olmaları, çocuklarının medya içeriklerini nasıl seçmeleri gerektiği, hangi içeriklerin faydalı olduğu ve hangi içeriklerden kaçınmaları gerektiği konusunda onlara rehberlik etmelerini sağlar. Dijital medya okuryazarlığı eğitimi almış ebeveynler, çocuklarına dijital medya araçlarını nasıl bilinçli bir şekilde kullanmaları gerektiğini öğretebilir ve onları zararlı içeriklerden koruma konusunda daha etkin bir rol oynayabilirler. Aynı zamanda, dijital medya okuryazarlığı becerilerine sahip olan ebeveynler, çocuklarının dijital medya araçlarıyla olan ilişkilerini dengelemelerine yardımcı olabilir ve bu araçları daha verimli bir şekilde kullanmalarını sağlayabilir.

Evde medya okuryazarlığını teşvik eden aileler, çocuklarının dijital medya konusunda daha bilinçli bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Çocukların dijital dünyadaki içeriklere nasıl yaklaşmaları gerektiğini öğrenmeleri, onların sosyal ve akademik gelişimlerini olumlu yönde etkileyebilir. Medya okuryazarlığı becerilerini geliştiren çocuklar, dijital medya araçlarını daha bilinçli kullanarak zararlı içeriklerden

korunabilir ve dijital medyanın sunduğu fırsatlardan daha iyi faydalanabilirler. Ebeveynlerin bu süreçte çocuklarına rehberlik etmeleri, onların dijital dünyada güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlar. Dijital medya okuryazarlığı eğitimi, çocukların dijital medya araçlarıyla olan ilişkilerini şekillendirmekte ve onların medya içeriklerine eleştirel bir gözle yaklaşımlarını desteklemektedir.

Ebeveynlerin dijital medya okuryazarlığı becerilerini geliştirmeleri, evde sağlıklı ebeveyn-çocuk iletişiminin artmasına ve çocukların olumlu karakter gelişimlerinin desteklenmesine katkıda bulunmaktadır. Dijital medya kullanımını bilinçli bir şekilde yöneten ebeveynler, çocuklarının dijital medya araçlarıyla olan ilişkilerini dengelemekte ve çocuklarına zaman yönetimi becerileri kazandırmaktadır. Bu süreç, hem çocukların dijital dünyada güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlamak hem de onların duygusal, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Ebeveynlerin dijital medya araçlarını nasıl kullanacaklarına dair doğru örnekler sergilemeleri, çocuklarının medya alışkanlıklarını olumlu yönde etkilemekte ve çocukların dijital bağımlılıklardan korunmalarına yardımcı olmaktadır. Dijital medya araçlarının aşırı kullanımı, çocukların gelişim süreçlerini olumsuz yönde etkileyebileceğinden, ebeveynlerin bu konuda çocuklarına rehberlik etmeleri ve onların dijital medya araçlarıyla olan ilişkilerini denetlemeleri büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, dijital medya okuryazarlığı, hem çocuklar hem de ebeveynler için kritik bir beceri seti olup, dijital dünyanın sunduğu fırsatlardan yararlanırken olumsuz etkilerden korunmayı sağlamaktadır. Dijital medya okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi, aile içi ilişkilerin güçlenmesine ve çocukların sosyal, duygusal ve akademik gelişimlerinin desteklenmesine katkıda bulunur. Ebeveynlerin dijital medya okuryazarlığı konusunda kendilerini geliştirmeleri, çocuklarına dijital dünyada güvenli ve bilinçli bir şekilde hareket etmeyi öğretmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Dijital medya okuryazarlığı eğitimi alan ebeveynler, çocuklarına daha sağlıklı medya alışkanlıkları kazandırarak, dijital dünyanın olumsuz etkilerinden korunmalarına yardımcı olabilirler.

6.2. Öneriler

- 1) Dijital bağımlılığın azaltıcı sonucu üzerinden konu ele alınırsa; aile eğitim programları perspektifinden, ebeveynlere veya ebeveyn olacak çiftlere yönelik çalışmalar, eğitim programları, dijital okuryazarlık gibi eğitimler verilmeli, bu yönde çalışmalar teşvik edilmelidir.
- 2) Aile içi iletişim açısından ebeveynler başta olmak üzere ebeveynlerin ve çocukların becerilerini genişletmesine yönelik programlar geliştirilmeli, sosyal yeterlilik dijital ebeveynlik çerçevesinden arttırılmalıdır.
- 3) Dijital ebeveynlerin evlilik doyumu araştırılmalı, çiftlerin teknoloji ile ilişkisini kontrol altına tutacak ve uyarı işlevi görecektir yazılımlar geliştirilmelidir. Bu süreç dijital farkındalığın artırılmasına yardımcı olacaktır.
- 4) Evlilik sürecindeki doyum aile içi ilişki açısından ve çocuk ilişkisi çerçevesinden incelenmeli bu hususa yönelik okullar oluşturulmalıdır.
- 5) Çocukların sosyal yeterliliğine yönelik dijital oyun vb. hususlar irdelenmeli, erken dönemde becerilerine yönelik çalışmalar yapılmalı, dijital ebeveynlerin çocuklarına yönelik spor ve sanat hususunda araştırma yapmaları gerekmektedir.
- 6) Aile içindeki rollerin temelleri sağlam oluşturulmalı, dijital araç kullanımına yönelik oluşan problemlerin erkenden önüne geçilmelidir. Ebeveynlerin bu konuda bilinçli olmaları ve çocuklarla sağlıklı ilişkiler kurmaları gerekmektedir.
- 7) İlköğretim ve liselerde bu hususa yönelik dersler verilmeli, eğitim kademelerinde çeşitli niteliklerde içerikler oluşturulmalıdır.
- 8) Ebeveynler yaşlandıkça risklere karşı daha korunaklı hale gelirler. Yetişkin ebeveynler, dijital araçlardan çekinmek yerine, genç yetişkin ebeveynleri dijital araçları kullanmalarına yardımcı olmaya teşvik etmelidir.
- 9) Dijital araçların ne kadar süre kullanılacağı ve aile içinde dijital araçların nasıl kullanılacağı konusunda ebeveynler kurallar koymalı ve bu kurallara kendileri uymalıdır.
- 10) Ebeveyn dijital farkındalığı, ebeveyn internet bağımlılığı ve çocuk internet bağımlılığı modelleri oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Ö.N. (2020). Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları Balıkesir Örneği. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 9-24.
- Aksu, F. F., ve Karaçöp, A. (2015). Ev temelli fen öğrenme etkinliklerine aile katılımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 154-179.
- Alisinanoğlu, F., & Kesicioğlu, O. S. (2010). Okul öncesi dönem çocuklarının davranış sorunlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Giresun İli Örneği). *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3 (1), 93-110.
- Alisinanoğlu, F., & Özbey, S. (2011). *Okul öncesi dönemde sosyal beceri ve problem davranış eğitimi program örnekleri*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Altun, D. (2019). An Investigation Of Preschool Children's Digital Footprints And Screen Times, And Of Parents Sharenting And Digital Parenting Roles. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 10(35), 76-97.
- Argon, T. ve Kıyıcı, C. (2012). İlköğretim kurumlarında ailelerin eğitim sürecine katılımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 80-95.
- Arnold, D. H., Zeljo, A., Doctoroff, G. L., & Ortiz, C. (2008). Parent involvement in preschool: Predictors and the relation of involvement to preliteracy development. *School Psychology Review*, 37(1), 74-90.
- Arslan, S. (2022). *Dijital ebeveynlik farkındalığı ve çocuklarda problemli medya kullanımı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Austin, V. L., and Sciarra, D. T. (2015). *Çocuk ve ergenlerde duygusal ve davranışsal bozukluklar*. (çev. M. Özekes). İstanbul: Nobel Yayınları. *Avrupa Birliği*

Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Bugünü ve Geleceği Sempozyumu bildiri kitabı içinde (ss. 349-360). Ankara: Ya-Pa Yayın Pazarlama

Aykol, B.G., ve Yıldırım, B. (2019). Öğretmen ve veli görüşlerine göre göre eğitime. *Yıldız Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 89-118.

Ayral, M., Bozkurt, E., Özdemir, N., Sadıç, Ş., Özarslan, H., Türedi, A., ve Ünlü, A. (2012). Veli katılımının öğrencilerin matematik başarısına etkisi, *IV. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 4-7 Mayıs/ İstanbul*.

Balcı, Ş, Bekiroğlu, O, Karaman, S, Y. (2019). Sosyal Medya Bağımlılığının Bir Belirleyicisi Olarak Öz Saygı: Konya Örneğinde Bir Araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (48), 35-64.

Batıgün, A.D., Kılıç, N. (2011). İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(67), 1-10.

Bayzan, Ş. (2009). Türkiye ve Dünyada İnternet Yasaklarına, Sansüre ve Zararlı İçeriğe Karşı Yaptırım ve Uygulamalara Genel Bir Bakış. Akademik Bilişim 2009, 11 - 13 Şubat 2009, Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu. (2021). *Bilişim ve İnternet Hukuku*,

Brisson-Boivin, K. (2018). *The Digital Well-Being Of Canadian Families*, MediaSmarts. Ottawa

Brodeski, J., & Hembrough, M. (2007). *Improving social skills in young children* (An action

Brooks, J. B. (2012). *The process of parenting* (9th Edition). London: McGrawHill
cognition and children's subsequent relations with peers at kindergarten. *Journal of Computers: Celebrating People and Technology* (pp. 244-251). British Computer Society.

Canbek, G., ve Sağiroğlu, Ş. (2007). Çocuklar ve gençlerin bilgisayar ve İnternet güvenliği, *Politeknik Dergisi*, 10(1), 33-39.

- Chen, C.-J. and Huang, J.-W. (2009) Strategic Human Resource Practices and Innovation Performance—The Mediatingrole of Knowledge Management Capacity. *Journal of Business Research*, 62, 104-114.
- Chen, J. J. L. (2008). Grade-level differences: Relations of parental, teacher and peer support to academic engagement and achievement among Hong Kong students. *School psychology international*, 29(2), 183-198.
- Chua, S, P, YiRong, B, S, Yang, S, Z. (2020). Social Media Addiction and Academic Adjustment: The Mediating or Moderating Effect of Grit Personality. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, (3), 143-151.
- Clark, L. S. (2011). Parental mediation theory for the digital age, *Communication Theory*, 21(4), 323-343.
- Clarkson, A. C. (2014). *Participation on a parenting website: Testing predictors of*
- Connor, D. F (2002). Aggression and antisocial behavior in children and adolescents. control. *Journal of Experimental Child Psychology*, 55 (2), 258-276.
- Corsini R. J., and Wedding, D. (2015). *Modern psikoterapiler*. (çev. D. Özen). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Cousins, J. H., Power, T. G., & Olvera-Ezzell, N. (1993). Mexican-american mothers' socialization strategies: Effects of education, acculturation, and health locus of control. *Journal of Experimental Child Psychology*, 55 (2), 258-276.
- Cömert, I.T. ve Kayıran, S. M. (2010). Çocuk ve ergenlerde İnternet kullanımı, *Çocuk Dergisi*, 10(4), 166-170
- Cüceloğlu, D. (2002). *İletişim donanımları*. Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çağdaş A. *Anne-Baba-Çocuk İletişimi*, 1. Baskı. Ankara: Eğiten Kitap, 2012: 30.
- Çağdaş, A., Özel, E., ve Konca, A. S. (2016). Investigating parental involvement at beginning of elementary school. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi*, 12 (4) 891-908.

- Çağdaş, A., & Şahin Seçer, Z. (2011). *Ebeveyn eğitimi*. Ankara: Eğiten Publications.
- Çakıral, M. (2016). *Televizyon kuskacında çocuk ve subliminal mesajlar*. İstanbul: Ferfir Yayıncılık.
- Çayak, S., ve Ergi, D. Y. (2015). Öğretmen-veli işbirliği ile ilkokul öğrencilerinin sınıf içindeki istenmeyen davranışları arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, (11), 59-77.
- Çelen, F. K., Çelik, A., ve Seferoğlu, S. S. (Şubat 2011). *Çocukların internet* Çetinkaya B. Sağlıklı Aile Sağlıklı Çocuk, Çocuk Ruh Sağlığı, 6. Baskı.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim online*, 2(2), 28-34.
- Çetintaş, S. (2015). *5 yaş çocuklarında görülen davranış problemleri ile annelerin çocuklarına uyguladıkları disiplin yöntemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*
- Çiftçi, D. O. (1991). Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 2(2)
- Çukur, A. (1994). *Kurum bakımı altında bulunan okul öncesi dönemi çocukların bilişsel gelişim düzeylerinin incelenmesi* (yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Daşlı, Y. ve Baloğlu, A.O. (2020). Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerine Bir Alan Araştırması. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(33), 1229-1239.
- Demir, Ü. (2016). Sosyal Medya Kullanımı Ve Aile İletişimi: Çanakkale’de Lise Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Selçuk İletişim*, 9(2), 27-50.
- Demirci, K., Orhan, H., Demirdas, A., Akpınar, A., ve Sert, H. (2014). Validity and reliability of the Turkish version of the smartphone addiction scale in a younger population. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 24(3), 226-234.
- Demirci, K., Orhan, H., Demirdas, A., Akpınar, A., ve Sert, H. (2014). Validity and reliability of the Turkish version of the smartphone addiction scale in a younger

population. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 24(3), 226-234.

Deniz, M. E. (2007). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Maya Akademi.

Dinç, F. (2017). *Velilerin eğitime katılım düzeyleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki*. Tezsiz Yüksek Lisans Projesi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü. Pamukkale.

Duerager, A., and Livingstone, S. (2012). *How can parents support children's Internet safety?* EU Kids Online, London, UK. <http://eprints.lse.ac.uk/42872>. (Erişim tarihi: 19.10.2022).

Duman, B., & Göçen, G. (2015) The Effect of The Digital Storytelling Method on PreService Teachers' Creative Writing Skills. *Anthropologist*, 20(1- 2). 215-222.

Duman, Ö, D. (2019). *Sosyal medya bağımlılığı: Erzurum ili üzerine bir inceleme* (Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum

Durak, A. & Karaoğlu Yılmaz, F. G. (2019). Artırılmış Gerçekliğin Eğitsel Uygulamaları Üzerine Ortaokul Öğrencilerinin Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 468-481. DOI: 10.17240/aibuefd.2019.19.46660-425148

Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnership. *Phi Delta Kappan*, 76(9), 701-712.

Epstein, J. L. (2005). Attainable goals? The spirit and letter of the no child left behind act on parental involvement. *Sociology of Education*, 78(2), 179-182.

Erdoğan, Ç. ve Demirkasımoğlu, N. (2010). Ailelerin eğitim sürecine katılımına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(3), 399-431.

Ertarakçı, N., ve Akyol, B. (2021). Okul eğitim veli ve veli Bağılılığı. *Yıldız Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 80-94.

- Ertem, H. Y., ve Gökalp, G. (2020). Velilerin okul iklimi ve veli katılımı algılarının velilerin eğitim durumu ve çocuklarının öğrenim kademesine göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 78-91.
- Ertem, H. Y., ve Gökalp, G. (2020). Velilerin okul iklimi ve veli katılımı algılarının velilerin eğitim durumu ve çocuklarının öğrenim kademesine göre incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (1), 78-91.
- Erkan, S. ve Durmuşoğlu, M.C. (2006). Anne eğitimi programının annenin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Avrupa Birliği Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Geleceği Sempozyumu*, İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama, s. 349-360.
- EU Kids Online (AÇÇAP) II Türkiye (2010). Avrupa çevrimiçi çocuklar araştırma projesi Türkiye sonuçları
- Fox, R. A., Platz, D. L., & Bentley, K. S. (1995). Maternal factors related to parenting practices, developmental expectations, and perceptions of child behavior problems. *The Journal of Genetic Psychology*, 156 (4), 431-441.
- Gençer, E. (2016). Okul öncesi çocukların bilgi ve iletişim teknolojileriyle etkileşiminin bazı değişkenler yönünden incelenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 24(5), 2235-2252.
- Gençtan, E. (2020). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar*. İstanbul: Metis
- Gönen, A., ve Efilti, E. (2019). Kaynaştırma eğitimine devam eden özel gereksinimli öğrenci ailelerinin eğitime katılım düzeylerinin incelenmesi. V Human & Civilization Congress From Past To Future. www.inescongress.com
- Goodwin, K. (2018). *Dijital Dünyada Çocuk Büyütmek*. Aganta Kitap.
- Gönen, A., ve Efilti, E. (2019). Kaynaştırma eğitimine devam eden özel gereksinimli öğrenci ailelerinin eğitime katılım düzeylerinin incelenmesi. V Human & Civilization Congress From Past To Future. www.inescongress.com
- Gül, H. ve Okçu, M. (2013) *Dijital Çağın Etkisinde: Yönetim, Siyaset, Kent içinde* (sunuş). Ankara: Detay Yayıncılık.

- Güleç, V. (2018). Aile İlişkilerinin Sosyal Medya ile Birlikte Çöküşü. *Yeni Medya Elektronik Dergisi*, 2(2), 105-120. <https://doi.org/10.17932/IAU.EJNM.25480200.2018.2/2.105-120>
- Güngör, E. (2010). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Günindi, N. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri ile anne-babalarının empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Gürsoy, F., & Coşkun, T. (2006). Büyük ebeveynleriyle yaşayan çocukların aile ortamlarını değerlendirmeleri. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 151-164.
- Haddon, L. (2006). The contribution of domestication research to in-home computing and media consumption. *The information society*, 22(4), 195-203.
- Hamutoğlu, N. B., Canan Güngören, Ö., Kaya Uyanık, G., Gür Erdoğan, D. (2017). Dijital Okuryazarlık Ölçeği: Türkçe 'ye Uyarlama Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1), 408-429
- Hasebrink, U., Livingstone, S., Haddon, L., and Olafsson, K. (2009). *Comparing children's online opportunities and risks across Europe: Cross-national comparisons for EU Kids Online*. London: EU Kids Online: LSE.
- Hazer, O. (2020). Yeni Medya ve İletişim Teknolojileri: Ailede Sosyal Etkileşim. *Gençlik ve Dijital Çağ 2020* (Ed. Aylin Görgün Baran, Oya Hazer, M. Serhat Öztürk). Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi. 92-102. <https://doi.org/10.31123/akil.441825>
- Hazar, M. (2011). Sosyal Medya Bağımlılığı-Bir Alan Çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, (32): 151-175.
- Holland, M., Holland, L., & Gimpel, G. A, (2003). Emotional and behavioral problems of young children. NY: Guilford Press. *individual adjustment and behavior. Developmental Psychology*, 31 (2), 300-310 <http://edition.cnn.com/2016/10/21/health/screen-time-media-rules-children-aap/>.

- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Hu, B. Y., Johnson, G. K., Wu. H. (2018). Screen time relationship of Chinese parents and their children. *Children and Youth Services Review*, 94, 659-669.
- Işıkoğlu Erdoğan, N. (2019). Dijital Oyun Popüler mi? Ebeveynlerin Çocukları İçin Oyun Tercihlerinin İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46(46), 1-17.
- İkiz, E., Asıcı, E., Kaya, Z., Sakarya, Ö. (2015). Problemlı internet kullanımının ailesel değişkenler açısından incelenmesi. *Güncel Psikiyatri ve Psikonörofarmakoloji Dergisi*, 5(2), 7-15.
- İnan Kaya, G, Mutlu Bayraktar, D, Yılmaz, Ö. (2018). Dijital Ebeveynlik Tutum Ölçeği: ve Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 149-173
- Jennings, N. A., & Wartella, E. A. (2012). Digital technology and familie. A. L. Vangelisti (eds.), *Handbook of Family Communication* (s. 460-474). London: Routledge.
- Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F., Odabaşı H. (2013). Dijital Ebeveynlik ve Değişen Roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4): 883-896.
- Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O., Yaman, F., ve Odabaşı, H.F., (2013), Dijital ebeveynlik ve değişen roller, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(4), 883-896
- Kadll, J. H., Kumba B.D., and Kanamad S.J. (2010). Students Perspectives on İnternet Usage: A Case Study, *Information Studies*, 16(2), 121-130.
- Kanat, S. (2016). Uluslararası İlişkiler Yaklaşımları Açısından Dijital Medya ve Savaş. *TRT Akademi*, 1(2), 528-556.

- Karan, M. (2019). *İlkokullarda velilerin eğitim sürecine katılımının incelenmesi (Sultanbeyli örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Karasar, N. (2019). Eğitimde Yenileştirme Yaklaşımları ve Araştırma Eğitimi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 15(1), 260-264
- Kanat, S. (2016). Uluslararası İlişkiler Yaklaşımları Açısından Dijital Medya ve Savaş. *TRT Akademi*, 1(2), 528-556.
- Karabacak, Z. İ. ve Sezgin, A. A. (2019). Türkiye'de Dijital Dönüşüm ve Dijital Okuryazarlık. *Türk İdare Dergisi*, 488: 319-343.
- Karaboğa, M.T. (2019). Dijital Medya Okuryazarlığında Anne ve Baba Eğitimi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 2010-2073.
- Karaduman, H. (2011). *6. Sınıf sosyal bilgiler dersinde dijital vatandaşlığa dayalı etkinliklerin öğrencilerin dijital ortamdaki tutumlarına etkisi ve öğrenme öğretme sürecine yansımaları*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Bölümü Ana Bilim Dalı, İstanbul, 342 s.
- Kay, M. A. (2022). *Erken Çocuklukta Dijital Oyun Bağımlılığının Yordayıcıları Olarak; Dijital Ebeveynlik, Aile İçi İlişkiler Ve Sosyal Yeterlilik*. Doktora tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Keceli Kayısı, B. (2008). Akademik başarının arttırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9(1), 69-83.
- Kılıç Duran, S. (2007). *9, 10, 11 yaşındaki çocukların zihinsel gelişim ve benlik saygısına*
- Kılıç, Ç. (2010). *Aile eğitim programları ve Türkiye'deki örnekleri*. Abant İzzet Baysal
- Kızılışık Kartal, G. (2014). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların davranış*
- Knowles, M. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to* Cambridgebooks:http://www.umsl.edu/~henschke/articles/a_The_%20Modern_Practice_of_Adult_Education.pdf adresinden erişilmiştir.

- Kohn, A. (2018). *Şımarık Çocuk Bir Şehir Efsanesi “Pışpışlanan Çocuklar Helikopter Ebeveynler ve Diğer Sahte Krizler”* (Çev. Yiğit Ataman). Görünmez Adam Yayıncılık Konferansı Bildirileri, Malatya.
- Konok, V., Bunford, N. ve Miklósi, Á. (2019). Associations between child mobile use and digital parenting style in Hungarian families. *Journal of Children and Media*, 1–19. doi:10.1080/17482798.2019.1684332
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 135-149.
- Kulla-Abbott, T. M. (2006). *Developing literacy practices through digital storytelling*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Missouri. St. Loui
- Küçükali, R. (2010). Çocuklarda Beslenme Bozuklukları Ve Beslenmenin Okul Çocuklarının Üzerindeki Etkileri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*(14), 223-239.
- Kwak, J. Y., Kim, J. Y., ve Yoon, Y. W. (2018). Effect of parental neglect on smartphone addiction in adolescents in South Korea. *Child Abuse & Neglect*, 77, 75–84. doi:10.1016/j.chiabu.2017.12.008
- Kwon, M., Lee, J. Y., Won, W. Y., Park, J. W., Min, J. A., Hahn, C., and Kim, D. Lee, Y., S. (2006). *Biological model and pharmacotherapy in Internet Addiction*.
- Livingstone, S., & Byrne, J. (2018). Parenting in the digital age: The challenges of parental responsibility in comparative perspective.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., and Ólafsson, K. (2010). Risks and safety on the İnternet: the perspective of European children: key findings from the EU Kids Online survey of 9-16 year olds and their parents in 25 countries.
- Luster, T. ve Okagaki, L. (2006). *Parenting: An Ecological Perspective*. Erişim adresi https://tr.wikipedia.org/wiki/Ebeveyn#cite_note-:0-1
- Manap, A. (2020). *Anne Babalarda Dijital Ebeveynlik Farkındalığının İncelenmesi*. (Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

- Manap, A. ve Durmuş, E. (2020). Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 978-993.
- Mascheroni, G. Ponte, C. Jorge, A. (2018). Introduction p. 9-16 in Giovanna Mascheroni, Cristina Ponte & Ana Jorge (eds.) *Digital Parenting. The Challenges for Families in the Digital Age*. Göteborg: Nordicom.
- McLoyd, V. C. (1998). Socioeconomic disadvantage and child development. *American Psychologist*, 53 (2), 185-204. doi: <https://doi.org/10.1037//0003066x.53.2.185>.
- Metlilo, E., ve Yıldırım, B. (2021). Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 3 (5), 40-58.
- Middlebrook H. (2016). *New screen time rules for kids, by doctors*. CNN.
- Mossberger, K., Tolbert, C. J., and McNeal R. (2008). *Digital citizenship: the Internet, society, and participation*. London: The MIT Press.
- Mullan, K., & Chatzitheochari, S. (2019). Changing times together? A time-diary analysis of family time in the digital age in the United Kingdom. *Journal of Marriage and Family*, 81(4), 795-811.
- Nelissen, S., and Van den Bulck, J.. (2017). Bidirectional influences among parents and children in their digital media use and the association with Internet self-efficacy: An application of the actor-partner interdependence model in media research.
- Odabaşı, H. F. (2005). Parent's Views on the Internet Use, The Turkish Online Journal of Educational Technology (TOJET), 4(1), 38-45.
- Odabaşı H. F., Kabakçı, I. ve Çoklar, A.N. (2007). *İnternet, Aile ve Çocuk*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Okumuş, V., & Parlar, H. (2018). Çocukların sosyal medya kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(33), 357-368.
- Onur, B. (2019). *Değişen Çağ, Değişen Çocukluk*. İmge Kitabevi.

- Orta, A. Z. (2019). *Etkili İletişim Sürecinde Kişilerarası İletişim Becerileri ve Yaratıcı Drama Uygulama Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbey, D. S. (2010). Okul Öncesi Çocuklarda Uyum ve Davranış Problemleriyle Başa Çıkma Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 9-18
- Özcan, Ç., ve Aydoğan, Y. (2014). Aile katılımı ile çocukların akademik benlik saygısı arasındaki ilişkinin anne-baba görüşlerine göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(202), 19-36.
- Özel, E., & Zelyurt, H. (2016). Anne Baba Eğitiminin Aile Çocuk İlişkilerine Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*(36). <https://doi.org/10.21560/spcd.60151>
- Özgiden, M. Ç. H. (2013). Dijital Kültür Sürecinde Dijital Yerliler Ve Dijital Göçmenlerin Twitter Kullanım Davranışları Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 2 (1)
- Özkan, A. ve Hira, İ. (2017). *Dijital Medya ve Sosyalleşme: 6-12 Yaş Çocukların Sosyalleşmesine Dair Ebeveyn Görüşleri* (İstanbul Örneği). *Kesit Akademi Dergisi*, 3(9), 245-270
- Özmert EN. Erken çocukluk gelişiminin desteklenmesi-III: Aile. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2006, 49(3), 256-73.
- Özpınar, İ. (2017). Matematik öğretmeni adaylarının dijital öyküleme süreci ve dijital öykülerin öğretim ortamlarında kullanımına yönelik görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1189-1210
- Özsoy, D. ve Atılğan, S. S. (2018). Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 0-8 Yaş Grubu Çocukların İnternet Kullanımı ve Bu Kapsamda Ebeveyn Arabuluculuğu: Nitel Bir Araştırma. *Selçuk İletişim*, 11(2), 96-125.
- Paksoy, M. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Performans Görevlerinde Bilişim Etik Kurallarına Uyuma Durumları*. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Denizli, 102 s.

- Palfrey, J., and Gasser, U. (2013). *Born Digital: Understanding the First Generation of Digital Natives*. New York: Basic Books parents' passive and active site participation. Unpublished Doctoral dissertation.
- Park, S., & Holloway, S. D. (2017). The effects of school-based parental involvement on academic achievement at the child and elementary school level: A longitudinal study. *The Journal of Educational Research*, 110(1), 1-16.
- Parmar, N. (2017). *Digital parenting*. United Learning Schools, Ashford, Kent.
- Patchin, J. W., ve Hinduja, S. (2018). Digital neglect: An emerging challenge for parents and caregivers. *Child Abuse & Neglect*, 81, 320-323.
- Pena SL, Brown SM, Mitchell FM, Becerra D, Brisson D. *Improving parent-child relationships: Effects of the your family, your neighborhood intervention*. *Child research* project submitted to the graduate faculty of the requirements for the degree of Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496699.pdf>
- Ribble, M. ve Bailey, G. (2007). *Digital citizenship in schools*. Digital citizenship in schools. Eugene, OR: International Society for Technology in Education. *Sage*, 40(2). 215-236.
- Rode, J. A. (2009, September). Digital parenting: designing children's safety. In *Proceedings of the 23rd British HCI Group Annual Conference on People and Computers: Celebrating People and Technology* (pp. 244-251). British Computer Society. *Sage*, 40(2). 215-236.
- Salman, N., & Uzunboylu, H. (2011). *Eşlerin boşanma nedenleri ve eğitimi*. Ankara: Pegem
- Sanders, W. P., Forehand, R., Sullivan, A., & Jones, D. (2016). Parental perceptions of technology and technology-focused parenting: Associations with youth screen time. *Journal of Applied Developmental Psychology*. 44, 28-38.
- Schroeder, R. (2004). Interactive Info Graphics in Europe Added Value to Online Massmedia: A Preliminary Survey. *Journalism Studies*, 5(4): 563-570.

- Schweller, L. J. (2014). *Motherhood 2.0: digital motherhood as visual culture*. Doctoral dissertation. UC Irvine
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır ?. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10).
- Senemoğlu N. (2020). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, 27. Baskı. Ankara, Anı yayıncılık, 1-720
- Shields MK, Behrman RE. Children and computer technology: analysis and recommendations. *Future Child*. 2000 *Fall-Winter*;10(2):4-30
- Sırakaya, M. & Alsancak Sırakaya, D. (2018). Artırılmış Gerçekliğin Fen Eğitiminde Kullanımının Tutum ve Motivasyona Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (3) , 887-905. DOI: 10.24106/kefdergi.415705
- Sonck, N., Livingstone, S., Kuiper, E., and de Haan, J. (2011). “Digital Literacy and Safety Skills”. EU Kids Online, London School of Economics & Political Science, London, UK. <http://core.ac.uk/download/pdf/218511.pdf>. (Erişim Tarihi: 10.10.2022).
- Songur, A. (2019). *Tüketim Kültürü, Dijital Kültür ve Dijital Ebeveynlik. Dijital Çocukluk ve Dijital Ebeveynler: Dijital Nesillerin Teknoloji Bağımlılığı*. (Ed. Hasan Hüseyin Aygül, Erdal Eke). Nobel Akademik. 1-26. <https://doi.org/10.14527/9786052418659.12>
- Subrahmanyam, K. ve Greenfield, P. (2008). Online Communication and Adolescent Relationships. *The Future of Children*, 8(1): 119-146.
- Şad, S. N., ve Gürbüz Türk, O. (2013). İlköğretim birinci kademe öğrenci velilerinin çocuklarının eğitime katılım düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13 (2), 993-1012.
- Şahan, H.H. ve Uyangör, N. (2021). Bilimsel Araştırmalarda Örneklem Seçimi. M. Çelebi (Ed.), *Nitel Araştırma Yöntemleri*, içinde (s. 112-137). Ankara: Pegem Akademi.

- Şahin, S., & Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66. https://doi.org/10.1501/Asbd_0000000029
- Şehirli, N. (2007). *Çocuk Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği'nin Geliştirilmesi Ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara
- Şentürk, A. Gülersoy, N. Z. (2019). "Aidiyet, Kent Kimliği ve Kentsel Koruma Etkileşimi Bağlamında Kullanıcı Sürekliliğinin İrdelenmesi: Kadıköy Moda Örneği". *MEGARON* 14(1), 145-159
- Tabak, H. (2020). Eğitime aile katılımı: Sosyo-ekonomik özellikler etkiliyor mu? *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 39(1), 104-121.
- Tanrikulu, İ., Akbaba-Altun, S., Erdur-Baker, Ö., Yerin-Güneri, O. (2015). Misuse of ICTs among Turkish children and youth: A study on newspaper reports. *International Journal of Human Sciences*, 12(1): 1230-1243. <https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.3131>
- Tarkoçin, S. (2014). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-66 aylık çocukları olan ebeveynlerin çocukları ile iletişim kurma düzeyleri ve davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tezel Şahin, F., & Özbey, S. (2007). Aile Eğitim Programlarına Baba Katılımının Önemi. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 18(1), 39-48.
- Thomas PA, Liu H, Umberson D. (2017). Family relationships and well-being. *Innov Aging*, 1(3): 1-11
- Turhal, E. (2023). *Dijital ebeveynlik farkındalığının siber zorbalık ve ekran bağımlılığı üzerindeki yordayıcı rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tümkiye, S. (2017). Velilerin okulda eğitime katılım türlerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 26 (2), 83-98.

- Tümekaya, S., ve Yeşiloğlu Uçar, F. (2021). İlkokul eğitiminde aile katılımına ve engellerine ilişkin öğretmen ve veli görüşleri. *Journal of the Cukurova University Institute of Social Sciences*, 30 (3).
- Türkel, N. (2021). *Ebeveynlerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri ile dijital ebeveynlik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2007). 2007 Yılı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması Sonuçları http://www.bilgitoplumu.gov.tr/Documents/1/Duyurular/071100_HanehalkiBTKullanımSonuclari.pdf
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2018). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1028
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2019). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması. <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30574>
- Tynes, B. M. (2007). İnternet safety gone wild? Sacrificing the educational and psychosocial benefits of online social environments. *Journal of Adolescent Research*, 22(6), 575-584.
- USE. (2008). *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 52(4), 581-599.
- Uyan, S. (2018). Dijital Dünyada E-beveyn Olmak. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ünlü, F. (2018). Orta Yaş Üstü Bireylerde Sosyal Medya Bağımlılığı ve Sosyal İzolasyon. *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 161-172.
- Vaillancourt, M. A. (2015). *Mediated motherhood: discourse and maternal identity in*
- Valcke, M., De Wever, B., Van Keer, H., and Schellens, T. (2011). Long-term study of safe İnternet use of young children. *Computers & Education*, 57(1), 1292-1305.
- Valcke, M., Schellens, T., Van Keer, H. ve Gerarts, M. (2008). Primary school children's safe and unsafe use of the İnternet at home and at school: An exploratory study. *Computers in Human Behavior*, 23(6), 2838-2850.

- Walker, S. K., & Rudi, J. R. (2014). Parenting across the social ecology facilitated by information and communications technology: Implications for research and educational design. *Journal of Human Sciences and Extension*, 2(2), 15-31.
- Yaman, F. (2018). *Türkiye'deki Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Öz Yeterliklerinin İncelenmesi* (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir
- Yaman, F., Dönmez, O., Akbulut, Y., Kabakçı-Yurdakul, I., Çoklar, A.N. ve Güyer, T. (2019). Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Yeterliklerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(199): 149-172.
- Yaman, F., Dönmez, O., Kabakçı Yurdakul, I., Odabaşı, F. (2016). Dijital Dünyanın Ailesi: İnternet Aile. *Eğitim Teknolojileri Okumaları*. (Ed. Aytekin İşman, Hatice Ferhan Odabaşı, Buket Akkoyunlu). *TOCET The Turkish Online Journal of Educational Technology*.
- Yaman, F., Kabakçı Yurdakul, I., Dönmez, O. (2020). Dijital Vatandaşlıktan Dijital Ebeveynliğe Dönüşüm. *Gençlik ve Dijital Çağ 2020* (Ed. Aylin Görgün Baran, Oya Hazer, M. Serhat Öztürk). *Hacettepe Üniversitesi Gençlik Araştırmaları ve Uygulama Merkezi*. 165-180.
- Yavuzer, H. (2000). *Çocuk psikolojisi*. 19. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2019a). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi* (43. Basım).
- Yavuzer, H. (2019c). *Ana baba ve çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yay, M. (2017). *Dijital Ebeveynlik*. İstanbul: Yeşilay Yayınları.
- Yayla, D. (2009). Türk yetişkin eğitimi sisteminin değerlendirilmesi. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Yetiskin_Egitimi.pdf adresinden erişilmiştir.
- Yeşilorman, M. ve Koç, F. (2014). Bilgi Toplumunun Teknolojik Temelleri Üzerine Eleştirel Bir Bakış. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(1), 117-133.

- Yıldız Durak, H. & Sarıtepeci, M. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Sergilediği Siber İnsani Değerlerin Hayat Boyu Öğrenme Eğilimlerine Yansımaları Üzerine Bir İnceleme. *Journal of Computer and Education Research*, 7(14) , 418-436
- Yıldız, N. (1999). *Çocukların okul başarısında aile ve çevresel faktörlerin rolü* (yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, S. (2004). Ebeveyn tutumları ve saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3), 131150.
- Yılmaz, V. (2004). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarına anneannelerin etkilerinin incelenmesi (yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yurdakul, I. K., Dönmez, O., Yaman, F., ve Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(4), 883- 896.

EKLER

EK-1. KİŞİSEL BİLGİ FORMU (KBF)

Sayın Katılımcı,

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans Programında yürüttüğüm tez çalışmam için araştırma yapmaktayım. Aşağıda sunulan anketler, Velilerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Düzeyleri ile Çocuklarının Eğitimine Katılımı Arasındaki İlişkinin incelenmesi amacıyla sizlere ulaştırılmıştır.

Vereceğiniz yanıtlar sadece bilimsel veri amacıyla kullanılacaktır.

Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Psk.Dan.Nursedan DOĞAN

Tez Danışmanı: Prof. Dr.Müjdat AVCI

1. Cinsiyetiniz

☐ Kadın

☐ Erkek

2.Yaşınız

☐ 25-34

☐ 35-44

☐ 45-55

3.Eğitim Durumu

☐ İlkokul mezunu

☐ Lise mezunu

☐ Üniversite mezunu

☐ Yüksek lisans mezunu

4.Çocuğunuzun sınıf kademesi

☐ 1.sınıf ☐ 3.sınıf

☐ 2.sınıf ☐ 4.sınıf

☐ 5.sınıf

EK-2 DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK ÖLÇEĞİ (DEFÖ)

			Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
OLUMSUZ MODEL OLMA	1- (m18)	Telefonumla uğraşırken, çocuğumun söylediklerini dinlemediğim olur					
	2- (m19)	Telefon/tablet kullanımında çocuğumda eleştirdiğim davranışları ben de yaparım					
	3- (m20)	Çocuğum, telefonumla çok fazla vakit harcadığıma tanık olur					
	4- (m21)	Çocuğumla iletişime geçmek yerine telefonumla ilgilenirim					
DİJİTAL İHMAL	5- (m22)	Çocuğum, çok ısrar ediyorsa, dayanamayıp telefon/tablet kullanmasına izin veririm					
	6- (m23)	Çocuğumun huysuz olduğu zamanlarda, telefon/tablet ile sakinleştiririm					
	7- (m24)	Ev dışı ve ev içi ortamda (misafir, alış-veriş, arkadaş ortamı vb) çocuğumun telefon/tableti yoğun kullanmasına göz yumarım					
	8- (m26)	İşlerimle meşgulken, çocuğumun telefon/tablet ile vakit geçirmesine göz yumarım					
VERİMLİ KULLANIM	9- m(12)	İnternetin faydalarını, zararlarını ve dikkat edilmesi gereken durumları çocuğuma anlatırım					
	10- (m13)	Dijital araçların (Akıllı Tel., Tablet, Tv vb.), çocuğuma etkilerini (olumlu veya olumsuz) incelerim					
	11- (m17)	Faydalı olduğunu düşündüğüm yazı, video veya fotoğrafları kendi cihazımdan çocuklarıma gösteririm					
	12- (m25)	Teknolojik yeniliklerin çocuklarım açısından faydalarını ve risklerini analiz ederim					
RİSKLERDEN KORUMA	13- (m1)	Çocuğumu internetin risklerinden koruyabiliyorum					
	14- (m2)	Çocuğum internette gezinirken ona zarar verebilecek bir içerikle karşılaşırsa yasal yollara başvururum					
	15- (m4)	Çocuğum internette video izlerken, rahatsız edici videolarla (cinsel, şiddet içerikli) karşılaşırsa haberim olur					
	16- (m5)	Çocuğumu internetin risklerinden koruyacak, güvenlik paketi veya antivirüs programlarını kullanırım					

EK-3 VELİ KATILIM ÖLÇEĞİ (VKÖ)

Maddeler

Okul ve Öğretmenle İletişim

1. Çocuğumun başarısını desteklemek için neler yapmam gerektiğini öğretmenleriyle veya rehber öğretmenlerle konuşuruz
2. Çocuğumun öğretmenleriyle okuldaki/sınıftaki eğitim-öğretim etkinlikleri konusunda haberleşiriz.
3. Çocuğumun öğretmenine, çocuğumdan ve benden beklentilerinin ne olduğunu sorarım
4. Çocuğumun başarı düzeyi konusunda öğretmeninden bilgi isterim
5. Çocuğumun öğretmeninden, izlediği eğitim yaklaşımı konusunda beni aydınlatmalarını isterim
6. Çocuğumun iyi-kötü, zayıf-güçlü yanlarını daha iyi tanıyabilmek için öğretmenleriyle görüşürüm
7. Çocuğumun ödev, proje ve sınav sonuçlarını öğretmeniyle değerlendiririz
8. Çocuğumun öğretmeninden, ders programları ve işlenecek konular hakkında bilgi alırım

Çocuğun Ödev ve Çalışmalarını Destekleme

9. Çocuğumun ödevlerini/çalışmalarını gözden geçirir, eksik veya hata var mı diye kontrol ederim
10. Çocuğumun proje, performans ödevi gibi çalışmalarının her aşamasını takip ederek desteklerim
11. Ödev yaparken sözlük, ansiklopedi, internet gibi kaynaklardan nasıl faydalanabileceğini çocuğuma gösteririm
12. Çocuğumla dersleri, okuldaki etkinlikler veya ev ödevleri hakkında konuşurum
13. Çocuğumun yaptığı ödevlerden aldığı sonuçları takip ederim
- Katılım konusunda velinin kendini geliştirmesi
14. Çocuğumun eğitimini nasıl destekleyebileceğimle ilgili farklı kaynaklardan (kitap, dergi, CD vb.) yararlanırım
15. Değişen ve gelişen ders programlarını takip ederim
16. Çocuk gelişimi ve psikolojisi ile ilgili kaynaklar okurum

17. Çocuğumun içinde bulunduğu yaş grubunun özellikleri, ilgi ve eğilimleri hakkında bilgi edinirim

18. Velileri “çocukların eğitimi” konusunda bilgilendirici program, konferans ve seminerlere katılırım

Gönüllü Aktif Katılım

19. Okul/sınıf gezilerinde öğretmen ve öğrencilere eşlik ederim

20. Öğretmene veya öğrencilere yardım etmek amacıyla gönüllü olarak derslere katılırım

21. Okul aile birliğinde aktif görev alırım

22. Çocuğumun sınıf içi etkinliklerini görmek için gönüllü olarak sınıfına giderim

Çocukla İletişim

23. Çocuğumun başarısız olması halinde, gayret ederse başarılı olacağını söyleyerek onu yüreklendiririm

24. Çocuğumla iletişim kurarken ona güvendiğimi gösteririm

25. Herhangi bir derse karşı tutumum ne olursa olsun, çocuğumu o dersi başarabileceği konusunda cesaretlendiririm

26. Çocuğumun sadece başarılarını değil, çabalarını da ödüllendiririm

27. Çocuğuma yanlış bir davranışı niçin yapmaması gerektiğini ve bu davranışın olası sonuçlarını anlatırım

Öğrenmeyi Destekleyici Ev Ortamının Yaratılması

28. Ev ortamının, çocuğumun rahatça ders çalışabilmesi için uygun olmasını sağlarım

29. Evde çocuğumun faydalanabileceği sözlük, atlas, imla kılavuzu, CD gibi kaynakların olmasına özen gösteririm

30. Çocuğumun dikkatini okuluna ve derslerine verebilmesi için evde huzurlu bir ortam yaratırım

31. Çocuğumun ödevini yapabileceği sessiz ve uygun bir ortam hazırlarım

Çocuğun Kişilik Gelişimini Destekleme

32. Çocuğumu, daha çok “neden”, “nasıl” ve “ne yapılmalı” gibi sorular sormaya teşvik ederim

33. Çocuğumu, bilgileri ezberlemek yerine, olayların nedenleri araştırmaya ve sorgulamaya teşvik ederim

34. Çocuğumun yardım almadan kendi kendine bir şeyler başarmasına fırsat veririm

35. Sorumluluk duygusunun gelişmesi için çocuğuma, yaşına ve cinsiyetine uygun görevler (odasını, oyuncakları toplamak; sofraya yardım

etmek vb.) veririm

Çocuğun Sosyo-kültürel Gelişimini Destekleme

36. Çocuğumu konser, sergi, tiyatro, sinema gibi kültürel ve sanatsal etkinliklere götürürüm

37. Çocuğumu, öğretmenlerinin önerdiği mekânları, müzeleri, kültür ve tabiat varlıklarını gezmeye götürürüm

38. Çocuğumu, izcilik, halk oyunları, müzik korosu, dans ve tiyatro gibi sosyal etkinliklere katılmaya teşvik ederim

39. Çocuğumun, kompozisyon, şiir, resim gibi çalışmalarını teşvik amacıyla evin görünen bir yerine asarım



ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı : Nurseda DOĞAN

EĞİTİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans : Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Aile Danışmanlığı Eğitimi Ana Bilim Dalı, 2021-2024

Lisans :Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Rehberlik ve
Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve
Psikolojik Danışma Programı, 2012-2016

İŞ DENEYİMİ

2018-2022 : Mehmet Fatih Tosyalı Anadolu İmam Hatip Lisesi,
Hatay/Reyhanlı

2022-2024 : Çaylı Barbaros İlkokulu, Hatay/Dörtyol



T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI BENZERLİK RAPORU FORMU
(SAVUNMA SONRASI)

FORM
TEZLİ YL-24

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı	Nurseda DOĞAN
Öğrenci Numarası	2121301106
Ana Bilim/ Ana Sanat Dalı	AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
Danışman Unvanı, Adı-Soyadı	Prof.Dr. Müjdat AVCI
Tez Başlığı (Türkçe)	VELİLERİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE ÇOCUKLARININ EĞİTİMİNE KATILIMI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Özet ve Abstract c) Giriş, d) Ana bölümler, e) Sonuç ve f) Kaynakça kısımlarından oluşan toplam 104 sayfalık kısmına ilişkin, 19 /12 /2024 tarihinde Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 18 'tür.

Filtreleme Tip 1 (maksimum %30) ☒

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç,
- 3- Alıntılar dâhil.

Filtreleme Tip 2 (maksimum %10) ☐

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç,
- 3- Alıntılar hariç,
- 4- 5 Kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Tarih ve İmza

Öğrenci

Danışman Onayı
UYGUNDUR

Unvanı, Adı Soyadı
(İmzası)

Enstitü Onayı
UYGUNDUR

Adı Soyadı
(İmzası)

AÇIKLAMALAR

- Lisansüstü tezler, savunma öncesinde benzerlik raporu ile birlikte Enstitüye teslim edilir.
- Benzerlik raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN'den alınan raporda "benzerlik oranı"nın, "alıntılar hariç" en fazla %10, "alıntılar dahil" % 30'u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).